

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

9/2020. (V. 28.) AB határozat	a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 152. § (2a) bekezdésére és a 197. § (10) bekezdésére vonatkozó alkotmányos követelmény megállapításáról	1000
10/2020. (V. 28.) AB határozat	a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai szerinti időtartam meghatározásával összefüggő alkotmányos követelmény megállapításáról	1011
3193/2020. (VI. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1020
3194/2020. (VI. 11.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1035
3195/2020. (VI. 11.) AB határozat	alkalmazási tilalom megállapításáról	1046
3196/2020. (VI. 11.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	1055
3197/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1062
3198/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1066
3199/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1072
3200/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1076
3201/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1079
3202/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1084
3203/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1089
3204/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1091
3205/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1094
3206/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1098
3207/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1103
3208/2020. (VI. 11.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1107
	Az Alkotmánybíróság alapító okirata egységes szerkezetben	1113

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 9/2020. (V. 28.) AB HATÁROZATA

a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 152. § (2a) bekezdésére és a 197. § (10) bekezdésére vonatkozó alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 152. § (2a) bekezdését és a 197. § (10) bekezdését érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján alkotmányos követelményként megállapítja: 2019. január 1-jét megelőzően a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárásának kezdeményezésére vonatkozó, a jogsértés tudomására jutásától számított hatvan napos határidő elteltét követően a tudomásra jutás kezdőnapja utóbb nem köthető a szabálytalansági eljárás megindításának napjához. Az Alkotmánybíróság a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 152. § (2a) bekezdését érintően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján e törvényhely alkotmányos értelmezéseként megállapítja, hogy a benne rögzített törvényi vélelem a bírósági eljárásokban megdönthető jellegűnek minősül.

2. Az Alkotmánybíróság a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 152. § (2a) bekezdése és a 197. § (10) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék az előtte folyamatban lévő közigazgatási jogvita elbírálása iránti 104.K.700.386/2019. számú perben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybírósághoz 2020. január 14-én érkezett bírói kezdeményezéssel élt a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 152. § (2a) bekezdése és a 197. § (10) bekezdése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és elsődlegesen kérte ezen rendelkezések általános alkalmazási tilalmát azon esetekben, amikor a Közbeszerzési Döntőbizottság jogorvoslati eljárásának kezdeményezésére 2019. január 1-jét megelőzően megkötött szerződések vonatkozásában e jogszabályhelyek alkalmazása folytán került sor 2019. január 1-jét követően, másodlagosan ezen rendelkezések egyedi ügyben történő alkalmazásának kizárását kérte.
- [2] Az indítványozó bírói tanács előadta, hogy az előtte folyamatban lévő ügy előzménye, hogy a felperes mint ajánlatkérő 2018. június 8-án nyílt közbeszerzési eljárást folytatott le „óvoda és hivatal energetikai korszerűsítése” tárgyban, amely közbeszerzési eljárás eredményesen lezárult, az ajánlatkérő a nyertes ajánlattevővel 2018. augusztus 6-án kötött vállalkozási szerződést, jogorvoslati eljárás nem indult.
- [3] 2018. november 28-án megjelent a Magyar Közlönyben a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény módosításáról szóló 2018. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Mód3. tv.), melynek 68. § (2) bekezdése

2019. január 1-jével léptette hatályba a M3. tv. 50. § (2) bekezdését, amely a Kbt. 152. §-át a (2a) bekezdéssel akként egészítette ki, hogy a Kbt. 152. § (2) bekezdése szerinti határidő számításakor a jogsértés tudomásra jutása időpontját a közbeszerzési jogsértésre vonatkozó szabálytalansági eljárás megindításának napjához kötötte.

- [4] A 2014–2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 159. § (1) bekezdése szerint a rendelet hatálya alá tartozó szervezet azon tagja, akinek a támogatási folyamat bármely – a támogatási szerződés megkötését követő – szakaszában szabálytalanság gyanúja jutott tudomására, a tudomásra jutástól számított három napon belül írásban rögzíti a szabálytalanság gyanúját, és azt haladéktalanul megküldi az irányító hatóság szabálytalanság-felelősének. A Rendelet 159. § (3) bekezdése alapján a Pénzügyminisztérium legkésőbb 2018. július 25-ig szabálytalansági eljárást indíthatott volna, amelyre ezen időn belül nem került sor, azonban 2019. április 16-án szabálytalansági eljárást, majd 2019. május 30-án a Közbeszerzési Döntőbizottságnál jogorvoslati eljárást kezdeményezett. A Pénzügyminisztérium mint hivatalbóli kezdeményező a szubjektív jogorvoslati határidő megtartottságát a Kbt. 152. § (2a) bekezdésére alapította.
- [5] A Közbeszerzési Döntőbizottság a hivatalból kezdeményezett jogorvoslati eljárást lefolytatta, határozatában megállapította, hogy a felperes megsértette a Kbt. 71. § (8) bekezdésének *b)* pontját, továbbá a Kbt. 73. § (1) bekezdésének *e)* pontjára tekintettel a Kbt. 69. § (2) bekezdésének első mondatát és bírságot szabott ki a felperessel szemben. A Közbeszerzési Döntőbizottság arra tekintettel találta érdemi vizsgálatra alkalmasnak a hivatalbóli kezdeményezést, hogy arra a M3. tv. hatálybalépése után került sor. Az ily módon kezdeményezett jogorvoslati eljárásra – a Kbt. 197. § (10) bekezdése értelmében – alkalmazni kellett a Kbt. 2018. november 29-től hatályos 152. § (2a) bekezdését, ezért a Közbeszerzési Döntőbizottság úgy találta, hogy a kezdeményezés a szubjektív határidőn belül került előterjesztésre.
- [6] Az indítványozó bírói tanács kifejtette, hogy a mindenkorai közbeszerzési törvényben a közbeszerzési eljárás lefolytatására irányadó anyagi jogi és eljárásjogi rendelkezések mellett külön szabályozást nyernek a közigazgatási úton igénybe vehető jogorvoslat szabályai. Álláspontjuk szerint a Kbt. alanyi jogként fogalmazza meg törvényben felsorolt kérelem benyújtására/kezdeményezésére jogosultak részére azt, hogy a törvénybe ütköző magatartás vagy mulasztás tudomásra jutása esetén a Közbeszerzési Döntőbizottság eljárását kezdeményezik. Az indítványozó bírói tanács szerint a jogorvoslati kérelemre/kezdeményezésre vonatkozó Kbt. szabály anyagi jogi jellegű, az erre biztosított határidő anyagi jogi természetű, mert annak benyújtása az igény- és jogérvényesítés első lépése, a kérelem/kezdeményezés előterjesztése nyitja meg az igényérvényesítés útját.
- [7] Az indítványozó bírói tanács szerint a Kbt. 152. § (2) bekezdésében szabályozott határidő anyagi jogi természetéből egyenesen következik, hogy a kezdeményezés benyújtására nyitva álló határidő megtartottságát kizárólag a Kbt. szabályai szerint lehet vizsgálni és megítélni, a benyújtásra vonatkozó határidő anyagi jogi jellege azt jelenti, hogy az igény érvényesítésére szolgáló beadványnak a Kbt. 152. § (2) bekezdésében meghatározott jogvesztő, szubjektív határidőn túli előterjesztése elkészttséget eredményez, amelyet az objektív jogorvoslati határidő számítása már nem érinthet.
- [8] Az indítványozó bírói tanács álláspontja szerint a 2019. január 1-jén hatályba lépett M3. tv.-nyel beillesztett 152. § (2a) bekezdése orvosolhatatlan, a jogbiztonság követelményével ellentétes, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát sértő állapotot idézett elő a közbeszerzési eljárás jogorvoslati rendszerében azzal, hogy a Kbt. 197. § (10) bekezdése által a Kbt. 152. § (2a) bekezdésének azon fordulatát – amely szerint a jogorvoslati kezdeményezésre nyitva álló szubjektív jogorvoslati határidő számításakor a jogsértés tudomásra jutása időpontjának a közbeszerzési jogsértésre vonatkozó szabálytalansági eljárás megindításának napját kell tekinteni – olyan, korábban létrejött jogviszonyokra nézve is alkalmazni rendelte, ahol a jogorvoslati eljárás kezdeményezésére biztosított jogvesztő szubjektív határidő már letelt.
- [9] Mindezekre figyelemmel az indítványozó bírói tanács arra tekintettel tartotta szükségesnek, hogy az Alkotmánybírósághoz forduljon, hogy az érintett jogszabályi rendelkezést a jogalkotó a hatálybalépést megelőzően létrejött anyagi jogi jogviszonyokra is alkalmazni rendelte, megteremtve annak a lehetőségét, hogy a hatóság visszamenőlegesen jogsértőnek és szankcionálandónak minősítsen egy magatartást.
- [10] 2. A Miniszterelnökséget vezető miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az ügygel kapcsolatos álláspontjáról.

II.

[11] 1. Az Alaptörvény bírói kezdeményezéssel érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

[12] 2. A bírói kezdeményezésben felhívott Kbt. 2019. január 1-jétől hatályos érintett rendelkezése:

„152. § (2a) Az (1) bekezdés g) pontja szerinti szervezet esetében a (2) bekezdés szerinti határidő számításakor a jogsértés tudomásra jutása időpontjának kell tekinteni a közbeszerzési jogsértésre vonatkozó szabálytalansági eljárás megindításának napját.”

[13] 3. A bírói kezdeményezésben felhívott Kbt. 2018. november 29-től hatályos érintett rendelkezése:

„197. § (10) E törvénynek a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény módosításáról szóló 2018. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Mód3. tv.) által megállapított rendelkezéseit – a (11)–(13) bekezdésben foglaltak kivételével – a Mód3. tv. hatálybalépése után megkezdett beszerzésekre, közbeszerzési eljárások alapján megkötött szerződésekre, tervpályázati eljárásokra és előzetes vitarendezési eljárásokra, valamint a Mód3. tv. hatálybalépése után kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra kell alkalmazni.”

[14] 4. A bírói kezdeményezésben felhívott Kbt.-nek 2018. november 28-ig hatályos érintett rendelkezései:

„152. § (1) A Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból indított eljárását a következő szervezetek vagy személyek kezdeményezhetik, ha a feladatkörük ellátása során e törvénybe ütköző magatartás vagy mulasztás jut tudomásukra:

[...]

g) a közbeszerzéshez támogatást nyújtó, illetve a támogatás felhasználásában jogszabály alapján közreműködő szervezet;

[...]

(2) A Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárását az (1) bekezdés szerinti személy vagy szervezet a jogsértés tudomásra jutásától számított hatvan napon belül, de

a) legkésőbb a jogsértés megtörténtétől számított három éven belül,

b) közbeszerzési eljárás mellőzésével történt beszerzés esetén az a) ponttól eltérően a szerződés megkötésének időpontjától vagy, ha ez nem állapítható meg, akkor a szerződés teljesítésének bármelyik fél által történt megkezdésétől számított legfeljebb öt éven belül, vagy

c) támogatásból megvalósuló beszerzés esetén az a) és b) ponttól eltérően az adott támogatás folyósítására és felhasználására vonatkozó külön jogszabályban előírt iratmegőrzési kötelezettség időtartamán belül, de legalább a jogsértés megtörténtétől – közbeszerzési eljárás mellőzésével történt beszerzés esetén a szerződés megkötésének időpontjától, vagy ha ez nem állapítható meg, akkor a szerződés teljesítésének bármelyik fél által történt megkezdésétől – számított öt éven belül kezdeményezheti.”

III.

- [15] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. és 52. §-ában írt formai és tartalmi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [15]–[24]; 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]; 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [16] Az Abtv. 25. §-a értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] kérelem az Abtv. 52. §-ának (1) bekezdésében megkövetelt határozottságnak (*applicatio certa*) akkor felel meg, ha az (1b) bekezdésben felsorolt feltételeknek eleget tesz, így pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, az indítvány által támadott jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény vagy nemzetközi szerződés megsértett rendelkezését. Az indítványnak indokolnia kell továbbá, hogy a sérelmezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel, továbbá kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására. Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha félreérthetően jelöli meg az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél {3175/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [5]}, vagy pusztán megjelöli azt, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés [3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, 3226/2013. (XII. 12.) AB végzés]. Az elégtelen indokolás miatt akadálya az érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés [3269/2012. (X. 4.) AB határozat, 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, 3074/2013. (III. 14.) AB határozat] vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3009/2012. (VI. 21.) AB határozat].” {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]}
- [18] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abtv. 52. §-ának (2) bekezdése értelmében állandó gyakorlata szerint a határozottság követelményének minden támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény minden felhívott rendelkezése vonatkozásában külön-külön teljesülnie kell {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában, valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, az Alkotmánybíróság 3058/2015. (III. 31.) AB végzésével értelmezett feltételeknek megfelel, mivel az eljárásban alkalmazni kell a Kbt. megjelölt rendelkezését, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány határozott kérelmet tartalmaz, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított érvelés vonatkozásában pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, a támadott jogszabályi rendelkezést, illetve az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Az indítvány a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában megindokolja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvénnyel, továbbá kifejezett kérelmet tartalmaz a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására.

IV.

- [20] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [21] 1. Az indítványozó bírói tanács a Kbt. 152. § (2a) bekezdésének és a 197. § (10) bekezdésének alkotmányosságát vizsgálataért kéri az Alkotmánybíróságtól, mert álláspontja szerint az előtte folyamatban lévő ügyben a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezését a Pénzügyminisztérium a Kbt. 152. § (2a) bekezdésére és a 197. § (10) bekezdésére alapította, amely rendelkezések a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 2. § (2) bekezdésébe ütköznek, így ezen keresztül sértik a jogbiztonság elvét és a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés].

- [22] Az Alkotmánybíróság elöljáróban rögzíti, hogy a jelen ügyben is szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó, alkotmányossági – kérdésnek tekinti annak megítélését, hogy az alapügyben a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárását kezdeményező Pénzügyminisztériumnak pontosan mely időpontban jutott a tudomására a felperes jogsértése, ekként pontosan melyik naptári naphoz köthető a Kbt. 152. § (2a) bekezdése szerinti 60 napos határidő kezdő-, illetve utolsó napja.
- [23] Következésképpen az Alkotmánybíróság határozata kizárólag az indítvánnyal érintett Kbt. 152. § (2a) bekezdése és a 197. § (10) bekezdésének alkotmányossági vizsgálatára szorítkozik.
- [24] A Kbt. 152. § (2a) bekezdését – amely a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárásának kezdeményezésére nyitva álló, a jogsértésnek a kezdeményezésre jogosult szerv tudomására jutásától számított 60 napos határidőt a szabálytalansági eljárás megindításának napjához köti – a Mód3. tv. 50. § (2) bekezdése iktatta be a Kbt. rendelkezései közé, a Mód3. tv. 68. § (2) bekezdése értelmében 2019. január 1-jével hatályba léptetve azt. A Kbt. 197. § (10) bekezdését – amely átmeneti rendelkezés értelmében a Kbt. 152. § (2a) bekezdése a Mód3. tv. hatálybalépése után kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra alkalmazandó – a Mód3. tv. 64. § (1) bekezdése iktatta be a Kbt. rendelkezései közé, amely rendelkezés a Mód3. tv. 68. § (1) bekezdése értelmében a Mód3. tv. kihirdetését követő napon, azaz 2018. november 29-én lépett hatályba.
- [25] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján sérelmezett visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatos joggyakorlatát tekintette át.
- [26] „Magyarország független, demokratikus jogállam” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]. A jogállamiság részét képezi a jogbiztonság, amelynek keretében az Alkotmánybíróság a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát értelmezi.
- [27] Az Alkotmánybíróság a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatában rögzített gyakorlata szerint „[a] jogállamiság [B) cikk (1) bekezdése] részét képező jogbiztonság elve megköveteli az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát, az egyes normák egyértelműségét. [...] [A] jogbiztonság elvéből vezethető le a visszaható hatályú jogalkotás tilalma is, amelynek magját a jogalkotási törvényben is megfogalmazott tilalom adja, miszerint a jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. A következetes alkotmánybírósági gyakorlat értelmében továbbá valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [15]]. Ezeknek a jogalkotóval szemben megfogalmazott elvárásoknak a versenyjogi tényállások és jogkövetkezmények törvényi megfogalmazása során kell elsősorban érvényesülniük, az előreláthatóság és a kiszámíthatóság ugyanakkor a jogalkalmazók irányában is alkotmányos elvárás a jogi normák értelmezése során (Alaptörvény 28. cikk).” (Indokolás [106])
- [28] Az Alkotmánybíróság a 3189/2013. (X. 22.) AB határozatban egyrészt megerősítette az 55/1994. (XI. 10.) AB határozatban a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban tett megállapításait, másrészt további megállapításokat tett: „Az Alkotmánybíróság határozatban rendelkezett a korábbi alkotmánybírósági határozatok felhasználhatósága ügyében [13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [27]–[34]]. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzula szövegszerűen megegyezik a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéssel. [...] Így az Alkotmánybíróság utal egy korábbi döntésében megfogalmazott álláspontjára, és ezt jelen ügyben is irányadónak tekinti. E szerint »[ö]nmagában az, hogy az állampolgárok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna a jogszabály módosítását, nem ad módot a jogbiztonság címén az alkotmányellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogilag indokolhatatlan.« [55/1994. (XI. 10.) AB határozat, ABH 1994, 305.] [...] Nem vitásan sérti a jogbiztonság elvét az a szabályozás, amely a kihirdetését megelőző időre állapít meg új kötelezettséget vagy nyilvánít valamely magatartást jogellenessé (valódi visszaható hatály). Ugyanígy alkotmányellenesnek minősítette az Alkotmánybíróság [...] azt a szabályozást is, amely kimondta a szabály alkalmazását a folyamatban lévő ügyekre is, azaz a módosító szabály hatálybalépésekor jogerős határozattal még el nem bírált ügyekben építésügyi bírság kiszabását kötelezővé tevő új szabályozás alkalmazását rendelte el (azonnali hatály).” (Indokolás [11]–[13])

- [29] Az Alkotmánybíróság a 10/2014. (IV. 4.) AB határozatban rögzítette, hogy „[a] Jat. 2. § (2) bekezdése értelmében jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. Ebből a szabályból következően tehát a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút érvényű, és egyértelműen élhet ezzel az eszközzel a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel.” (Indokolás [18]) Ezen túlmenően a jogbiztonságból fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen és kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó, továbbá a tilalom nem terjed ki a jogszabályok módosíthatóságának időbeli korlátaira sem {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [55]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság a 35/2019. (XII. 31.) AB határozatban arra tekintettel semmisítette meg a Kbt. 197. § (7) bekezdésének második mondatát, hogy egy, a Kbt.-ben foglalt kötelező kizáró okot, ezen rendelkezés hatálybalépése előtt elkövetett és befejezett jogsértés esetében rendelte alkalmazni, amely kizáró ok a közbeszerzési jogsértés további szankciójának minősül, ekként hátrányosan hatott az érintettek helyzetére. Az Alkotmánybíróság ezen határozatában gyakorlata alapján a következő tesztet alkalmazta: a támadott rendelkezések „a hatálybalépésük előtt létrejött jogviszonyokra vonatkoznak-e, és ezekre nézve kötelezettséget állapítanak-e meg, kötelezettséget terhesebbé tesznek-e, jogot korlátoznak-e vagy vonnak-e el, illetve jogellenessé nyilvánítanak-e valamely magatartást {13/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [56]}” {35/2019. (XII. 31.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [31] 3. Az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő ügyben a Kbt. 152. § (2a) bekezdésének és a 197. § (10) bekezdésének értelmezése szükséges, amelyek értelmében a bíróság szerint az alapügy felperese vonatkozásában alkalmazhatóvá válik a Mód3. tv.-nyel a Kbt.-be iktatott 152. § (2a) bekezdése alapján figyelembe vett szabálytalansági eljárás megindításának napja mint a felperessel szemben a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárását – ekként a felperes jogsértésének megállapítását és szankcionálását – megalapozó jogi tény.
- [32] Mindenekelőtt az Alkotmánybíróság áttekintette a Kbt. 152. § (2a) bekezdése és 197. § (10) bekezdése szerinti átmeneti rendelkezéssel érintett szabályozást.
- [33] A Közbeszerzési Döntőbizottság jogorvoslati eljárása kérelemre vagy hivatalból indul. A Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezésére jogosult szervek és személyek felsorolását a Kbt. 152. § (1) bekezdése tartalmazza, a jelen ügyben a Pénzügyminisztérium minősült hivatalbóli kezdeményezőnek a Kbt. 152. § (1) bekezdés g) pontja alapján.
- [34] Tekintettel arra, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság a Kbt. 152. § (5) bekezdése értelmében köteles visszautasítani a kezdeményezést, amennyiben azt nem a Kbt. 152. § (1) bekezdésében felsorolt erre jogosult szervek vagy személyek valamelyike terjesztette elő, a Kbt. 152. § (1) bekezdésében taxatívén felsorolt szervek, személyek számára biztosított eljáráskezdeményezési feladatkör, egyben a közbeszerzési jogsértések feltárására és szankcionálására vonatkozó megosztott hatásköri rendszer részét képezi. Következésképpen a kezdeményezésre jogosult és egyben köteles szerv, személy számára a Kbt. 152. § (1) bekezdésében biztosított felhatalmazás anyagi jogi rendelkezés, hiszen a Közbeszerzési Döntőbizottság saját észlelésre, így saját hatáskörben nem jogosult eljárása kezdeményezésére, azt a kérelmes ügyekben kérelemre, hivatalból pedig a Kbt. 152. § (1) bekezdésében taxatívén meghatározott szervek és személyek kezdeményezésére indíthatja meg. A Kbt. ezen szabályozási megoldása azt eredményezi, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárása egy sajátos megosztott hatásköri rendszerben érvényesül, amelyben az eljárás kezdeményezése a Közbeszerzési Döntőbizottságtól elkülönülő, a közbeszerzésekkel működésük, hatásköreik gyakorlása során szükségszerűen kapcsolatban kerülő szervek, személyek feladatkörét képezi, míg magának a jogorvoslati eljárásnak a lefolytatása, ekként a közbeszerzési jogsértés értékelése és szankcionálása a Közbeszerzési Döntőbizottság hatáskörébe tartozik.
- [35] A Miniszterelnökséget vezető miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján megküldött álláspontja szerint „[a] Kbt. módosítására irányuló – a Kbt. 152. § (2a) bekezdését a Kbt. részévé tevő – törvényjavaslat [Mód3. tv.] indokolása szerint a módosítás törvényi vélelmet állít fel a Közbeszerzési Hatóság számára, amellyel garantálható, hogy a Hatóság a közbeszerzési szerződések hatósági ellenőrzése során feltárt közbeszerzési jogsértések esetén a számára rögzített törvényi határidőben minden esetben meg tudja indítani a jogorvoslati eljárást a Közbeszerzési Döntőbizottság előtt.”

- [36] A Kbt. differenciáltan határozza meg a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezésére vonatkozó határidőt, amikor is a Kbt. 152. § (1) bekezdésének főszövegében meghatároz egy valamennyi kezdeményezésre jogosult és jogsértésfajta vonatkozó 60 napos szubjektív határidőt, illetve az érintett közbeszerzési ügy fajtájától függő objektív határidőt.
- [37] A határidők tekintetében az eljárásjogi kódexek megkülönböztetnek anyagi jogi és eljárásjogi határidőket. Az anyagi jogi határidők elmulasztása jogvesztő, illetve elévülési jellegű jogkövetkezéssel jár, szemben az eljárásjogi határidők elmulasztásával.
- [38] Az Alkotmánybíróság az 5/2017. (III. 10.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) megállapította, hogy a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól szóló 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet 33. § (1) bekezdése alkalmazásában az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény, hogy az ott meghatározott határidő leteltét követően szankció nem szabható ki. Az Alkotmánybíróság az Abh1. indokolásában hangsúlyozta, hogy „[a] közigazgatási anyagi jogi szankció kiszabására biztosított speciális, a Ket. [a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény] egyéves relatív és ötéves abszolút, szubszidiárius jelleggel alkalmazandó határidejétől eltérő határidő értelme az, hogy a közigazgatási jogviszonyból származó, az ügyfél, illetve ügyfeleket terhelő kötelezettségek, beleértve a jogsértésért fennálló felelősséget is, ezen idő elteltéig, és csak eddig legyenek a közigazgatási hatóságok által érvényesíthetők. Az indítványozó megalapozottan érvelt úgy, hogy a közigazgatási perekben kialakított, a Legfelsőbb Bíróság (Kúria) Közigazgatási Kollégiumának 1/2011. (V. 9.) KK véleményén alapuló azon bírói gyakorlat, miszerint a közigazgatási anyagi jogi határidők lehetnek »jogvesztő« és »nem jogvesztő«, azaz »elévülési« jellegűek (és hogy minden olyan határidő, amely esetében a közigazgatási anyagi jogi jogkövetkezéssel meghatározó normatétel nem tartalmaz a hatóság határidő-túllépésére szankciót, illetve nem tartalmazza explicite vagy azt a kitétel, hogy a határidő »jogvesztő«, vagy ennek valamely szinonimáját), a polgári jogi bírászkodásban, illetve a polgári anyagi jogi normákban kialakított dogmatikai fogalmak hibás analógia révén való átvitelét jelentik a közigazgatási jogvitákat elbíráló közigazgatási bírászkodásba. A közigazgatási szervnek ugyanis nem joga, hanem hatásköre és illetékessége (és ennek megfelelően lehetősége) van eljárni és eljárása során szankciót alkalmazni. Így a közigazgatási hatóság számára a szankcióalkalmazás lehetőségének elenyészése sem »jogvesztés«, hanem pusztán egy addig fennálló lehetőség megszűnése. A Ket. szubszidiárius jelleggel alkalmazandó anyagi jogi határidejétől eltérő, valamely ágazati közigazgatási jogszabályban nevesített anyagi jogi határidő esetén e határidő elteltét követően a hatóságnak nincs lehetősége szankciót alkalmazni, különben e határidők léte veszítené el az értelmét. Különösen irányadó ez abban az esetben, ha az ágazati jogszabály nem egyszerűen eltérő határidőt határoz meg (a Ket.-hez képest), hanem pontos, naptári napban meghatározott végső határidőt állapít meg. Ebben az esetben a szubjektív (a hatóság tudomására jutástól számított) és az objektív (a jogsértő cselekménytől számított) határidők közötti különbségtételre, illetve a határidő bármilyen okból bekövetkező túllépésére a jogszabály erejénél fogva (*ex lege*) nincs lehetőség.” (Indokolás [15])
- [39] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben kifejtett álláspontját a 3353/2017. (XII. 22.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh2.) is fenntartotta, ekként megállapította, hogy „az a bírói értelmezés, mely ezzel szemben a szankcióalkalmazási határidő elmulasztásához – a tételes jogszabályi előírás szerinti határidő letelte után – nem fűzi azt a következményt, hogy az e határidőt túllépő hatóságok szankcióalkalmazási lehetősége elenyészik, vagyis amely szerint a rá vonatkozó anyagi jogi határidőt elmulasztó közigazgatási hatóság pusztán emiatt nem követ el az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével ellentétes.” (Indokolás [19])
- [40] A hatóság valamely jogalannyal szembeni fellépésére irányadó törvényi határidők léte éppen arra szolgál, hogy a végső soron szankcióalkalmazáshoz vezető hatósági jogkört a jogbiztonság érdekében korlátok közé szorítsa.
- [41] A jelen ügyben a Kbt. 152. § (2a) bekezdése és a 197. § (10) bekezdése alkotmányossági vizsgálata szempontjából annak van tehát jelentősége, hogy a Kbt. 152. § (1) bekezdése szerinti 60 napos szubjektív határidő anyagi vagy eljárásjogi határidőnek minősül. A fentiek szerint a jelen ügyben a Pénzügyminisztériumot a Kbt. 152. § (1) bekezdés g) pontja alapján megillető eljáráskezdeményezési jogosultság azon közhatalmi jogkör részét képezi, amely a jogalanyokkal szemben a Közbeszerzési Döntőbizottság szankcióalkalmazását vonja maga után. A Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezésével mint hatósági aktussal szemben nincs helye jogorvoslatnak, illetve a Kbt. 152. § (2) bekezdésben a kezdeményezésre nyitva álló 60 napos határidő nem hosszabbítható meg. Ezen túlmenően a Kbt. 152. § (2) bekezdése az eljáráskezdeményezésre nyitva álló határidőt pontosan meghatározza. Az Abh1. és az Abh2. értelmében az a körülmény sem eredményezi önmagában ezen határidő eljárásjogi jellegűvé minősítését, hogy a jogszabály explicit nem minősíti jogvesztőnek e 60 napos szubjektív határidő elmulasztását.

- [42] Következésképpen a Kbt. 152. § (1) bekezdése értelmében a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezéséhez fűzött, a Kbt. 152. § (2) bekezdésében rögzített 60 napos szubjektív határidő anyagi jogi határidőnek minősül, amelynek elmulasztása azt eredményezi, hogy az érintett szerv eljáráskezdeményezési jogosultsága a határidőt elteltét követően megszűnik.
- [43] 4. Az Alkotmánybíróságnak, annak érdekében, hogy megállapíthassa, hogy a Kbt. 152. § (2a) bekezdése és a 197. § (10) bekezdésében rögzített rendelkezései a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megsértésére vezetnek-e, a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [25] és köv.) kifejtettek szerint azt kellett vizsgálnia, hogy e rendelkezések a hatálybalépésük előtt létrejött jogviszonyokra vonatkoznak-e, és ezekre nézve kötelezettséget állapítanak-e meg, kötelezettséget terhesebbé tesznek-e, vagy jogot korlátoznak-e vagy vonnak-e el, illetve jogellenessé nyilvánítanak-e valamely magatartást.
- [44] Az Alkotmánybíróság utal a Kúria Joggyakorlat-elemző Csoportja által készített „A közbeszerzésekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat” tárgykorú, 2015.EL.II.JGY.E.1.1. számú összefoglaló véleményében rögzített azon bírói gyakorlatra, amely szerint a szubjektív határidő számítását a saját tudomásszerzéstől kell számítani (Kúria Kfv.IV.37.328/2013/6. számú ítélete). Mindazonáltal a bírói gyakorlat szerint a Közbeszerzési Döntőbizottság jogorvoslati eljárásának kérelemre és hivatalbóli kezdeményezésére vonatkozó szabályokat a Kbt. rendszere külön kezeli, ekként a kérelem előterjesztésére vonatkozó határidők és vélelmek nem vonatkoznak a hivatalbóli kezdeményezésre.
- [45] Következésképpen a Kbt. 152. § (2) bekezdésében rögzített 60 napos szubjektív határidő esetében a Kbt. 152. § (1) bekezdése szerinti eljáráskezdeményezési jogosultsággal rendelkező szerv vagy személy vonatkozásában a jogsértés tudomásra jutása – a bírói gyakorlat szerint – a bizonyított saját észleléshez köthető. Az Alkotmánybíróság szerint külön jogszabályi rendelkezés nélkül a tudomásra jutás időpontja nem egyezik meg automatikusan ezen szerv által kezdeményezett szabálytalansági eljárás kezdeményezésének napjával, amely időpont szükségszerűen későbbi, mint a saját észlelés napja, hiszen a szabálytalansági eljárás megindítása külön formalizált hatósági aktust igényel, amely csak az észlelést követően bocsátható ki. E tekintetben a jelen ügy szempontjából jelentőséggel bír, hogy mennyi idő telik el a hatóság saját észlelésének napja és a szabálytalansági eljárás megindításának napja között.
- [46] A Kbt. 152. § (2) bekezdése szerinti 60 napos szubjektív határidő 2019. január 1-je előtt a hatóság saját észleléséhez kötötte a tudomásra jutás napját, így ezt követő napon vette kezdetét a 60 napos határidő, míg a 2019. január 1-jétől a Kbt. 152. § (2a) bekezdése értelmében a tudomásra jutás napja megegyezik a szabálytalansági eljárás megindításának napjával. A Kbt. 152. § (2a) bekezdésével a szubjektív 60 napos határidő kezdetének a szabálytalansági eljáráshoz kötése lényege az – a módosítás miniszteri indokolása szerint –, hogy ne maradjon feltáratlan közbeszerzési jogsértés és egy hosszabb ellenőrzés (így különösen az uniós támogatások auditálása) esetén is lehetőség nyíljon az érdemi jogorvoslati kérelem elbírálására. Ez az időpont azonban olyan törvényi vélelem, amellyel szemben helye van bizonyításnak, a tényleges tudomásszerzés időpontját akár a Közbeszerzési Döntőbizottság, akár az ügy közigazgatási vitájában eljáró bíróság ettől eltérően állapíthatja meg.
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben (i) az érintett közbeszerzési eljárás a vizsgált Kbt. 152. § (2a) bekezdése és 197. § (10) bekezdése hatálybalépése előtti jogviszonynak minősül; (ii) a Kbt. 152. § (2a) bekezdése és a 197. § (10) bekezdése együttesen azt eredményezi, hogy a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezésére jogosult szervek, személyek számára a korábbi szabályozáshoz képest hosszabb, lényegében saját hatáskörben meghatározott időponthoz kötődik a jogsértés tudomásra jutásának napja, így a szubjektív 60 napos határidő kezdetének napja, amely (iii) a jogsértést elkövetők számára a 2019. január 1-je előtti szabályozáshoz képest olyan szempontból eredményez jogkorlátozást, hogy a szubjektív határidő kezdetét az eljáráskezdeményezési jogosultsággal rendelkező szerv saját hatáskörében meghatározható időponthoz köti, hiszen a szabálytalansági eljárás megindításának napja a jogalanyok által nem meghatározható és nem kiszámítható.
- [48] Az Alkotmánybíróság a határozat indokolásának IV/2. pontjában (Indokolás [25] és köv.) idézett gyakorlata szerint nem sérti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, ha az új jogszabályi rendelkezések alkalmazása a hatálybalépés előtt bekövetkezett jogi tény nem módosítja a jogalanyok számára hátrányos módon.
- [49] Az *ad malam partem* visszaható hatályú jogalkotás tilalmával tehát az nem áll ellentétben, hogy a Kbt. 152. § (2a) bekezdésének és a 197. § (10) bekezdésének együttalkalmazásával 2019. január 1-jét követően a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezésére vonatkozó közhatalmi jogkör mint anyagi

jogi jogintézmény határideje a szabálytalansági eljárás megindításának napjához kösse az érintett szerv jogsértésről történő tudomásra jutását. Ugyanakkor ezen anyagi jogi szabály és a hozzá kapcsolódó 60 napos szubjektív határidő az új szabály hatálybalépése előtt bekövetkezett jogi tények vonatkozásában nem eredményezhet a jogalanyok számára jogkorlátozást, illetve nem teheti kötelezettségeiket terhesebbé.

- [50] Az Alkotmánybíróság szerint az a körülmény, hogy adott esetben az eljáráskezdeménnyezési jogosultsággal rendelkező szerv a rá irányadó szabályok megsértésével gyakorolta a hatáskörét, nem érinti a vizsgált normák Alaptörvénnyel való összhangját. Ugyanakkor ennek megítélése a felülvizsgálatot végző bíróság kompetenciájába tartozó ítélkezési kérdés.
- [51] Tekintettel arra, hogy a 2019. január 1-jétől hatályos Kbt. 152. § (2a) bekezdése és annak 197. § (10) bekezdése szerinti átmeneti rendelkezése a 2019. január 1-je előtt bekövetkezett hatósági tudomásra jutás és lelet szubjektív határidő vonatkozásában nem alkalmazható, az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Kbt. 152. § (2a) bekezdése és a 197. § (10) bekezdése együttalkalmazásának létezik olyan alkotmányos értelmezése, amely nem eredményezi az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a megsértését, ezért a bírói kezdeményezést elutasítja.
- [52] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján, hivatalból eljárva, alkotmányos követelmény megállapítását tartotta szükségesnek annak érdekében, hogy a Kbt. 152. § (2a) bekezdésének és a 197. § (10) bekezdésének együttalkalmazása az Alaptörvénnyel összhangban álló jogalkalmazói értelmezést eredményezzen, amelynek értelmében a Kbt. 152. § (2a) bekezdésében foglalt új, a jogsértésről történő tudomásra jutást másként szabályozó rendelkezés nem eredményezheti a hatálybalépést megelőzően eredménytelenül eltelt, 60 napos szubjektív határidő újrainvitását. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése alapján alkotmányos követelményként megállapítja, hogy 2019. január 1-jét megelőzően a Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalból való eljárásának kezdeményezésére vonatkozó, a jogsértés tudomására jutásától számított 60 napos határidő elteltét követően a tudomásra jutás kezdőnapja utóbb nem köthető a szabálytalansági eljárás megindításának napjához.
- [53] 5. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2020. május 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [54] A határozat rendelkező részének pontjait szavazatommal az alábbi indokok miatt nem tudtam támogatni.
- [55] 1. Kifejezetten vitatható része a határozatnak, hogy a rendelkező rész 2. pontjában a Kbt. 197. § (10) bekezdés teljes szövege vonatkozásában elutasítást tartalmaz. Ugyanakkor, álláspontom szerint az Abtv. alapján erre nem lett volna lehetőség.
- [56] Az indítvány tanúsága szerint ugyanis az eljáró bírói tanács a Kbt. 152. § (2a) bekezdése mellett a Kbt. 197. § (10) bekezdés „valamint a Mőd3. tv. hatálybalépése után kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra” szövegrészének az alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését kezdeményezte. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében pedig „[a]z Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.” Ez a jelen esetben azt jelentette, hogy az Alkotmánybíróság csak a Kbt. 197. § (10) bekezdés indítványban megjelölt szövegrészét érintően folytathatott volna le érdemi vizsgálatot és vonhatott volna le konklúziót.
- [57] Az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot tartalmilag ugyan valóban csak a Kbt. 197. § (10) bekezdés megjelölt szövegrészét érintően végezte el, formailag – a határozat megfogalmazása szerint – ugyanakkor ez a vizsgálat a rendelkezés teljes egészére kiterjedt, és a teljes egészét érintően tartalmaz elutasítást a rendelkező rész 2. pontja. Mindez annak ellenére van így, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése alapján hivatalból nem terjesztette ki az érdemi vizsgálatot a Kbt. 197. § (10) bekezdésének indítvánnyal nem érintett szövegrészeire.
- [58] Ennek eredményeként pedig az Alkotmánybíróság úgy utasította el a Kbt. 197. § (10) bekezdés teljes egészébe alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, hogy arra egyrésztől nem volt indítvány, másrésztől arra vonatkozó érdemi vizsgálat lefolytatására sem került sor. Mindennek a következménye továbbá az is, hogy a rendelkező rész 2. pontja a Kbt. 197. § (10) bekezdésének érdemben nem vizsgált szövegrészei vonatkozásában is ítélt dolgot eredményez. A jelen határozat rendelkező részének 2. pontja ezért az Abtv. 31. §-a alapján akadályát képezheti minden további, a Kbt. 197. § (10) bekezdésével kapcsolatos alkotmánybírósági vizsgálatnak.
- [59] A döntést mindegyre tekintettel nem támogattam.
- [60] 2. Úgy vélem, hogy a határozat a visszaható hatály tilalmának a vizsgálatát sem az eddigi alkotmánybírósági megközelítésben folytatta le.
- [61] Az indítvánnyal érintett két jogszabályhely közül a 197. § (10) bekezdése rendelkezik a Kbt. 152. § (2a) bekezdés alkalmazhatóságáról, amikor azt mondja, hogy a Mőd3. tv. által megállapított egyes rendelkezéseket a „Mőd3. tv. hatálybalépése után kérelmezett, kezdeményezett vagy hivatalból indított jogorvoslati eljárásokra kell alkalmazni.” A visszaható hatály kérdése tehát kizárólag a 197. § (10) bekezdése vonatkozásában merülhet fel. Az indítványozó voltaképpen maga is ezt állítja (lásd az indítvány 4. oldal 5. bekezdését). Ezért a határozatban szükséges lett volna tisztázni, hogy a Kbt. 152. § (2a) bekezdésében foglalt szabály nem vet fel a visszaható hatály tilalmával összefüggő aggályt. Ennek következtében pedig a visszaható hatály vizsgálata nem teljes körű.
- [62] A fentiekből következően véleményem szerint csak a Kbt. 197. § (10) bekezdés támadott szövegrészét érintően lett volna szükség az alaptörvény-ellenesség orvoslására. Az alkotmányos követelményt a rendelkező rész szerinti szöveggel már ezen ok miatt sem tudtam támogatni. Ezen felül a határozat indokolása arról sem győzött meg maradéktalanul, hogy a fennálló alkotmányossági probléma a jogalkalmazás és a nem a jogszabály alaptörvény-ellenességéből fakad, és ezzel együtt arról sem, hogy megoldásának az alkotmányos követelmény megállapítása a leginkább megfelelő módja.
- [63] A határozat megállapítása szerint a konkrét esetben „az eljáráskezdeményezési jogosultsággal rendelkező szerv a rá irányadó szabályok megsértésével gyakorolta a hatáskörét.” Ezen állításon túl ugyanakkor az indokolás nem igazolja, hogy a konkrét esetben a Pénzügyminisztérium magatartása nem felelt meg a Kbt. 152. § és 197. § (10) bekezdés rendelkezéseinek. Az indokolás épp azt támasztja alá, hogy a Pénzügyminisztérium

- a támadott rendelkezéseknek megfelelően járt el, és a visszaható hatály tilalmát nem az adott szerv jogértelmezése, hanem az idézte elő, hogy a Pénzügyminisztérium élt a jogszabály által biztosított lehetőséggel.
- [64] Mindezekon felül a rendelkező rész 1. pontja szerinti alkotmányos követelmény megfogalmazását egy további okból is problémásnak tartom. Annak első mondata ugyanis lényegében a jogszabály szövegével ellentétben álló iránymutatást ad a jogalkalmazóknak.
- [65] 3. Megítélésem szerint az érdemi vizsgálat során az indítvánnyal támadott egyes jogszabályi rendelkezésekkel kapcsolatos, különböző alkotmányossági problémákat önállóan kellett volna vizsgálni.
- [66] A határozat több megállapítása a Kbt. 152. § (2a) bekezdésével összefüggő olyan alkotmányossági problémára utal, amely álláspontom szerint fennáll, de az indítvány alapján a konkrét ügyben nem volt vizsgálandó. Ilyen megállapítás például, hogy a Kbt. 152. § (2a) bekezdése alapján a „Közbeszerzési Döntőbizottság hivatalbóli eljárásának kezdeményezésére jogosult szervek, személyek számára a korábbi szabályozáshoz képest hosszabb, lényegében saját hatáskörben meghatározott időponthoz kötődik a jogsértés tudomásra jutásának napja” (Indokolás [47]). Továbbá, hogy a szabály a szubjektív határidő kezdetét az eljáráskezdeményezési jogosultsággal rendelkező szerv saját hatáskörében meghatározható időponthoz köti, és „a szabálytalansági eljárás megindításának napja a jogalanyok által nem meghatározható és nem kiszámítható” (Indokolás [47]).
- [67] Így lényegében az indokolás is utal arra, hogy amíg a Kbt. 197. § (10) bekezdés kifogásolt szövegrésze voltaképpen a törvény szerinti szubjektív határidő újrainítását teszi lehetővé a már „lezárt” jogviszonyok vonatkozásában, addig a Kbt. 152. § (2a) bekezdése a szubjektív határidő kezdő napjának a meghatározását azon szerv megállapítására bízza, amelynek a szubjektív határidőt be kellene tartania.
- [68] Véleményem szerint a szabályozás ezen, tehát a Kbt. 152. § (2a) bekezdésében foglalt eleme a következők miatt kifogásolható. Igaz ugyan, hogy a törvény szerinti objektív határidő korlátot állít a határidőszámításnak, de annak tartamán belül a szubjektív határidő számítása a Kbt. 152 § (2a) bekezdésben rögzített, új határidő számítási szabály alkalmazásával az érintett szervek vonatkozásában relativizálódik. A szabályozás ugyanis lényegében kialakít egy olyan időintervallumot, amikor a jogsértésről a jogosult szerv már tudomással bír, de még nem indította meg a szabálytalansági eljárást, és amely időtartam alatt a jogsértés következmény nélkül, tovább gyakorolható. Az eredmény tehát gyakorlatilag a jogsértés elhúzódásának a lehetősége, és a sérelmes helyzet orvoslásának az elnehezülése. Ez véleményem szerint a jogbiztonsággal összefüggésben vet fel aggályokat.
- [69] Az Alkotmánybíróság a határozat tanúsága szerint ezeket az aggályokat nem oszlatta el, azokat nem nevesítette, így azokkal összefüggésben érdemi vizsgálatot sem folytatott le. Úgy vélem, hogy az Alkotmánybíróságnak hivatalból el kellett volna végeznie a Kbt. 152. § (2a) bekezdés alkotmányossági vizsgálatát a jogbiztonság követelményei alapján. Amennyiben pedig ezen vizsgálat lefolytatására nem látott lehetőséget vagy indokot, arra az indokolásban magyarázattal kellett volna szolgálnia.
- [70] Mindezek fényében aggályosnak gondolom, hogy a határozat a rendelkező rész 1. pontjában foglalt alkotmányos követelmény második mondatában lényegében ezt, a Kbt. 152. § (2a) bekezdésével összefüggésben a jogbiztonság követelményei alapján felmerülő alkotmányossági problémát tematizálja és kínál rá megoldást anélkül, hogy annak alkotmányossági vizsgálatát elvégezte volna.

Budapest, 2020. május 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/72/2020.

Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 125. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 10/2020. (V. 28.) AB HATÁROZATA

a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai szerinti időtartam meghatározásával összefüggő alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti bírói kezdeményezések tárgyában – dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indoklásával, valamint dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai szerinti időtartam meghatározása során az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből származó alkotmányos követelmény, hogy ha az Emberi Jogok Európai Bírósága konkrét egyedi ügyben, Magyarországra nézve kötelező jogerős döntésében azért állapítja meg az Emberi Jogok Európai Egyezménye Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének sérelmét, mert a kérelmező számára valamely, egyébként biztosítási időt is keletkeztető ellátást, melyet folyósítani kellett volna, nem folyósítottak, akkor a nem folyósított ellátás által keletkező biztosítási időt is figyelembe kell venni.

2. Az Alkotmánybíróság a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a Kúria előtt Mfv.III.10.563/2018. és Kfv.X.37.415/2019. számú folyamatban levő ügyekben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló indítványokat elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Kúria tanácsa (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő Mfv.III.10.563/2018/4. számú és Kfv.X.37.415/2019/4. számú, társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indított peres eljárásokban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése és 32. § (1)–(2) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai nemzetközi szerződésbe ütközését állapítsa meg, a rendelkezést semmisítse meg, továbbá rendelje el annak konkrét egyedi ügyekben történő alkalmazási tilalmát. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés ellentétes az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével, és azon keresztül sérti az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alapügyek felperese az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) Nagykamarája által eldöntött Nagy Béláné kontra Magyarország ügy [GC] (53080/13), 2016. december 13. kérelmezője. Az EJEB ítéletében rögzített tényállás szerint a kérelmező 2001-től kezdődően rokkantsági nyugdíjban részesült, mivel megállapítást nyert, hogy különböző betegségek miatt a munkaképességének 67 százalékát 2001. április 1-től kezdődően elveszítette. Ezt a minősítést 2003-ban, 2006-ban és 2007-ben is megerősítették. 2008-tól kezdődően a foglalkozással összefüggésben bekövetkezett egészségkárosodás megítélésére alkalmazott módszertanról szóló jogszabály megváltozott, az új módszertan alapulvételével pedig 2009. december 1. napján egy szakértő a kérelmezőnél 40 százalékos rokkantságot állapított meg, melynek következtében a nyugdíjbiztosítási igazgatóság 2010. február 1. napján megszüntette a rokkantsági nyugdíjra való jogosultságát. A kérelmező

2011-ben kezdeményezte rokkantságának felülvizsgálatát, a felülvizsgálati eljárásban a másodfokú hatóság 2011. december 13. napján 50 százalékos rokkantságot állapított meg, és 36 hónapos időkeretben komplex rehabilitációt és rehabilitációs járadékra való jogosultságot javasolt a kérelmező számára. Rehabilitációra és rehabilitációs járadék folyósítására azonban az Mmtv. hatálybalépését megelőzően, 2011. december 31. napjáig már nem került sor.

- [3] A kérelmező az Mmtv. hatálybalépését követően ismételten rokkantsági ellátás iránti kérelmet nyújtott be, melynek alapján az eljáró hatóság 50 százalékos rokkantságot állapított meg. Ez a rokkantsági mérték elérte az egészségi állapotromlás azon szintjét, amely alapján a kérelmező az Mmtv. szerinti ellátásra vált volna jogosulttá, azonban az eljáró hatóság azt is megállapította, hogy a kérelmező nem rendelkezik az ellátás megállapításához szükséges, a kérelem benyújtását megelőző 5 évben 1095 nap biztosítási idővel. A szükséges biztosítási idő követelménye alól pedig az Mmtv. kizárólag abban az esetben engedett volna kivételt, amennyiben a kérelmező 2011. december 31. napján (az Mmtv. hatálybalépését megelőző napon) rokkantsági nyugdíjban vagy rehabilitációs járadékban részesült volna, mely kivétel alkalmazásának feltételei ugyancsak nem teljesültek.
- [4] A rokkantsági ellátás iránti kérelem jogerős elutasítását követően a kérelmező az EJEB-hez fordult, melynek Nagykamarája megállapította, hogy ugyan a rokkantsági ellátások Mmtv. szerinti átalakítása a közpénzek védelmének céljával indokolható, a kérelmezőnek a konkrét egyedi ügyben mégis túlzott egyéni terhet kellett viselnie. A kérelmező ugyan folyamatosan együttműködött a hatóságokkal, és összesen 23 év 71 nap szolgálati időt szerzett, a kérelmének benyújtását megelőző öt évben a szükséges 1095 nap biztosítási időt mégsem tudta igazolni, mert a rokkantsági nyugdíj megszűnését követő időszakban már nem minősült biztosítottnak, és az Mmtv. átmeneti rendelkezéseit sem lehetett az esetében alkalmazni, ugyanis 2011. december 31. napján nem volt folyósítás alatt álló ellátása. A Nagykamara ezért megállapította az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének megsértését, és (egyebek között) a kérelmező által megjelölt, összesen 68 havi nem folyósított rokkantsági ellátásra tekintettel egyösszegű vagyoni kártérítést ítélt meg.
- [5] 1.2. A Nagykamara döntését követően, 2017. április 24. napján az alapügy felperese formailag „rokkantsági nyugdíja folyósítását”, tartalmilag megváltozott munkaképességű személyek ellátása megállapítását kérte. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatala 2017. május 29. napján kelt határozatával a kérelmet elutasította, ugyanis megállapította, hogy a kérelmező egészségi állapota alapján a C2 minősítési csoportba tartozik és megváltozott munkaképességűnek minősül, azonban nem rendelkezik az Mmtv. 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai szerint szükséges biztosítási idővel. A határozat ellen a felperes fellebbezést nyújtott be, melyben arra hivatkozott, hogy az EJEB döntése alapján jogosult rokkantsági nyugdíjra. A másodfokon eljáró Budapest Főváros Kormányhivatala 2017. október 4. napján kelt határozatával megállapította, hogy az EJEB ítélete nem változtat azon a tényen, hogy a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának megállapításához valamennyi feltételnek egyszerre teljesülnie kell, a kérelmező azonban a szükséges biztosítási idővel nem rendelkezik. A határozat rögzítette, hogy az Mmtv. nem biztosít sem mérlegelési, sem pedig méltányossági jogkört az eljáró hatóság részére, így a jogosultsági feltételek hiányában nincs jogszabályi lehetőség az ellátás méltányosságból történő, kivételes megállapítására.
- [6] A határozattal szemben az alapügy felperese keresetet terjesztett elő, melyben kérte a másodfokú határozat elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az eljáró elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését, továbbá azt is kérte, hogy az eljáró bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását, ugyanis álláspontja szerint az alkalmazandó jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközik. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.695/2017/11. számú ítéletével a keresetet elutasította, tekintettel arra, hogy a másodfokú határozat az elsőfokú határozatra is kiterjedően törvényes, miután kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felperes nem rendelkezik az Mmtv. szerint szükséges biztosítási idővel, ami pedig az ellátásra való jogosultság feltétele. Az ítélet rögzítette, hogy a bíróság a támadott határozatot kizárólag törvényességi szempontból vizsgálhatja felül, és méltányosságot nem gyakorolhat. Az ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [7] 1.3. Az előző pontban ismertetett eljárással párhuzamosan, 2017. augusztus 14. napján az alapügy felperese megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti igényt is előterjesztett. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Nyíregyházi Járási Hivatala 2017. október 13. napján kelt határozatával ezt a kérelmet is elutasította, ugyanis megállapította, hogy a kérelmező egészségi állapota alapján a C2 minősítési csoportba tartozik és megváltozott munkaképességűnek minősül, azonban nem rendelkezik az Mmtv. 2. § (1) bekezdés

- a) pont aa)–ac) alpontjai szerint szükséges biztosítási idővel. A határozat ellen a kérelmező fellebbezést nyújtott be, melyben az egészségi állapotára vonatkozó megállapításokat nem vitatta, ugyanakkor előadta, hogy éppen az egészségi állapota miatt nem tud dolgozni, így a törvény szerint szükséges biztosítási idő követelményét sem tudja utólag teljesíteni. A másodfokon eljáró Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal 2018. május 18. napján kelt határozatával az elsőfokú határozatot annak helyes indokaira tekintettel helyben hagyta.
- [8] A határozattal szemben az alapügy felperese keresetet terjesztett elő, melyben elsődlegesen a másodfokú határozat elsőfokú határozatra is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az eljáró elsőfokú hatóság új eljárásra kötelezését, másodlagosan pedig a másodfokú határozat megváltoztatását kérte. A kereseti kérelmében jogsértés-ként az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkét jelölte meg, melyet az 1993. évi XXXI. törvény hirdetett ki Magyarországon. A nemzetközi szerződésbe ütközésre tekintettel indítványozta, hogy az első fokon eljáró bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróság eljárását is. A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.K.27.259/2018/9. számú ítéletével a keresetet elutasította, tekintettel arra, hogy a felek között sem volt vitás sem a felperes egészségi állapotának mértéke, sem pedig a megszerzett biztosítási idő. A bíróság ugyanakkor a felülvizsgált határozattal egyezően állapította meg, hogy a megszerzett biztosítási idő tekintetében a felperes nem teljesíti az Mmtv. 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai szerinti, a biztosítási időre vonatkozó jogosultsági feltételt. A bíróság ítéletében rögzítette, hogy álláspontja szerint az Mmtv. azon rendelkezése, mely az ellátáshoz szükséges biztosítási idő mértékét határozza meg, nem ütközik nemzetközi szerződésbe, a felperes számára sérelmes helyzetet pedig az okozza, hogy az Mmtv. nem tartalmaz olyan átmeneti rendelkezéseket, melyek a konkrét ügyben alkalmazhatóak lennének, az Abtv. rendelkezéseinek megfelelően azonban a bíró jogalkotói mulasztás megállapításának kezdeményezésére nem jogosult. Az ítélettel szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [9] 1.4. A határozat indokolásának I/1.2. (Indokolás [5] és köv.) és I/1.3. (Indokolás [7] és köv.) pontjában ismertetett eljárásokban a Kúria Mfv.III.10.563/2018/4. és Kfv.X.37.415/2019/4. számú végzéseivel az Abtv. 25. § (1) bekezdése és 32. § (1)–(2) bekezdése alapján kezdeményezte az Mmtv. 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását, a rendelkezés megsemmisítését és alkalmazásának kizárását a két folyamatban lévő perben, az alábbi indokokra tekintettel.
- [10] Az indítványozó szerint 2001-ben (a felperes rokkantsági nyugdíja megállapításának évében) a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság feltételét képezte meghatározott mértékű (a felperes esetében legalább 10 év) szolgálati idő igazolása, melyet az alapügy felperese több mint 20 éven át tartó járulékfizetéssel megkérdőjelezhetetlenül teljesített. Az egészségi állapot értékelésére vonatkozó szabályozás módszertanának megváltozása miatt a felperes egészségi állapotának százalékos mértéke kismértékben átmenetileg javult, miközben valódi egészségi állapota szignifikánsan nem változott meg. Ezen állapotjavulás eredményeként az alapügy felperese 2011. december 31. napján nem rendelkezett folyósított ellátással, ekként pedig elesett az Mmtv. szerinti ellátások igénybevételenek lehetőségétől is, ugyanis az átmeneti rendelkezés az esetében nem volt alkalmazható, az Mmtv. 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai szerinti főszabálynak pedig nem felel meg. Az indítványozó kiemelte, hogy az Mmtv. nem biztosít arra lehetőséget, hogy az előírt időszakban biztosításban töltött időre vonatkozó feltétel vizsgálatától a jogalkalmazó szervek eltekintsenek, így a rendelkezés alkalmazását a Kúria nem mellőzheti.
- [11] A rendelkezés alkalmazása ugyanakkor az indítványozó érvelése szerint a Kúria döntését az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével és az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésével ellentétessé tenné, annak eredményeként ugyanis ismételten bekövetkezik az EJEB döntésével egyszer már a kérelmező ügyében egyezmény-sértőnek minősített helyzet azáltal, hogy az alapügy felperese számára ezúttal sem kerül megállapításra az Mmtv. szerinti ellátás annak ellenére, hogy arra az egészségi állapota alapján jogosult lenne. Az indítványozó ezzel összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság 21/2018. (XI. 14.) AB határozatára (a továbbiakban: Abh.) is, melyben az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az a szabályozás, amely a megváltozott munkaképességű személyek ellátásainak rendszerét olyan módon alakítja át, hogy annak eredményeként az egyének az átalakítással túlzott terhet viselnek, ellentétes az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével, és túlzottnak tekinthető a terhelés akkor, ha a fogyatékosággal élő személyek tényleges fizikai állapotának kismértékű javulása, az egyéb körülmények szignifikáns változása nélkül az ellátás összegének állapotjavulásukat nyilvánvalóan aránytalan mértékben meghaladó, jelentős csökkenésével jár.

- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az indítványokat tárgyi összefüggésükre tekintettel az Abtv. 58. § (2) bekezdése, valamint az Ügyrend 34. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.
- [13] 3. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) szociális ügyekért felelős államtitkára az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján az indítványokkal kapcsolatos álláspontját megküldte az Alkotmánybíróság számára.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„Q cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

- [15] 2. Az Egyezmény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„Első Kiegészítő Jegyzőkönyv

1. cikk Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tisztelben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.”

- [16] 3. Az Mmtv. indítvánnyal támadott rendelkezése:

„2. § (1) Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira jogosult az a kérelem benyújtásakor 15. életévét betöltött személy, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy kisebb mértékű [...], és aki

a) a kérelem benyújtását megelőző

aa) 5 éven belül legalább 1095 napon át,

ab) 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy

ac) 15 éven belül legalább 3650 napon át

a Tbj. [a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény] 5. §-a szerinti biztosított volt;”

III.

- [17] A bírói kezdeményezések nem megalapozottak.

- [18] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy a bírói kezdeményezések megfelelnek-e a törvényben előírt feltételeknek.

- [19] 1.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján induló bírói kezdeményezésre is vonatkoznak a bírói kezdeményezésekkel szemben az Abtv. 25. §-ával kapcsolatban támasztott követelmények (legutóbb: Abh., Indokolás [13]). A bírói kezdeményezések az Mmtv. 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai vonatkozásában állítják az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkébe mint nemzetközi szerződésbe ütközést. Az indítványozónak olyan társadalombiztosítási határozatokat kell felülvizsgálnia, melyekben az Mmtv. támadott rendelkezését kétségtelenül alkalmazták, ugyanis az alapügyek felperese számára a rokkantsági ellátás iránti kérelem elutasítására az Mmtv. támadott rendelkezésének alapulvételével került sor.

- [20] 1.2. Az indítványok határozott, pontos indokolást tartalmaznak arra vonatkozóan, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével. A nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján, mely eljárás indítványozására az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott személyi kör, így

az indítványozó is jogosult. Az indítványok az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben foglalt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek eleget tesznek {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}.

- [21] 2. Az Alkotmánybíróság az Abh. Indokolásának [15] bekezdésében az Egyezményrel és az EJEB gyakorlatával kapcsolatos álláspontját az alábbiak szerint összegezte. „[A]z EJEB-nek nem feladata a tagállami jogszabályok absztrakt vizsgálata és annak megállapítása, hogy az adott jogszabály összeegyeztethető-e az Egyezményrel {lásd például: *Nikolova kontra Bulgária* [GC] (31195/96), 1999. március 25., 60. bekezdés}, hanem elsősorban az egyes nemzeti jogi szabályok hatósági, illetőleg bírói mérlegelésen alapuló alkalmazásának egyedi kérelmezőkre gyakorolt eredményét értékeli, és amennyiben az egyedi ügyben megállapítja az Egyezmény megsértését, akkor a bepanaszolt államnak az EJEB által az Egyezmény rendelkezései szerint megállapított jogkövetkezményt kell viselnie. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerinti eljárásban a belső jog valamely rendelkezése nemzetközi szerződésbe ütközésének absztrakt vizsgálatát végzi el, mely vizsgálat lefolytatására ugyanakkor az Alaptörvény és az Egyezmény rendelkezéseiből következően kizárólag az Alkotmánybíróság jogosult.” Az Abtv. 32. § (2) bekezdése szerinti eljárás keretében ugyanakkor az Alkotmánybíróság vizsgálatának mércéje nem az Alaptörvény, hanem az indítványban megjelölt nemzetközi szerződés. Az Alkotmánybíróság pedig korábban már azt is rögzítette, hogy „a nemzetközi szerződésből fakadó, Magyarországot terhelő kötelezettség feltárása során (vagyis a nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata esetén) nem csak a nemzetközi szerződés szövegét, hanem az annak értelmezésére feljogosított szerv joggyakorlatát is alapul veszi” {3157/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság ezen elvi megállapítások alapulvételével megjegyzi, hogy az indítványokban megjelölt *Nagy Béláné kontra Magyarország* ügy kérelmezője azonos a bírói kezdeményezések alapjául szolgáló peres eljárások felperesével, mely egyezésre tekintettel az Alkotmánybíróság jelen eljárás keretében kifejezetten felhasználta az EJEB Nagykamerája vonatkozó megállapításait, hiszen azok a bírói kezdeményezések alapjául szolgáló eljárások során is közvetlenül figyelembe vehetőek voltak.
- [23] 3. Az EJEB a *Nagy Béláné kontra Magyarország* ügyben hozott határozatában a következőket állapította meg. Amikor a jogalkotó elfogadta az Mmtv.-t, a rokkantsághoz kapcsolódó társadalombiztosítási ellátások észszerűsítésén keresztül a közpénzek közösség érdekében történő védelmét célozta (121. bekezdés). Az Mmtv. konkrét egyedi ügyben történő alkalmazása azonban azt eredményezte, hogy a kérelmezőt teljesen megfosztották mindenfajta jogosultságtól, ahelyett, hogy juttatásait arányosan csökkentették volna, például a társadalombiztosítással fedezett és nem fedezett napok száma alapulvételével (123. bekezdés). Az EJEB arra is utalt, hogy a kérelmezőt 2011 decemberében rehabilitációra javasolták, mely azonban nem került végrehajtásra, és így a rehabilitációhoz kapcsolódó járadék sem került folyósításra. Ha ezt a határozatot végrehajtották volna, akkor a kérelmező 2011. december 31-én olyan ellátásban részesülhetett volna, amely megváltoztatta volna az új jogszabály szerinti helyzetét (104. bekezdés). Az EJEB külön is hangsúlyozta, hogy a kérelmezőt annak ellenére fosztották meg az ellátástól, hogy nincs jele annak, hogy valaha is rosszhiszeműen járt volna el, vagy elmulasztotta volna a hatóságokkal való együttműködést vagy a releváns igények bejelentését és nyilatkozatok megtételét (125. bekezdés). Mindezek miatt az EJEB úgy ítélte meg, hogy a kérelmezőnek olyan túlzott egyéni terhet kellett viselnie, ami az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkében biztosított jog megsértésének minősült (126. bekezdés).
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Mmtv. támadott rendelkezését vizsgálta meg. Az Mmtv. 2. § (1) bekezdése rögzíti azokat a feltételeket, melyek teljesülése esetén a kérelmező megváltozott munkaképességű személyek ellátásaira válhat jogosulttá. Az indítványozó által támadott jogosultsági feltétel azt követeli meg, hogy a kérelmező a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 1095 napon át, 10 éven belül legalább 2555 napon át vagy 15 éven belül legalább 3650 napon át biztosított legyen. Az Mmtv. szerinti ellátások jövedelem pótló jellegű ellátások, azaz a megállapításuk abban az esetben lehetséges, ha a kérelmező az állapota miatt keresőtevékenységet nem tud folytatni. Az ellátások egészségbiztosítási pénzbeli ellátásoknak minősülnek, ennek megfelelően csak azok számára állapíthatók meg, akik meghatározott idejű biztosítási idővel rendelkeznek. Éppen ezen biztosítási időre tekintettel állapította meg korábban az EJEB, hogy az Mmtv. szerinti ellátások az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke hatálya alá tartoznak, melyet az EMMI szociális ügyekért felelős államtitkára is megerősített az Alkotmánybíróság számára megküldött véleményében. Az Mmtv.

2012. január 1. napján történő hatálybalépésekor a 2. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a biztosítási idő vizsgálata során a kérelem benyújtását megelőző öt évben szerzett biztosítási időt lehetett figyelembe venni, mely szabályozás 2014. január 1. napjától akként módosult, hogy a kérelem benyújtását megelőző hosszabb időtartamban szerzett biztosítási idő is figyelembe vehető (5 éven belül 1095 nap, 10 éven belül 2555 nap vagy 15 éven belül 3650 nap biztosítási idő megléte esetén is megállapítható az ellátás).
- [25] Figyelemmel az Mmtv. szerinti ellátások jellegére, a biztosítási idő követelményének vizsgálata, mint az ellátások folyósításának előfeltétele megkérdőjelezhetetlenül indokolt. Nem ellentétes az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével, mint nemzetközi szerződéssel az Mmtv. azon rendelkezése, amely meghatározza, hogy mennyi biztosítási idő megszerzésével válik a kérelmező jogosulttá az Mmtv. szerinti ellátások valamelyikére. Ellenkezőleg: éppen az Mmtv. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti biztosítási idő megkövetelésével válnak az ellátások olyanná, mint amelyek az Egyezmény hatálya alá tartoznak. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben utal az Mmtv. egyes rendelkezéseinek nemzetközi szerződésbe ütközését vizsgáló Abh.-ban foglalt azon megállapítására, miszerint „[a]z Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvei nem tartalmazznak arra vonatkozó kötelezettséget, hogy az államok kiépítik-e a társadalombiztosítás rendszerét, és ha igen, akkor azon belül milyen feltételek teljesülése esetén, milyen típusú ellátásokat mekkora összegben tesznek elérhetővé.” (Indokolás [18])
- [26] Az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy a támadott rendelkezés megsemmisítése az Mmtv. szerinti ellátásokat lényegében az Mmtv. 2. § (1) bekezdése szerinti feltételt teljesítőkhöz számára biztosítási időtől függetlenül elérhetővé tenné, mely egyenesen az ellátások egészségbiztosítási jellegét szüntetné meg, és kifejezetten szembe menne a közpénzek védelmének EJEB által is elismert céljával mint a szabályozás megalkotásának egyik indokával. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Egyezményből az Mmtv. szerinti, az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének hatálya alá tartozó ellátások folyósításának feltételeire vonatkozóan az következik, hogy a részes államok nagy mérlegelési szabadsággal rendelkeznek ezen feltételek meghatározásának kérdésében.
- [27] Önmagában az a szabályozás, mely az ellátás folyósításának feltételeként azt követeli meg, hogy a kérelem benyújtását megelőző időszak kétharmadára vonatkozóan (5 év esetén 1095 nap, 10 év esetén 2555 nap, 15 év esetén 3650 nap) tudjon a kérelmező biztosítási időt igazolni, nyilvánvalóan nem tekinthető ezen mérlegelési szabadság kereteit túllépő, ésszerűtlen előírásnak, már csak azért sem, mert az egészségbiztosítási pénzbeli ellátásokat (mint amilyenek az Mmtv. szerinti, jelen indítvánnyal érintett ellátás is minősül) egyebek között éppen a korábbi biztosítási idő igazolásának megkövetelése különbözteti meg az alanyi jogon járó ellátásoktól.
- [28] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Mmtv. 2. § (1) bekezdés a) pont aa)–ac) alpontjai nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket elutasította. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezést nem semmisítette meg, az Abtv. 45. § (1), (2) és (4) bekezdésére tekintettel nem rendelte el a vizsgált rendelkezés alkalmazásának kizárását sem.
- [29] 5. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt is megállapította, hogy helytállóan hivatkozott az indítványozó arra, hogy amennyiben az Mmtv. vizsgált rendelkezései a bírói kezdeményezésekre okot adó ügyekben alkalmazásra kerülnek, úgy ennek eredményeként az Mmtv. rendelkezéseinek megfelelően az alapügyek felperese számára az Mmtv. szerinti ellátások folyósítására nem kerülhet sor, mely döntés eredményét tekintve lényegében hasonló lenne ahhoz, mint amely alapján az EJEB a *Nagy Béláné kontra Magyarország* ügyben (az alapügyek felperesének egyedi ügyében) megállapította korábban Magyarország felelősségét az Egyezmény megsértése miatt. Mindez azt jelenti, hogy miközben az Mmtv. támadott rendelkezése önmagában nem ütközik az Egyezménybe, mint nemzetközi szerződésbe, az adott rendelkezés egyes konkrét, egyedi ügyben történő alkalmazása az adott ügy egyedi körülményeire tekintettel kivételesen mégis az Egyezménnyel, mint nemzetközi szerződéssel ellentétes eredményre vezethet.
- [30] Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot arra, hogy hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapítsa azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. Abban az esetben, ha a vizsgált jogszabálynak van (egy vagy több) olyan értelmezése, amely az Alaptörvénnyel, illetőleg jelen esetben az Egyezménnyel, mint nemzetközi szerződéssel összhangban áll, az Alkotmánybíróságnak a hatályos jog kíméletének elvéből kiindulva nem kell megsemmisítenie a támadott jogszabályi rendelkezést, ugyanakkor

az Abtv. 46. § (3) bekezdésének megfelelően biztosítania kell, hogy a norma alkalmazása minden esetben az Alaptörvénnyel (illetőleg jelen esetben az Egyezményvel, mint nemzetközi szerződéssel) összhangban álló eredményre vezessen. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megvizsgálnia, hogy az Mmtv. rendelkezései értelmezhetőek-e oly módon, hogy azok még a jelen bírói kezdeményezések alapjául szolgáló egyedi esetben is biztosíthatók az Egyezményvel, mint nemzetközi szerződéssel összhangban álló eredmény lehetőségét.

- [31] Az Alkotmánybíróság kiemeli: abban az esetben, ha az ellátásra jogosult személy az Mmtv. szerinti ellátások valamelyikében részesül a kivételes rokkantsági ellátás kivételével, akkor ez az időszak az Mmtv. 2. § (3) bekezdés *b)* pontja értelmében biztosítási időnek minősül. Abban az esetben, ha az EJEK konkrét egyedi ügyben született döntésével azért állapítja meg az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének megsértését, mert a kérelmező számára nem került valamely, az Mmtv. szerinti, biztosítási időt is keletkeztető ellátás folyósításra, tartalmilag egyben azt is megállapítja, hogy a kérelmező számára valamely, egyébként biztosítási időt is keletkeztető ellátást folyósítani kellett volna.
- [32] Az Alkotmánybíróság éppen ezért az Egyezmény, mint Magyarország által nemzetközi szerződéssel vállalt nemzetközi kötelezettség érvényesülése kötelezettségének az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdéséből fakadó biztosítása érdekében alkotmányos követelményként állapítja meg, hogy az Mmtv. 2. § (1) bekezdés *a)* pont *aa)–ac)* alpontjai szerinti időtartam meghatározása során a nem folyósított ellátás által keletkező biztosítási időt is figyelembe kell venni, amennyiben az EJEK konkrét egyedi ügyben Magyarországra kötelező jogerős döntésében azért állapítja meg az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének sérelmét, mert a kérelmező számára valamely, egyébként – a bírói kezdeményezés alapját képező esetben az Mmtv. 2. § (3) bekezdés *b)* pontja alapján – biztosítási időt keletkeztető ellátást, melyet folyósítani kellett volna, nem folyósítottak, az EJEK jogerős döntését követően pedig a kérelmező ismételt kezdeményezi valamely, az Mmtv. szerinti ellátás megállapítását. Az alkotmányos követelmény szerinti feltételek vizsgálata (ideértve különösen a kérelmező saját egyedi ügyében született EJEK ítélet tárgyát, és az ítélet alapján adott esetben figyelembe vehető időszakot) minden esetben az ügyben eljáró hatóságok, illetőleg bíróságok feladata.
- [33] 6. A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondatán alapul.

Budapest, 2020. május 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [34] A határozattal egyetértek, annak indokolását a következő párhuzamos indokolással egészítem ki.
- [35] A határozatot annak ellenére támogatni tudom, hogy elvi és a konkrét ügyre vonatkozó álláspontom alátámasztása céljából a jelen ügy alapjául szolgáló Abh.-val szemben különvéleménnyel éltem. A jelen határozattal való egyetértésem egyedüli oka az, hogy a jelen ügy indítványozója az EJEB Magyarországot elmarasztaló egyedi ügyben hozott döntéséhez vezető eljárásának felperese volt. Következésképpen a konkrét ügyben született EJEB döntést, amennyiben az nem ütközik az alkotmányába, a kötelezett államnak teljesítenie kell és ezt a körülményt a hivatkozott különvéleményem is kifejezésre juttatta.
- [36] Mindazonáltal a határozattal való egyetértésem kinyilvánítása annak a megalapozott reményem megvalósulásának elvartában és annak feltételezésével történik, hogy nincs több olyan hasonló ügy, amelyben a jelen határozattal általam is elfogadott alkotmányos követelmény alkalmazható lenne, így az nem szolgálhat más ügyben precedensül sem.

Budapest, 2020. május 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [37] Indokai miatt nem tudtam támogatni a többségi határozatot, mert az ügy eldöntése kapcsán az állami szuverenitásunkat oly mértékben sértő régebbi alkotmánybíróági álláspontot erősít meg, mely e csekély jelentőségű ügy eldöntéséhez képest egy elfogadhatatlan pályán tartja a nemzetközi szerződések alapulvételét döntési gyakorlatunkban. E régebben lefektetett álláspont szerint az Alkotmánybíróság a jogszabályok nemzetközi szerződésekbe ütközésének vizsgálatánál nemcsak a Magyar Állam által aláírt nemzetközi szerződés szövegét veszi alapul, hanem az e mellé telepített nemzetközi bíróság esetjoggal bővített változatával együtt [lásd az indokolás III. részének 3. pontját (Indokolás [23])].
- [38] E probléma megértéséhez látni kell, hogy a nemzetközi jogban – szemben a belső jogra alapozott bírászkodás lazább szöveghez tapadásával, és jogelvekkel, illetve nyitott jogi fogalmakkal való bővítésével – mindig is a szerződő államok szerződési szövege volt a meghatározó. A szerződő államok azt írták alá, és a *pacta sunt servanda* sokszáz éves nemzetközi jogelve alapján a szerződést meg kell tartani. Ez a kizárólagos szerződési szöveghez kötöttség abban is megnyilvánult, hogy az 1900-as évek elejéig nem is voltak állandó nemzetközi bíróságok, hanem a vita esetén a szerződő államok által felállított *ad hoc* választott bíróság döntött, kizárólag a szerződési szöveg értelme alapján. Ez kezdett megváltozni főként a II. világháború utáni évektől, és az utóbbi évtizedekben már egy sor multilaterális nemzetközi szerződés mellé állandó bíróságot is létrehozta, így például a strasbourgi EJEB-et az Egyezmény mellé. Ez azonban nem változtat azon, hogy a szerződő tagállamok a *pacta sunt servanda* elv értelmében csak az általuk elfogadott és aláírt szerződéshez vannak kötve, és amennyiben a szerződés mellé telepített állandó bíróság egy kiterjesztő esetjogra hivatkozással tágabb kötelezettséget kíván tagállamokra róni, akkor az mint *ultra vires*, a szerződés túllépése az érintett tagállam által visszautasítható. Az ezzel szembenálló felfogás implicite az állam nemzetközi szuverenitásáról való részleges lemondást szentesíti.
- [39] Az elmúlt évtizedekben Európában felerősödött politikai és hatalmi küzdelem az államok önállóságának fenntartása vagy ezzel szemben egy globális világállamba, első lépésben az Európai Egyesült Államok föderális szerkezetébe beolvasztásának erői között egy befolyásos jogpolitikai csoportot hozott létre a nemzetközi és alkotmányjogászok között, amely a meglévő jogi fogalmak átértelmezésével kíván előre haladni a globális

állami szerveződésnek alávetett szuverenitás csökkentése felé. Ennek egyik aspektusa, hogy a nemzetközi jogi kötelezettség átértelmezésével nemcsak a nemzetközi szerződés szövegét tekintik kötelezőnek a szerződésben részes tagállamok felé, hanem a szerződést állandóan kiterjesztő bírósági gyakorlatot is. Ez megfelelhet a föderalizmus erőinek, de szemben áll az állami szuverenitást megőrizni kívánó jogászi véleményekkel.

- [40] A hazai Alkotmánybíróság még a rendszerváltás utáni években állt az utóbbi felfogás talajára, de látni kell, hogy az elmúlt években a bírói esetjog általi kiterjesztés egyes multilaterális szerződések esetében minőségi ugrást hajtott végre, mely fenntarthatatlanná teszi ezt az álláspontot. Leginkább neuralgikus ebből a szempontból strasbourgi EJEB esetjoga, mely 1999-ben egy alapvető átalakuláson ment keresztül azzal, hogy a korábbi, államok közötti szórványos bíraskodás helyett az NGO-k és állampolgárok saját államuk elleni eljárását is lehetővé tette. Ezzel a politikai küzdelmek tekintélyes része az NGO-k révén átkerült a parlamenti- és pártküzdelmek keretei közül az EJEB előtti perlési politizálás síkjára, és az EJEB esetjoga egy sor kutatás és tanulmány alapján az eredeti egyezményt radikálisan kiterjesztve e globális politikai küzdelem egyik fő terepévé vált.
- [41] Mindezeket figyelembe véve megítélésem szerint nem tartható fenn a régi alkotmánybírósági álláspont a nemzetközi szerződésen túl az esetjoghoz kötöttség elfogadásáról, és mivel a testületi többséget nem tudtam meggyőzni a régi álláspont megerősítéséről való lemondásról, így az e megerősítést tartalmazó határozatot nem tudtam támogatni.

Budapest, 2020. május 12.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: V/1657/2019.
Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 125. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3193/2020. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése – *dr. Pokol Béla* és *dr. Salamon László* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 9. § (2) bekezdése, 9/C. § (1) bekezdése, 9/D. § (5) bekezdése, 9/F. § (1)–(2) bekezdései, 9/G. § (1), (3), (5) és (7) bekezdései, 21. §-a és 22. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 10. §-a, 12. §-a, 13/A. § (1) bekezdés *b*) pontjának „a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze, 14. § (1) bekezdés *c*) pontja „a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrésze, 19/A. §-a, 23/A. § (2) bekezdése és 33/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozók jogi képviselővel (Harsányi és Baltay Ügyvédi Iroda, dr. Baltay Levente ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz.
- [2] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszukban a 2018. évi CXXXII. törvénnyel módosított, a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló, 2019. április 15. óta hatályos 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) több rendelkezésével szemben éltek panasszal az alábbiak szerint.
- [3] Az indítványozók kifogásolták az Ehtv. 9/F. § (2) bekezdését, illetve 9/G. § (5) bekezdését amiatt, hogy a magánszemélyek befizetett jövedelemadójának felajánlott része (1%-os felajánlás) után járó állami kiegészítésre csak a bejegyzett egyházak és a bevett egyházak jogosultak, a többi vallási közösség nem. Álláspontjuk szerint ez az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütköző hátrányos megkülönböztetést valósít meg; az államnak nem lehetne mérlegelni a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek között.
- [4] Az indítványozók az Ehtv. 9. § (2) bekezdését, 9/C. § (1) bekezdését, 9/D. § (5) bekezdését és 9/F. § (1) bekezdését amiatt tartották alaptörvény-ellenesnek, mert e rendelkezések lehetővé teszik, hogy az állam a vallási közösségek hitéletét is támogassa. Az alkotmányjogi panasz arra hivatkozott, hogy az Alaptörvény VII. és XV. cikkeinek együttes értelmezéséből az következik, hogy az állam csak a vallási közösségek társadalmi szerepvállalásához járulhat hozzá anyagi eszközökkel, de a hitélet támogatására alkotmányosan nincs lehetősége.

- [5] Ezen túlmenően az egyházak hitéletének állami támogatása nem transzparens; az állam önkényesen mérlegelhet, hogy mely egyházak hitéletét támogatja, és milyen mértékben. Ez megkérdőjelezi az állami támogatás pártatlanságát és az állam semlegességét.
- [6] Alaptörvény-ellenesnek tartották az indítványozók, hogy az iskolai hittanoktatás lehetősége nem lehetséges valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség számára. Erre tekintettel kérték az Ehtv. 19/A. § több szövegrészének megsemmisítését.
- [7] Az indítványozók több ponton az Alaptörvény VII. cikkébe ütközőnek tartották a bevett egyházra vonatkozó szabályozást. Sérelmezték, hogy bár a bevett egyház a legkedvezőbb kategória, nincs objektív, észszerű feltételrendszere annak, hogy mely vallási közösségeket lehet, illetve kell ebbe a körbe sorolni, azaz bevett egyházként elismerni. Kifogásolták azt is, hogy a bevett egyházakkal határozatlan idejű támogatást lehet kötni.
- [8] Ezzel összefüggésben kifogásolták, hogy a bevett egyházakról az Országgyűlés dönt, így ez egy politikai döntés eredménye. Ebben az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeinek a sérelmét látták, így kérték az Ehtv. 9/G. § (1), (3) és (7) bekezdéseinek a megsemmisítését.
- [9] Az alkotmányjogi panaszindítvány támadta az Ehtv. 10. és 12. §-ait. Az indítványozók lényegében a különböző egyházi kategóriák kialakítását tartották alaptörvény-ellenesnek; azt, hogy a szabályozás több csoportot alakít ki a vallási közösségeken belül, és az egyes kategóriákhoz az Ehtv. eltérő joghatást kapcsol. Az indítványozók álláspontja szerint ez ellentétes az Alaptörvény VII. cikkével, valamint VIII. cikk (2) bekezdésével.
- [10] Az indítványozók támadták az Ehtv. 21. és 22. §-ait is. Az Ehtv. 21. §-a az egyházi jogi személyek jogviszonyának egyes elemeit igazítja a közalkalmazottakéhoz, a 22. §-a pedig a börtön-, kórházi és tábori lelkeszi szolgálatot teszi lehetővé egyházi jogi személyek számára.
- [11] Az indítványozók meglátása szerint sérül a vallás békés terjesztésének szabadsága az által, hogy e területeken a missziós tevékenység nem biztosított valamennyi vallási közösség számára. Erre tekintettel az Alaptörvény VII. és XV. cikkeinek sérelme állt elő.
- [12] Az indítványozók végső soron a csoportképzést tartják alaptörvény-ellenesnek abban a vonatkozásban is, hogy céljai elérése érdekében (másodlagos célból) csak az egyházi jogi személy jogosult gazdasági tevékenységet folytatni. Az indítványozók szerint ezért az Ehtv. 23/A. § (2) bekezdése sérti az Alaptörvény VII. cikkét, VIII. cikk (2) bekezdését és XV. cikkét.
- [13] Az indítványozók az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés b) pontja és 14. § (1) bekezdés c) pontja egyes szövegrészeinek megsemmisítését kérték amiatt, hogy az utaló szabály alkalmazásában a bíróságnak kell döntést hoznia arról, hogy egy közösség vallási tevékenységet folytat-e. Ez sérti az állam és az egyház különvált működésének elvét, hiszen a bíróságnak végső soron arról kell döntenie, hogy mi tekinthető transzcendensnek, ami így az Alaptörvény VII. cikkével ellentétes helyzetet hoz létre.
- [14] Végül az indítványozók kérték az Ehtv. 33/A. §-ának megsemmisítését amiatt, hogy az Ehtv. módosítása – az Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) döntéseivel ellentétesen – nem állította vissza az egyházak jogállását.
- [15] 2. A Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára *amicus curiae* véleményt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben foglalt érveket az Alkotmánybíróság döntése meghozatala során szintén tekintetbe vette.

II.

- [16] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

(2) Az azonos hitelveket követők vallásuk gyakorlása céljából sarkalatos törvényben meghatározott szervezeti formában működő vallási közösségek hozhatnak létre.

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.

(4) Az állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.

(5) A vallási közösségekre vonatkozó közös szabályokat, valamint az együttműködés feltételeit, a bevett egyházakat és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat sarkalatos törvény határozza meg.”

„VIII. cikk (2) Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.

(2) Mindenkinek joga van törvényben meghatározottak szerint a hatóságok által feladatuk teljesítése során neki jogellenesen okozott kár megtérítésére.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[17] 2. Az Ehtv. indítvánnyal kifogásolt rendelkezései:

„9. § (1) Az állam és a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek együttműködhetnek a közjó előmozdításában. Az állam a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekkel történelmi és kulturális értékeket megőrző, nevelési-oktatási, felsőoktatási, egészségügyi, karitatív, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális vagy sporttevékenység, valamint más közcélú tevékenység ellátására megállapodást köthet történelmi és társadalmi szerepük, társadalmi elfogadottságuk, beágyazottságuk, szervezettségük, az általuk hagyományosan végzett közcélú tevékenységek során szerzett tapasztalataik és – az együttműködéssel érintett közcélú tevékenységek sajátosságaihoz igazodva – az azok ellátásához szükséges feltételek fennállásának figyelembevételével.

(2) Az állam az (1) bekezdés szerinti kiemelkedő jelentőségű közcélú tevékenységeket szervezettségük, társadalmi támogatottságuk, történelmi és társadalmi szerepük, valamint ilyen tevékenységek ellátása során szerzett tapasztalataik alapján hosszú távon ellátni képes és kész, jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségekkel kérelmükre – határozatlan időre – átfogó együttműködési megállapodást (a továbbiakban: átfogó megállapodás) köthet, amely a hitéleti támogatásra is kiterjedhet.”

„9/C. § (1) A vallási egyesülettel az állam határozott időre – legfeljebb öt évre – szóló megállapodást köthet egyes közcélú tevékenységek ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható.”

„9/D. § (5) A nyilvántartásba vett egyházzal az állam határozott időre – legfeljebb tíz évre – szóló megállapodást köthet közcélú tevékenység ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható. A megállapodás alapján a nyilvántartásba vett egyház külön törvény szerinti adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesülhet.”

„9/F. § (1) A bejegyzett egyházzal az állam határozott időre – legfeljebb 15 évre – megállapodást köthet közcélú tevékenység ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb

az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható. A megállapodás alapján a bejegyzett egyház külön törvény szerinti adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesülhet.

(2) A bejegyzett egyház jogosult a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra.”

„9/G. § (1) A bevett egyház az olyan bejegyzett egyház, amellyel az állam a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött. Az átfogó megállapodás megkötése, illetve annak módosítása során az állam nevében az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) jár el.

(2) Átfogó megállapodás megkötése iránti kérelmet a bejegyzett egyház, vagy az ilyen megállapodással nem rendelkező bevett egyház terjeszthet elő a miniszterhez. Amennyiben a Módtv. [2018. évi CXXXII. törvény] hatálybalépésekor már bevett egyházzal az átfogó megállapodás létrejön, azt nem kötelező a (3) bekezdésben foglaltak szerint törvényben kihirdetni. Amennyiben az átfogó megállapodás nem jön létre, az a bevett egyház jogállását nem érinti.

(3) Az (1) bekezdés szerinti átfogó megállapodást, illetve annak módosítását törvényben kell kihirdetni. A kihirdetést és a melléklet kiegészítését kezdeményező törvényjavaslatot a Kormány a megállapodás hatálybalépését követő 30 napon belül az Országgyűléshez benyújtja. A bejegyzett egyház az átfogó megállapodás törvényben történő kihirdetésének és a melléklet kiegészítésének a napjától minősül bevett egyháznak. Az átfogó megállapodásból eredő jogok és kötelezettségek azonban az átfogó megállapodás hatálybalépésének időpontjától megilletik, illetve terhelik a bejegyzett egyházat.

(4) A bevett egyház – a közösségi célok érdekében történő együttműködésre tekintettel – adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben, valamint költségvetési támogatásban részesül. E támogatásokkal kapcsolatos részletes szabályokat törvény állapítja meg.

(5) A bevett egyház jogosult a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra.

(6) A bevett egyházakat az e törvényben meghatározott jogok és kötelezettségek azonos módon illetik, illetve terhelik.

(7) A bevett egyházakat a melléklet tartalmazza.”

„10. § Egyházi jogi személy a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház, továbbá azok belső egyházi jogi személye.”

„12. § (1) Az egyházi személy a bevett egyház, a bejegyzett egyház, illetve a nyilvántartásba vett egyház belső szabályában meghatározott, az egyházi jogi személy szolgálatában álló, egyházi szolgálatot sajátos egyházi szolgálati viszonyban, munkaviszonyban vagy egyéb jogviszonyban teljesítő természetes személy.”

„13/A. § (1) A vallási egyesületként történő nyilvántartásba vétel iránti kérelem alapján a bíróság kizárólag azt vizsgálja, hogy
[...]

b) a szervezet által gyakorolni kívánt tevékenység a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”

„14. § (1) A bíróság a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösséget (e § alkalmazásában a továbbiakban: kérelmező) kérelmére bejegyzett egyházként, illetve nyilvántartásba vett egyházként nyilvántartásba veszi, ha
[...]

c) a kérelmező nyilatkozik arról, hogy tevékenysége és az alapszabálya a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”

„19/A. § (1) Az egyházi jogi személy az állam, a helyi önkormányzat vagy a nemzetiségi önkormányzat által fenntartott nevelési-oktatási intézményben és az állam vagy az országos nemzetiségi önkormányzat által fenntartott felsőoktatási intézményben, – törvényben meghatározott módon – hitéleti oktatást szervezhet.

(2) A hitéleti oktatáshoz szükséges tárgyi feltételeket és más iskolai foglalkozással nem ütköző időpontját törvényben meghatározottak szerint a nevelési-oktatási intézmény, illetve a felsőoktatási intézmény, a hitéleti oktatásban közreműködő személyt az egyházi jogi személy biztosítja.

(3) A hitéleti oktatás költségeit – ideértve az (1) bekezdésben meghatározottakon túlmenően szervezett hitéleti oktatás költségeit is – a bevett egyházzal, a bejegyzett egyházzal vagy a nyilvántartásba vett egyházzal kötött megállapodás alapján az állam biztosítja.”

„21. § Közcélú tevékenységet ellátó egyházi jogi személynél az ilyen feladathoz kapcsolódóan foglalkoztatottak munkaviszonyának tartalma a munkabér, munkaidő és pihenőidő vonatkozásában a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik azzal, hogy a foglalkoztatott javára történő eltérés megengedett. Az ilyen foglalkoztatottakra az állami vagy a helyi önkormányzati intézmények foglalkoztatottaira vonatkozó központi bérpolitikai intézkedések azonos feltételekkel terjednek ki.”

„22. § Az egyházi jogi személy jogszabályban meghatározott rendben végzett tábori lelkészi, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgálatot vagy más szolgálatot végezhet.”

„23/A. § (2) Az egyházi jogi személy céljai megvalósítása érdekében jogosult gazdasági-vállalkozási tevékenységnek nem minősülő tevékenységet, valamint elsődlegesen végzett tevékenysége mellett gazdasági-vállalkozási tevékenységet – a 20. § (5) bekezdésében meghatározott kereteken túl is – folytatni.”

„33/A. § (1) Az 1990. évi IV. törvény alapján egyházként létrejött, az 1990. évi IV. törvény alapján egyházként, illetve az e törvény alapján alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként, valamint vallási tevékenységet végző szervezetként folyamatosan működő, a Módtv. hatálybalépésekor vallási tevékenységet végző szervezetként nyilvántartott vallási közösség a Módtv. hatálybalépésétől vallási egyesületnek minősül.

(2) A Módtv. hatálybalépésétől vallási egyesületnek minősül az 1990. évi IV. törvény alapján egyházként létrejött olyan vallási közösség is, amelyre e törvény 2012. január 1-jétől 2012. augusztus 31-éig hatályos 34. § (1), (2) és (4) bekezdésének hatálya kiterjedt, és amely

a) e törvény 2013. szeptember 1-jén hatályos 33. § (3) bekezdés *b)* vagy *c)* pontja szerinti,

b) az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 34. cikke szerinti, vagy

c) az egyházi jogállással kapcsolatos igényük érvényesítésével kapcsolatban külön jogszabályban meghatározott törvényes határidőn belül más jogorvoslati eljárást kezdeményezett.

(3) Az e törvény hatálybalépését követően alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként, valamint a Módtv. hatálybalépésekor vallási tevékenységet végző szervezetként nyilvántartott vallási közösség a Módtv. hatálybalépésétől vallási egyesületnek minősül.”

III.

[18] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapozta, amely szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdésétől eltérően az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c)* pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

[19] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesszen a testület elé.

[20] Az Abtv. 30. §-a szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. Az Ehtv. 2019. április 15-én lépett hatályba, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. október 14-én, a törvényes határidőn belül küldte meg az indítványozó az Alkotmánybíróságra.

- [21] 2. Ezt követően az alkotmányjogi panasz tartalmi vizsgálata során a testület az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti érintettséget és a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételek meglétét vizsgálta. A vizsgálat lefolytatása kapcsán az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta felidézni a következő – az ebben a körben hozott – irányadó megállapításait. „»Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelm orvoslása. [...] A panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek« {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66], hasonlóan 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13], [15]}. Tehát »[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatótól. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (régí Abtv.) 20. § (2) bekezdés]« {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint »[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie« {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27], hasonlóan 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]}. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette, azaz jogsérelme nem következett be, illetve nem aktuális {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály végrehajtásához konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetlen vizsgálata is. »Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia« {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}.” {33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [33]–[35]}.
- [22] 3. A fentiekre figyelemmel vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az egyes indítványi elemek érdemben elbíráhatóak-e.
- [23] 3.1. Az Ehtv. 9. § (2) bekezdését, 9/C. § (1) bekezdését, 9/D. § (5) bekezdését, 9/F. § (1)–(2) bekezdéseit, 9/G. § (1), (3), (5) és (7) bekezdéseit, 21. és 22. §-ait támadó indítványi elemek határozott kérelmet tartalmaznak a vitatott jogszabályhelyek megsemmisítésére, és az indítványozók megjelölték, hogy álláspontjuk szerint e rendelkezések az Alaptörvény mely rendelkezéseit és milyen okból sértik. Az indítványi elemek alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdéseket vetnek fel, amelyek esetében a jogszabály hatályosulása közvetlenül érintette az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogait. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen indítványi elemek érdemi elbírálásának nincs akadálya.
- [24] 3.2. Az Ehtv. 10., 12. és 19/A. §-át, valamint a 23/A. § (2) bekezdését támadó indítványi elemek általánosságban kifogásolják, hogy a különböző egyházi státusokhoz eltérő joghatások fűződnek. Nem tartalmazznak külön indokolást arra vonatkozóan, hogy önmagában a csoportképzés, az egyházi személy fogalmának a meghatározása, az iskolai hittanoktatásra vonatkozó szabályozás, illetve a másodlagos gazdasági tevékenység folytatásának a lehetősége milyen okokból sérti az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogait. Az Ehtv. e rendelkezései kapcsán az indítványozók nem fejtették ki álláspontjukat arról, hogy akár a vallásszabadságról, akár a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló alaptörvényi szabályokból miért következne a vallási közösségek kategorizálásának a tilalma, illetve az egyes csoportokhoz való eltérő joghatás kapcsolása. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pontja szerint az indítványban meg kell jelölni „az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét”. Mivel ezt az indítvány nem teljesítette, ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján az Ehtv. 10. §-a, 12. §-a, 19/A. §-a és 23/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.
- [25] 3.3. Az indítványozók az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdésének, valamint 14. § (1) bekezdésének alaptörvény-ellenességét abban látták, hogy a bejegyzés során a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a vallási közösség

- az Ehtv. 7/A. § (2) bekezdése szerinti vallási tevékenységet folytat-e. E rendelkezés értelmében vallási tevékenység a „természetfeletti irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkal rendelkezik, tanai a valóság egészére vonatkoznak, valamint sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja”.
- [26] Erre tekintettel kérték az indítványozók az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés *b)* pontja, valamint 14. § (1) bekezdés *c)* pontja „a 7/A. § (2) bekezdésével” szövegrészenek a megsemmisítését. Az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdés *b)* pontja a következőképp rendelkezik: „a szervezet által gyakorolni kívánt tevékenység a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”. A 14. § (1) bekezdés *c)* pontja szerint pedig: „a kérelmező nyilatkozik arról, hogy tevékenysége és az alapszabálya a 7/A. § (2)–(4) bekezdésével nem ellentétes, és ez az alapszabályból megállapítható”.
- [27] Ebből az állapítható meg, hogy az utaló szabályok egyik helyen sem csupán a 7/A. § (2) bekezdésére utalnak, hanem – az indítványozók által nem kifogásolt – (3) és (4) bekezdésekre is. Így viszont az indítványozó kérelme még mozaikos megsemmisítéssel sem volna teljesíthető; az alkotmányjogi panasz tartalmát tekintve arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a „(2)–(4)” szövegrészeket „(3)–(4)” szövegrészekre változtassa meg. Erre azonban az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt e vonatkozásban az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján visszautasította.
- [28] 3.4. Az indítványozók az Ehtv. 33/A. §-ának alaptörvény-ellenessé nyilvánítását és megsemmisítését arra hivatkozással kérték, hogy az nem felel meg az Alkotmánybíróság 6/2013. (III. 1.) AB határozatának (a továbbiakban: Abh1.), illetve az EJB döntésének. Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor nem jelölte meg, hogy az Ehtv. 33/A. §-a az Alaptörvény mely rendelkezésébe ütközik.
- [29] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *d)* pontja szerint az indítványi kérelem akkor tekinthető határozatnak, ha megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését. Tekintettel arra, hogy ez e tekintetben elmaradt, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján az Ehtv. 33/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.

IV.

- [30] Az Alkotmánybíróság már több alkalommal vizsgált olyan kérdéseket, amelyek a jelen indítványban felvetettekkel összefüggnek.
- [31] Az Abh1. alkotmányjogi panasz és utólagos normakontroll indítványok alapján vizsgálta, hogy az egyházi státusról szóló országgyűlési döntés megfelel-e az Alaptörvény rendelkezéseinek. Az Alkotmánybíróság a szabályozás áttekintése során azt állapította meg, hogy az Ehtv. sem az Országgyűlésnek az egyházi elismerést elutasító döntése, sem a kérelemről való döntés elmaradása esetére nem biztosít jogorvoslati lehetőséget, amely módot adna a döntés tény- és jogkérdésekben történő felülvizsgálatára és az esetleges jogsérelmek kiküszöbölésére.
- [32] A határozat részletesen foglalkozott az állam és a vallási közösségek viszonyával is. Rámutatott, hogy „a semleges állam nem követheti a különböző vallások egyház-felfogásait. Tekintettel lehet viszont mindarra, amiben a vallási közösségek és az egyházak általában, történelmüket és társadalmi szerepüket illetően különböznek az Alaptörvény alapján létrehozható (VIII. cikk) társadalmi szervezetektől, egyesületektől, érdekképviseletektől” (Indokolás [134]).
- [33] Az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy „[a]z állam tartalmi kérdésekben a vallások és vallási közösségek önmeghatározására hagyatkozik, ugyanakkor – a vallásszabadsághoz, s ezen belül az együttes vallásgyakorlás jogához igazodóan – tárgyilagos és ésszerű feltételeket határozhat meg a sajátos jogi formában, »egyházként« történő elismerés tekintetében. Ilyenek lehetnek különösen az egyházi elismerés kezdeményezésével kapcsolatos minimális létszám előírások, továbbá a vallási közösség működésének időtartamára vonatkozó kikötések” (Indokolás [143]). Mindemellett „az egyházi jogállás megszerzésére, az egyházi elismerésre vonatkozó állami döntés tehát nem lehet önkényes, a döntés alapjául szolgáló eljárásnak meg kell felelnie a tisztességes eljáráshoz való jogból eredő követelményeknek: az ügyet részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül kell intézni, a döntést megfelelően indokolni [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]; a döntéssel szemben pedig jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani [XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az eljárás tisztességes volta az egyházi jogállásról való döntéssel kapcsolatban azért is különösen fontos, hogy ne merülhessen fel kétség a tekintetben, hogy az állam a világnézeti semlegesség elvének megfelelően, az érintett vallási közösség hátrányos megkülönböztetése nélkül járt el [XV. cikk (2) bekezdés]” (Indokolás [147]).

- [34] A 23/2015. (VII. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) azt állapította meg, hogy az egyházak elismerésének feltételrendszere nemzetközi szerződésbe ütközik, és felhívta az Országgyűlést, illetve a Kormányt, hogy tegye meg az ellentét feloldása érdekében szükséges intézkedéseket. Az Abh2. figyelemmel volt arra, hogy az EJEK-nek a *Magyar Keresztény Mennonita Egyház és társai kontra Magyarország* ügyben (70945/11; 23611/12; 26998/12; 41150/12; 41150/12; 41155/12; 41463/12; 41553/12; 54977/12; 56581/12) 2014. április 8-án hozott ítélete megállapította, hogy nem egyeztethetők össze az Emberi Jogok Európai Egyezménye 9. és 14. cikkével, az ezekből következő semlegesség és pártatlanság követelményével azok a feltételek, amelyeket az egyházként történő elismeréssel szemben az Ehtv. támaszt.
- [35] A 17/2017. (VII. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.) mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg, mert a törvényalkotó nem biztosította az adózók számára, hogy személyi jövedelemadójuk egyházi 1%-áról rendelkező nyilatkozatuk kedvezményezettjeként valamennyi vallási közösség közül választhassanak. Az Abh3. leszögezte, hogy „nem alkotmányos elvárás, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam. A vallásszabadsághoz való joggal összefüggő jogok érvényesítésében meglévő gyakorlati különbségek alkotmányos határok között maradnak mindaddig, amíg nem diszkriminatív jogi szabályozásból erednek, illetve amíg nem diszkriminatív gyakorlat eredményei” (Indokolás [27]). A határozat emlékeztetett arra is, hogy „[a] vallásszabadság, a vallási türelem a magyar alkotmányos hagyomány része, különösen a felekezeti jogegyenlőség, azaz a különböző vallású polgárok jogegyenlősége, amely a XIX. század óta történeti alkotmányunk vívmánya” (Indokolás [39]).
- [36] Az ügy érdemében az Alkotmánybíróság a következőre mutatott rá: „A személyi jövedelemadó meghatározott részének felajánlása alapján nyújtott támogatás rendeltetése nem az államtól, az állam és az egyházak közötti együttműködés keretében átvállalt közfeladatok támogatása, hanem a vallási közösségek hitéleti tevékenységének támogatására szolgál [...]. E rendszer két évtized alatt meghonosodott Magyarországon, és a civil szervezetek támogatása mellett a vallási közösségek vonatkozásában is állampolgári részvétel fontos elemévé vált. Míg azonban a »civil« 1% vonatkozásában az adófizető könnyen találhat a kedvezményezetti körből esetleg kieső szervezet helyett támogatására érdemes szervezetet, addig a vallási meggyőződés természetéből adódó kizárólagossága folytán nem életszerű, hogy egy vallási közösség tagja más vallási közösséget támogasson” (Indokolás [41]). Erre tekintettel az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy „nem indokolható az olyan megkülönböztetés, ami által a bevett egyházak tagjai – amennyiben fizetnek személyi jövedelemadót – jövedelemadójuk 1%-át egyházuk számára felajánlhatják, a vallási tevékenységet végző szervezetek tagjai azonban nem élhetnek e lehetőséggel” (Indokolás [42]).
- [37] A 36/2017. (XII. 29.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.) mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenességet állapított meg amiatt, hogy az Országgyűlés nem alkotta meg az egyházak elismerésére irányadó döntési határidő elmulasztása esetére alkalmazandó eljárás szabályait. Az Abh4. kifejtette: „Amikor az Országgyűlés az Ehtv. által szabályozott eljárásban pozitívan dönt, valamely vallási közösséget bevett egyházként elismer, akkor ez törvénymódosítás útján valósul meg, amely formáját tekintve normatív aktus, bár tartalmilag egyedi döntést hordoz. Amikor azonban az egyházi elismerést elutasítja, akkor egyedi országgyűlési határozatot hoz, egyedi ügyben dönt a kérelmező jogáról. Az alapvető jogok védelme az állam elsőrendű kötelezettsége, ezért az alapvető eljárási jogok lényege nem üresedhet ki attól függően, hogy az Országgyűlés mely állami szervre telepíti a hatáskört egy jogokat vagy kötelezettségeket érintő egyedi döntés vonatkozásában. Az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdésében foglalt döntési jogkör sem közigazgatási, hanem alkotmányjogi-közhatalmi döntés, viszont egyedi ügyre vonatkozik. Minthogy azonban a hatáskör jogosultja az Országgyűlés, az alapjogvédelmi kötelezettséget a szabályozásnak az Országgyűlés eljárása vonatkozásában kell érvényesítenie” (Indokolás [58]).

V.

- [38] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [39] 1. Kihirdetése óta több alkalommal változott az Alaptörvény VII. cikkének egyházak jogállására vonatkozó rendelkezése. Az Alaptörvény eredeti szövegezése azt rögzítette, hogy „az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal”. Az Alaptörvény minden további kérdést sarkalatos törvény szabályozására bízta.
- [40] Az Alaptörvény negyedik módosítása nyomán 2013. április 1-jei hatállyal az Alaptörvény VII. cikke úgy változott, hogy kifejezetten az Országgyűlés hatáskörébe utalta, hogy sarkalatos törvényben egyházként ismerjen el

vallási tevékenységet folytató szervezeteket, és ez az elismerés a közösségi célok elérése érdekében folytatott együttműködés alapja is. Az alaptörvény-módosítás rögzítette azt is, hogy „vallási tevékenységet végző szervezetek egyházként való elismerésének feltételeként sarkalatos törvény huzamosabb idejű működést, társadalmi támogatottságot és a közösségi célok érdekében történő együttműködésre való alkalmasságot írhat elő”.

- [41] Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek hatályos szövege az Alaptörvény ötödik módosításának eredménye. 2013. október 1-jével úgy változott az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése, hogy „[a]z állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.”
- [42] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszindítványt a hatályos alaptörvényi szabályok figyelembe vételével bírálta el; azt vizsgálta, hogy az indítványozók által támadott törvényi szabályok sértik-e az Alaptörvény indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezéseit.
- [43] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként az Ehtv. 9/G. § egyes bekezdéseit támadó indítványokat vizsgálta érdemben. Az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdése a bevett egyház fogalmát határozza meg: „A bevett egyház az olyan bejegyzett egyház, amellyel az állam a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött. Az átfogó megállapodás megkötése, illetve annak módosítása során az állam nevében az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter [...] jár el.”
- [44] Az Ehtv. rendszerében a bevett egyház az egyetlen kategória, amelyről nem bíróság, hanem az Országgyűlés dönt. Az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezése alapján az is egyértelmű, hogy a bevett egyház a bejegyzett egyház egyik „altípusa”; az a bejegyzett egyház minősül bevett egyháznak, amellyel az állam a közösségi célok érdekében megállapodást kötött. Megállapítható, hogy a bevett és más bejegyzett egyházak között a vallási tevékenység folytatásában nincs különbség, csak a közösségi célok érdekében történő együttműködésben.
- [45] Az indítványozók egyidejűleg hivatkoztak az Alaptörvény XXIV. és XXVIII. cikkeire; álláspontjuk szerint a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti, hogy a bevett egyházi státusról politikai döntés születik.
- [46] Az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése kifejezetten rögzíti egyfelől az állam és a vallási közösségek közötti együttműködés lehetőségét, másfelől pedig azt, hogy az együttműködésről az Országgyűlés dönt. Sem a tisztességes eljáráshoz való jog, sem a vallásszabadság tartalmának értelmezése nem vezethet az Alaptörvény szövegszerű rendelkezésének felülírásához; egyes alapjogok értelmezése fogalmilag sem eredményezheti az Alaptörvény más rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét.
- [47] Az Abh4. következtetése, hogy az Alaptörvény XXIV. cikkében rögzített, hatósági ügyek tisztességes intézésére vonatkozó jogot a bevett egyházzá minősítési eljárásban annak ellenére alkalmazni kell, hogy a döntést nem hatóság, hanem az Országgyűlés hozza meg. A határozat rámutatott: az alapjogvédelmi kötelezettséget a szabályozásnak az Országgyűlés eljárása vonatkozásában kell érvényesítenie” (Indokolás [58]).
- [48] Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesülése során azonban nem hagyhatóak figyelmen kívül a jogalkalmazói (hatósági vagy bírói) és a parlamenti döntés közti különbségek. A jogalkalmazói döntés jogilag kötött: a döntés tartalmát a jogalkalmazó az alapján hozza meg, hogy a vonatkozó jogi normákból mi következik. A parlamenti döntés formájára, alakiságára, időbeliségére vonatkoznak jogi normák, tartalma azonban politikai mérlegelés eredménye. Az Abh4. a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogból kiindulva a parlamenti döntés határidejére vonatkozóan tett rendelkező részi megállapítást. A jelen ügyben vizsgált helyzet eltérő. Az indítványozók álláspontja az, hogy a parlamenti (politikai) döntés *ab ovo* nem felel meg a tisztességesség követelményének, azaz a parlamenti döntés eredményére vonatkozóan kívántak következtetni az Alaptörvény XXIV. cikkéből. Ilyen következtetésére azonban nem lehet eljutni az Alaptörvény XXIV. és VII. cikkeinek együttes értelmezéséből. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Ehtv. 9/G. §-a nem sérti az Alaptörvény XXIV. cikkét.
- [49] A vallásszabadság jogából okszerűen következik a vallás szabad gyakorlása, a vallási meggyőződés szabad hirdetése, illetve más, lelkiismereti meggyőződésre visszavezethető magatartás tanúsítása. Az azonban nem következik a vallásszabadság egyéni alapjogából, hogy bármely magánszemélynek vagy közösségnek Alaptörvényre visszavezethető joga lenne arra, hogy vele az állam együttműködjön közösségi célok elérése érdekében. Ahogy azt az Abh1. kifejtette: „A közösségi célok meghatározásában – az Alaptörvény keretei között – az államnak viszonylag szabad mozgástere van; általában véve nem köteles valamely egyház, vallási közösség

által kitűzött célok megvalósításában közreműködni, ha a tevékenységgel összefüggésben egyébként nem vállal állami feladatot” (Indokolás [151]).

- [50] Erre tekintettel az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdése nem veti fel az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét sem.
- [51] Abból, hogy az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése az együttműködésről szóló döntést az Országgyűlésre bízta, természetesen következik, hogy a döntés politikai (azaz értékválasztáson alapuló), továbbá az is, hogy az Országgyűlést nem kényszeríthető az együttműködési megállapodás megkötésére. E rendelkezés alapján a parlamenti többség szabadon mérlegelheti, hogy mely vallási közösségekkel köt együttműködési megállapodást, azokban mely közösségi célok eléréséről állapodnak meg, és hogy az együttműködést milyen tartalommal töltik ki.
- [52] Az állam a különböző vallási meggyőzések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor az olyan jogintézmények tekintetében, ahol az állam és egy vallási közösség között együttműködés jön létre, a vallási közösség világi joghoz és az alkotmányos értékrendhez való viszonyulását figyelembe veszi.
- [53] Nem állapítható meg, hogy az Ehtv. 9/G. §-a ezeket a kereteket túllépte volna. Alkotmányjogi jelentőséggel nem bír, hogy az együttműködésre vonatkozó javaslatot a végrehajtó hatalom általános szerve, a Kormány készíti elő (amely egyébként elsődlegesen felelős a közösségi célok eléréséért), mint ahogy az sem, hogy a megállapodásban szereplő jogok és kötelezettségek mely időponttól kezdve illeti meg a bevett egyházakat. Nincs elvi különbség abban sem, hogy a bevett egyházi státus maga az Ehtv. melléklete vagy külön törvény alapján jön létre, mivel mindkettő esetében az Országgyűlés dönt. Az Abh1. – még más alaptörvényi szabályok alapján – kimondta: „önmagában nem ellentétes az Alaptörvénnyel az, hogy az Országgyűlés törvényben is elismer egyházakat, ha az nem eredményez zárt listát” (Indokolás [168]). Bár az alaptörvényi szabályok változtak, ez a követelmény is teljesül, mivel az Ehtv. mellékletében szereplő, bevett egyházak listája nem zárt.
- [54] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ehtv. 9/G. § (1), (3) és (7) bekezdései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány elutasította.
- [55] 3. Az indítványozók kifogásolták, hogy vallási közösségek hitéleti támogatást kaphatnak az államtól. Álláspontjuk szerint egyrészt a hitéleti célú támogatás sérti az állam és a vallási közösségek elválasztásának elvét, másrészt az objektív feltételrendszer hiánya a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét veti fel. Ezért az indítványozók kérték az Ehtv. 9. § (2) bekezdésének, 9/C. § (1) bekezdésének, 9/D. § (5) bekezdésének és 9/F. § (1) bekezdésének a megsemmisítését.
- [56] Ennek elbírálása során az Alkotmánybíróság figyelembe vette, hogy jelen ügyben az indítvány az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz, amely akkor nyújtható be, ha az indítványozó számára alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem. E hatáskört az különbözteti meg az absztrakt utólagos normakontrolltól, hogy megköveteli a kifogásolt törvényi szabályozás és az indítványozó jogséreleme közti okozati összefüggést. Másképp megfogalmazva: az indítványozó nem kérheti jogszabályok olyan vonatkozású felülvizsgálatát, amely a jogaira közvetlenül nincs kihatással, számára nem okoztak jogsérelemet. Mivel az állam és egy másik vallási közösség közötti megállapodás okszerűen nem hat (nem hathat) ki az indítványozók jogaira, ezért ez a kérdés az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott panasz keretei között nem vizsgálható. Ezt figyelembe véve az Alkotmánybíróság a vizsgálatot arra szűkítette, hogy az indítványozóknak van-e Alaptörvényre visszavezethető joga a hitéleti támogatásra, és hogy ezt a jogot az Ehtv. hivatkozott rendelkezései korlátozták-e.
- [57] Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk (1)–(2) bekezdéseinek együttes alkalmazásából az következik, hogy az egyes emberek vallásszabadsága – a meggyőződés tartalmától függetlenül – egyenlő; mindenki vallásszabadsága azonos alkotmányos védelmet élvez. „A szabad vallásgyakorláshoz fűződő jog tekintetében azonban a különböző vallási közösségek tagjai között [...] nem tehető különbség: minden vallási közösség valamennyi tagját megilleti a vallásszabadság joga” (Abh3., Indokolás [40]).
- [58] Ebből okszerűen következik, hogy a vallási közösségek alkotmányos védelme is egyenlő, függetlenül a vallási közösség jogi megítélésétől, tagjainak számától vagy közösségi tevékenységekben való részvételétől. Az állam a vallásszabadság gyakorolhatósága tekintetében nem alkalmazhat eltérő mércét az egyes közösségek számára.
- [59] A hitéleti tevékenység állami támogatása, bár kapcsolódik a vallásszabadság gyakorlásához, nem olyan jogosultság, ami az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdéséből kényszerítően következne. A hitéleti tevékenység támogatására nem lehet alkotmányos igényt formálni a vallásszabadság egyéni alapjogára hivatkozással. Amennyiben az állam – a vallási közösség létszámára, társadalmi megjelenésére tekintettel – hitéleti támogatást biz-

tosít, akkor az épp az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésének az érvényesülését szolgálja; az ilyen támogatás a vallásszabadság anyagi garanciája.

- [60] Figyelembe véve egyrészt, hogy a hitéleti támogatás biztosításának a lehetősége nem sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, másrészt hogy a hitéleti támogatásra az Alaptörvényből nem formálható igény, harmadrészt pedig azt, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott panasz keretei között az indítványozók nem kérhetik annak vizsgálatát, hogy más vallási közösségek miatt részesülnek támogatásban, az Alkotmánybíróság az Ehtv. 9. § (2) bekezdése, 9/C. § (1) bekezdése, 9/D. § (5) bekezdése és 9/F. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.
- [61] 4. Az indítványozók kifogásolták továbbá, hogy az Ehtv. 9/F. § (2) bekezdése és a 9/G. § (5) bekezdése következtében az 1%-os személyi jövedelemadó felajánlása után járó kiegészítésre csak a bejegyzett egyház és a bevett egyház jogosult.
- [62] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részének (1%-os felajánlás) és annak állami kiegészítésének alkotmányossági megítélése eltérő.
- [63] Az Abh3. kimondta, hogy mivel a hívők homogén csoportot alkotnak, nem felel meg az Alaptörvény XV. cikkének az a szabályozás, amely csak egyes hívők számára biztosítja a jövedelemadó 1%-ának egyházi célú felajánlását. A határozat e helyen kifejezetten rámutatott: „jelen határozat nem érinti az egyházak hitéleti és közcélú tevékenységének anyagi feltételeiről szóló 1997. évi CXXIV. törvény 4. § (2)–(4) bekezdéseiben szabályozott kiegészítő támogatást, sem egyéb, a bevett egyházakat megillető támogatásokat és kedvezményeket” (Indokolás [42]). Ennek magyarázata, hogy a felajánlással (az SZJA 1%-áról való rendelkezéssel) ellentétben az állami kiegészítés ex gratia juttatás, amely a vallási közösség támogatásának minősül. Erre a támogatásra az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdése alapján nem lehet igényt formálni. „A vallásszabadság alapvető joga nem jelent azonban állami támogatáshoz való jogot” (Abh3., Indokolás [39]). Nem tekinthető a vallási közösségek közti önkényes különbségtételnek, hogy az Ehtv. ezt csak a bejegyzett egyháznak biztosítja.
- [64] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ehtv. 9/F. § (2) bekezdése és 9/G. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.
- [65] 5. Végül az Alkotmánybíróság az Ehtv. 21. és 22. §-ait támadó indítványokat vizsgálta. Az Ehtv. 21. §-a értelmében „[k]öz célú tevékenységet ellátó egyházi jogi személynél az ilyen feladathoz kapcsolódóan foglalkoztatottak munkaviszonyának tartalma a munkabér, munkaidő és pihenőidő vonatkozásában a közalkalmazotti jogviszonyhoz igazodik azzal, hogy a foglalkoztatott javára történő eltérés megengedett. Az ilyen foglalkoztatottakra az állami vagy a helyi önkormányzati intézmények foglalkoztatottaira vonatkozó központi bérpolitikai intézkedések azonos feltételekkel terjednek ki.” Az Ehtv. 22. §-a pedig arról rendelkezik, hogy „[a]z egyházi jogi személy jogszabályban meghatározott rendben végzett táborigazgatási, valamint börtön- és kórházlelkészi szolgáltatást vagy más szolgáltatást végezhet”.
- [66] Az Ehtv. 10. §-ából az következik, hogy a bevett egyház, a bejegyzett egyház és a nyilvántartásba vett egyház, továbbá azok belső jogi személyei minősülnek egyházi jogi személynek. Az indítványozók panaszja egyrészt azt kifogásolja, hogy más vallási közösségek által foglalkoztatottak jogviszonyára nem irányadó a közalkalmazotti jogviszony, másrészt pedig hogy nem minden vallási közösség számára van lehetőség táborigazgatási, börtön- és kórházlelkészi szolgáltatás végzésére.
- [67] A vallásszabadsággal, illetve a vallási közösségek diszkriminációjával kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja az, hogy különbséget kell tenni a vallásszabadság egyenlősége és a vallási közösségek eltérő jogosultságai között. A vallásszabadság egyenlősége evidencia: „a különböző vallási közösségek tagjai között [...] nem tehető különbség: minden vallási közösség valamennyi tagját megilleti a vallásszabadság joga” (Abh3., Indokolás [40]). Ugyanez a határozat viszont azt is rögzítette, hogy „nem alkotmányos elvárás, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam” (Indokolás [28]).
- [68] Minél közelebbi egy jogosultság az egyénhez, annál kevésbé fogadható el a különbségtétel. A vallásszabadság egyéni alapjoga tekintetében alkotmányosan csak akkor tehető különbség, ha ezt erős alkotmányos érdek indokolja, és a különbségtétel ennek a célnak az elérése érdekében tett legenyhébb eszköz. Ha viszont a szóban forgó különbségtétel az egyéntől távoli, akkor a különbségek figyelembe vétele más esetekben is igazolható. A vallási közösségek közötti, az egyéneket csak közvetetten érintő különbségtétel akkor alkotmányos, ha az tárgyilagossá mértékben alapul és észszerű. Ez összhangban van a 27/2014. (VII. 23.) AB határozat azon követke-

tetésével, miszerint az államnak a vallási közösségek támogatása terén széles mérlegelési joga van, követelmény ugyanakkor, hogy a „vallási közösség ne kerüljön sem más vallási közösségekhez, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe” (Indokolás [48]). Másképp megfogalmazva: az egyéni vallásszabadságtól távoli különbségtétel akkor sérti az Alaptörvényt, ha az nyilvánvalóan önkényes.

- [69] Az indítványban felvetett két kérdés megítélésének alkotmányossági szempontjai eltérőek. A közcélú tevékenységet ellátó egyházi jogi személy foglalkoztatottjainak jogviszonya közvetlenül nem kapcsolódik a vallásszabadsághoz. E foglalkoztatottak elsődlegesen nem vallási tevékenységet végeznek, hanem valamilyen közcélú feladatot látnak el, azzal, hogy munkáltatójuk az egyház (vagy annak egy jogi személye). A munkáltató szerinti különbségtétel semmilyen formában nem érinti az állam világnézeti semlegességét, vagy az állam és egyház különvált működését. Ebben az esetben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséből az következik, hogy a szabályozás alkotmányosan elfogadható indok nélkül ne különböztessen meg azonos szabályozási körbe (homogén csoportba) tartozó jogalanyokat [lásd például: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]]. Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette azt is, hogy addig, amíg az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszer (mérce) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes [erre vonatkozóan lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32], összefoglalóan továbbá: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]].
- [70] A vallási közösségek különböző kategóriái kapcsán nem állapítható meg, hogy a csoportképzés nyilvánvalóan önkényes lenne; a regisztráció feltételei általánosak, azokat jogszabály rögzíti, a döntés pedig a bíróság feladata. A vallási közösségek közti valós és tárgyilagos különbségre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítéli meg, hogy a különböző vallási közösségek által foglalkoztatott személyek eltérő munkajogi kezelésének van alkotmányos indoka. Megjegyzendő az is, hogy a korábbi Alkotmány hatálya alatt, amikor egységes egyházi kategória volt, az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az állam és egyház elválasztása egymástól nem jelenti azt sem, hogy a vallás és az egyház sajátosságait az államnak a törvényhozás során figyelmen kívül kell hagynia [vö. 4/1993. (II. 12.) AB határozat].
- [71] A fentiek alapján nem sérül az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, így az Alkotmánybíróság az Ehtv. 21. §-át támadó indítványt elutasította.
- [72] A foglalkoztatottak munkajogi helyzetével ellentétben a tábori lelkészi, börtönlelkészi és kórházi lelkészi szolgálat közvetlen kapcsolatban van az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésével: valamennyi a vallási közösség missziós tevékenysége részének tekinthető.
- [73] Az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy a vallásszabadság magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa. Az Alaptörvény VII. cikkének ez a fordulata a vallásszabadság egyéni alapjogát határozza meg; egészen különleges eseteket leszámítva senkinek nem tagadható meg, hogy világnézeti meggyőződését másokkal megossza.
- [74] A világnézeti meggyőződés tanítása a vallási közösségeket is megilleti (sőt a legtöbb vallási közösség ezt elsődleges feladatának tekinti), azonban ha a vallás tanítására valamilyen államilag intézményesített formán keresztül kerül sor, szigorúbb korlátok is megengedhetők. A vallásszabadság akkor a legteljesebb, amikor védelmi alapjogként érvényesül, azaz nem igényli állam beavatkozását. Ahogy arra az Abh1. rámutatott: „A vallásszabadság jogának egyéni és kollektív gyakorlása esetén az állam – mint általában a klasszikus szabadságjogok esetében – mindenekelőtt negatív magatartásra, tartózkodásra kötelezett, vagyis arra, hogyne korlátozza az egyének jogát” (Indokolás [125]). A vallásszabadság valamely részelemének jogszabályban rögzített módon, az állam közreműködésével történő gyakorlása szintén az Alaptörvény védelmi körébe tartozik, azonban igénybevételére és a gyakorlás módjára szigorúbb szabályok is előírhatók; az Alaptörvény VII. és XV. cikkeinek a betartásával.
- [75] A tábori lelkészi, a börtön- és kórházi lelkészi szolgálat rendjét és feltételeit jogszabály írja elő. A tábori lelkészi szolgálat egyes elemeit a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény (a továbbiakban: Hjt.) állapítja meg, részletesen pedig a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény végrehajtásáról szóló 231/2019. (X. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ehvhr.) szabályozza. Az Ehvhr. meghatározza a tábori lelkész jogállását, feladatait és

- felelősségét. A Hjt. 31. § (5) bekezdéséből az következik, hogy a táborigazgató a Honvédséggel szolgálati jogviszonyban áll.
- [76] A táborigazgatói szolgálattal még a korábbi Alkotmány hatálya alatt a 970/B/1994. AB határozat foglalkozott. A határozat megállapította, hogy nem sérti a vallásszabadságot, hogy táborigazgatói szolgálattal csak – az akkori megfogalmazásban – történelmi egyházak működtethetnek.
- [77] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is irányadónak tartotta az alábbiakat: 1) a táborigazgatói szolgálat nem kizárólagos módja a vallásgyakorlásnak a Honvédségnél sem, 2) aktív állami tevékenységet igényel, hiszen a Honvédség szervezetébe integrálja a lelkészeket, illetve 3) a társadalmi szerepvállalás, létszám olyan szempontok, amelyek alapján nem önkényes annak meghatározása, hogy mely közösségek működtethetnek táborigazgatói lelkészi szolgálattal.
- [78] Erre tekintettel az állapítható meg, hogy nem sérti sem az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdését, sem XV. cikkét az a korlátozás, amely a táborigazgatói szolgálat végzését nem teszi lehetővé valamennyi vallási közösség számára, hanem a vallási közösség méretére és társadalmi szerepvállalására tekintettel különbséget tesz.
- [79] A kórházi lelkészi szolgálattal összefüggésben ki kell emelni, hogy az Ekvh. 39. §-a a kórházlelkészi szolgálat ellátását valamennyi jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség számára lehetővé teszi. Ehhez hasonlóan a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési eljárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény megkötés nélkül biztosítja a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek számára a fogvatartottakkal való kapcsolattartást, amit a börtönlelkészi szolgálattól, és a börtönmissziós tevékenységről szóló 8/2017. (VI. 13.) IM rendelet részletez. A rendelet különbséget tesz börtönlelkészi és börtönmissziós szolgálat között: az előbbi csak egyházi jogi személyek számára lehetséges, az utóbbit azonban valamennyi vallási közösség végezheti. Megállapítható: a világnézeti meggyőződés szabad terjesztése valamennyi vallási közösség számára lehetséges, a büntetés-végrehajtási intézetben is. A börtönlelkészi és börtönmissziós szolgálat tartalma közötti különbség az állam és a vallási közösség közti együttműködés területére tartozik, amellyel kapcsolatban nem önkényes a társadalmi szerepvállalás és az érintettek igényeinek a figyelembe vétele.
- [80] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ekvh. 21. és 22. §-ainak megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [81] A rendelkező résszel egyetértek, és az indokolás legnagyobb részét is támogatom, de egy kiegészítéssel szeretnék élni az indokolás vonatkozásában.
- [82] A korábbi alkotmánybírószági határozatok – még a '90-es évek elejétől kezdődően – a vallásszabadság gyakorlását differenciálás nélkül minden vallási közösség számára korlátozás nélkül deklarálták. A főként nyugat-európai nagyvárosokban az utóbbi évtizedekben felbukkanó tartós ellentétek az egyes radikális iszlám felekezetek és az európai kultúra értékei és szabályai között ezt a differenciálatlan megközelítést azonban napjainkra megkérdőjelezték, és a nyugati kultúra önfeladása lenne, ha ez ellen az államhatalom nem léphetne fel. Ehhez azonban Alkotmánybíróságtól olyan alkotmányértelmező formulák kellene, melyek a vallásszabadság deklarálása mellett is lehetővé teszik ezt az államhatalmi fellépést
- [83] A jelenlegi határozat indokolása, eltérve a korábbi, e téren releváns határozatok indokolásától, egy megkülönböztetést igyekezett létrehozni a vallási közösségek között, hogy megalapozza az esetleges államhatalmi fellépést és tiltást, illetve korlátozást egyes vallási közösségek vonatkozásában. Ez egyrészt megtiltja, hogy a vallási közösségek vallási hittartalmának természetfeletti iránya vonatkozásban korlátozás alá kerüljön bármelyik vallási közösség is, de másrészt lehetővé teszi, hogy az evilági tevékenység vonatkozásában az ország jogával és alkotmányos értékrendjével szembenálló vallásos tevékenységek tiltás és korlátozás alá kerüljenek, és deklarálja, hogy ebben az esetben már megszűnik az adott vallási közösség védelme. A vonatkozó indokolási rész így szól: „Az állam a különböző vallási meggyőződések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor az olyan jogintézmények tekintetében, ahol az állam és egy vallási közösség között együttműködés jön létre, a vallási közösség világi joghoz és az alkotmányos értékrendhez való viszonyulását figyelembe veszi.” (Indokolás [5])
- [84] Ezt a megfogalmazást én a testületi vitában egyrészt dodonainak tartottam, mely az érvelés értelmét inkább elrejti, mintsem nyilvánvalóvá téve megadná ezt az értelmet, másrészt még e dodonai korlátozási lehetőséget is csak szűkítve adja meg azzal, hogy csak „egyes jogintézmények tekintetében” irányozná azt elő. Így az általam támogatott megfogalmazás egyértelműen kívánta megadni az alkotmányos értékeket sértő vallási közösség korlátozási lehetőségét: „Az állam a különböző vallási meggyőződések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor a vallási közösségek a világi jogot és az alkotmányos értékrendet nem sérthetik. Amennyiben ez történik, az adott vallási közösség védelme megszűnik”.
- [85] Megítélésem szerint ezzel az indokolási normatív érveléssel az Alkotmánybíróság a jövőben biztosabb elvi alappal tudná védeni mind a vallásszabadságot, mind a társadalom teljes alkotmányos értékrendjét, így legalább a párhuzamos indokolásomban álljon itt ez az érvelési formula.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [86] A határozatot támogatom, indokolásához az alábbi kiegészítő érveket fűzöm.
- [87] 1. Jóllehet az Alkotmánybíróság az indítványt az Ehtv. 13/A. § (1) bekezdését, valamint 14. § (1) bekezdését támadó részében visszautasította, fontosnak tartom azonban rámutatni arra, hogy ezen indítványi elemek érdemi vizsgálata sem vezethetne megalapozottságuk megállapítására. Önmagában ugyanis az, hogy a törvény meghatározza a vallási tevékenység fogalmát, és a bíróság a nyilvántartásba vételi eljárás során – mint törvényi

feltétel teljesülését – vizsgálja, hogy a kérelmező vallási közösség által gyakorolni kívánt tevékenység ezzel nem ellentétes-e, véleményem szerint nem jelenti a VII. cikk sérelmét. Az Ehtv.-nek a vallás fogalmát meghatározó 7/A. § (2) bekezdését az indítványozók nem támadták, az pedig, hogy a bíróságok az e rendelkezésben foglaltak érvényesülését vizsgálják, olyan garanciális előírásnak tekinthető, mely egyfelől útjában állhat a 7/A. § (2) bekezdésének tartalmilag meg nem felelő, a vallás címkéjével legalizálni próbált visszaélésnek, másfelől alkalmas annak előmozdítására, hogy a valóban, ténylegesen is vallásnak tekinthető vallás(ok) (szabadon) gyakorolható(ak) legyenek. A független bíróság pedig alkalmas – alkalmasnak is kell lennie – annak tárgyilagos megítélésére, hogy a törvényben foglalt feltételek az adott közösség tekintetében fennállnak-e.

- [88] 2. A határozat indokolásának V/3. pontjában (Indokolás [55] és köv.) elbírált, a hitéleti célokra is felhasználható állami támogatásokkal kapcsolatos panaszelem elutasítása körében tett, az Alaptörvény VII. cikkével kapcsolatos megállapításokkal teljes mértékben egyetértek. A vallásszabadság jogából ilyen támogatás iránti igény nem vezethető le. Ebből azonban álláspontom szerint nem következik feltétlenül, hogy a diszkriminációnak a VII. cikktől független, önálló vizsgálatára sor sem kerülhet. A jelen ügyben azonban a diszkrimináció önmagában nézve sem állapítható meg. Nézetem szerint ugyanis az egyes vallási közösségek eltérő történelmi, társadalmi, kulturális szerepére, jelentőségére, illetve beágyazottságára tekintettel – és ez nem csak a hitéleti támogatásra, hanem a határozat indokolásának V/4. pontjában (Indokolás [61] és köv.) is elbírált az SZJA 1%-án felül adható egyéb kedvezményekre is igaz – a közöttük való különbségtétel alkotmányosan igazolható (nem eredményez alaptörvény-elleneséget). Ezen túlmenően a hitélet különböző formái a maguk egészében, összes tényezőjükkel együtt alapvetően a jelentősebb történelmi-kulturális múlttal rendelkező, illetve a nagyobb lélekszámú vallások esetében vallási jellegűtől függetlenül az egyetemes kultúra részei. A magyar, illetve magyarországi kulturális világban meggyökeresedett, szervesült és számottevő hatásával is jelen lévő felekezeti hitélet támogatását – vallási jellegétől függetlenül – a magyar, illetve magyarországi kultúra egy szegmensének támogatásaként értelmezem.
- [89] Nyilvánvaló, hogy a támogatási rendszer működése a maga egészében a törvény keretein belül sem lehet önkényes, illetve nem alapulhat az emberi méltóságot is sértő hitbéli, vagy világnézeti elfogultságon. Ez a követelmény önmagából az Alaptörvényből következik (II. és XV. cikk), anélkül, hogy a törvény ezt kazuisztikus módon vagy megközelítéssel külön szabályozná.
- [90] A jelen jogi szabályozás, amely a vallási közösségek differenciált és tagolt struktúráját alakította ki, mind az egyes közösségi kategóriák egymáshoz való viszonyát, mind pedig az egyes kategóriákon belüli viszonyát illetően még inkább kifejezésre juttatja a korábbi Alkotmány hatálya alatt megszületett 4/1993. (II. 12.) AB határozatban tükröződő azon álláspontot, hogy – az akkori alkotmányi megfogalmazás szerint – az állam és egyház szétválasztása nem jelenti azt sem, hogy a vallás és egyház sajátosságait az államnak a törvényhozás során figyelmen kívül kell hagynia.
- [91] A határozat maga is hivatkozik erre az alkotmánybírói határozatra, amely jelen ügy szempontjából a most hatályos szabályozás irányába mutató meghatározó tendenciát tükrözi.
- [92] A hatályos jogi szabályozás diszkriminációmentes kialakítása és működésének diszkriminációmentes megvalósítása együttesen alkalmasak biztosítani a „különböző vallású polgárok jogegyenlősége” (Abh3., Indokolás [27]) – jelen határozatban is hangsúlyozott – történelmi alkotmányunk adta vívmányát.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírói ügyszám: IV/1676/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3194/2020. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése – dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 7. § (2) bekezdése és 9/A–9/G. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 7/A. § (2) bekezdése és 10–23/A. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.
3. Az Alkotmánybíróság a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 2019. április 15-én hatályba lépett módosításai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó egyesület jogi képviselővel (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, dr. Karsai Dániel András ügyvéd) eljárva alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) 2019. április 15-én hatályba lépett módosításainak teljes egészében, de különösen az Ehtv. 7 § (2) bekezdése, 7/A. § (2) bekezdése, 9/A. §–23/A. §-a) ellentétesek az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével, a VII. cikk (1) bekezdésébe foglalt lelkiismereti és vallásszabadság jogával, a VII. cikk (3) bekezdése szerinti állam és egyház elválasztásának elvével, a VIII. cikk (2) bekezdése szerinti egyesülési joggal, valamint a XV. cikk (2) bekezdésébe foglalt diszkriminációtilalommal, ezért azok megsemmisítését kérte.
- [3] Az indítványozó jelen eljárás megindításának indokaként előadta, hogy 1998. november 19. óta egyházként volt nyilvántartásba véve Magyarországon, egyházi működése ezen időponttól kezdve folyamatosan fennállt (és fennáll, noha más formában), mindaddig, amíg az Ehtv. eredetileg hatályos rendelkezései alapján egyházi státusát nem veszítette el. Egyházi státusának megőrzése érdekében újra regisztrálni lett volna magát köteles, mindaddig azonban (és azóta sem) a 2011-es jogalkotás előtti egyházkénti működésre nem volt jogosult. Az indítványozó előadta, hogy bár a 6/2013. (III. 1.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.) megsemmisítette az Ehtv. egyházak regisztrációjára vonatkozó rendelkezéseit és kötelező erővel kimondta, hogy az indítványozó egyházi jogállása létezik, azt be kell jegyezni, a „visszaregisztrálásra” a beadványa benyújtásáig nem került sor. Ezt követően jogsérelme vonatkozásában az Emberi Jogok Európai Bíróságához fordult (a továbbiakban: EJEB), amely 2014. szeptember 8-án végleges ítéletében elmarasztalta Magyarországot a *Magyar Keresztény Mennonita Egyház és mások kontra Magyarország* ügyben (ügyszáma: 26998/12), és egyben vagyoni és nem vagyoni kár megtérítésére kötelezte. Bár a megfizetendő kártérítés mértékéről a felek között megállapodás született, melyre sor került, azonban mind a mai napig nem nyerte vissza egyházi státuszát. Az indítványozó álláspontja szerint ezen a helyzeten nem változtat az sem, hogy az Abh1. megsemmisítette a regisztrációról szóló részeket és felhívta a jogalkotót azok pótlására. A módosított szabályozás – az indítványozó nézete szerint – továbbra is alaptörvény-ellenesen tesz különbséget vallási tevékenységet végző szervezetek között, továbbá meggátolja, hogy a korábban fennálló egyházi státuszát a maga teljességében nyerje vissza. Előadta továbbá, hogy 2013-ban

az indítványozó az Ehtv. akkor hatályos rendelkezései alapján belekezdett az elismertetési eljárásba, majd 2015-ben az illetékes miniszter tájékoztatta őket arról, hogy kérelmüket továbbította a parlament illetékes bizottságának, az eljárás azonban nem zárult le az indítványozó szempontjából eredményesen.

- [4] Az indítványozó az Alaptörvény VII. cikk (1) és (3) bekezdésében rögzített vallásszabadság, valamint az állam és az egyház elválasztása kötelezettségének értelmezésére vonatkozó részletes alkotmánybíróági, valamint az EJEB (az Emberi Jogok Európai Egyezménye IX. cikkére) vonatkozó esetjogának bemutatását követően kifejtette, hogy nézete szerint az Ehtv. 2019. április 15-én hatályba lépett 7/A. § (2) bekezdésébe foglalt vallási tevékenység definíciója – amely jelentősen eltér az Ehtv. korábbi 6. § (1) bekezdésben rögzített definíciótól – alaptörvény-ellenes, ugyanis bizonytalan fogalmakat tartalmaz, megfoghatatlan és ezért alkalmazhatatlan. Tartalmát tekintve az indítványozó szerint az Ehtv. 7/A. § (2) bekezdése a normavilágosság követelményét is sérti. Ezen túlmenően álláspontja szerint az állam és az egyház elválasztásának megvalósulását vonja kétségbe az, hogy a jogalkotó a vallási tevékenység mibenlétének általa általánosnak tartott ismérvszisztemét állítja fel. Nézete szerint ellentétes a vallásszabadsággal, hogy az Ehtv. az itt leírt definíciót követeli meg minimum feltételként a vallási tevékenységet végző szervezetek intézményesüléséhez.
- [5] Az indítványozó kifogásolta az Ehtv. 9/A. §–9/G. §-aiban foglalt, az egyházi státusz elnyerésének, illetve megszűnésének szabályait. Az arra vonatkozó szabályozás bemutatását követően előadta, hogy alapjogi igénye nem az egyház elnevezésének használata, mivel erre az Ehtv. minden vallási jogi személynek lehetőséget teremt, hanem működési lehetőségeiben szeretne minden releváns pontban azonos elbírálás alá esni a többi egyházzal.
- [6] Az alkotmányjogi panasz tartalma alapján az indítványozó a vallási egyesületek Ehtv. szerinti kategóriáját eleve alaptörvény-ellenesnek tartja, és a bevett egyházi státust és az azzal járó jogosultságokat kívánja elérni. Erre tekintettel az Alaptörvény VII. cikk (1) és (3) bekezdéseibe ütközőnek tartja, hogy a bevett egyházi státusról az Országgyűlés dönt, politikai megfontolás alapján. Szintén a vallásszabadságba ütközőnek tartja, hogy csak hosszú idő után, vallástól független tényezők (pl. nemzetközi jelenlét) alapján lehet „feljebb jutni” az egyházi státusban. Álláspontja szerint a magasabb egyházi státus elérésének időhöz kötése – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe ütköző módon – közvetett diszkriminációt valósít meg, mivel kizárja az új egyházak megjelenésének a lehetőségét.
- [7] Az indítványozó az egyesülési jog [Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdés] sérelmét látta abban, hogy az indítványozónak egyesületi formában kell működni, holott „ennél fokozottabb és specializáltabb” szabályozás lenne rá vonatkozóan szükséges.
- [8] A Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára *amicus curiae* véleményt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben foglalt érveket az Alkotmánybíróság döntése meghozatala során szintén tekintetbe vette.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„VII. cikk (1) Mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához. Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más meggyőződés szabad megválasztását vagy megváltoztatását és azt a szabadságot, hogy vallását vagy más meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon, akár egyénileg, akár másokkal együttesen, nyilvánosan vagy a magánéletben kinyilvánítsa, vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolja vagy tanítsa.

[...]

(3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.”

„VIII. cikk (2) Mindenkinek joga van szervezeteket létrehozni, és joga van szervezetekhez csatlakozni.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

[10] 2. Az Ehtv. indítvánnyal kifogásolt rendelkezései:

„7. § (2) Jogi személyiséggel rendelkező vallási közösség

- a) a vallási egyesület,
- b) a nyilvántartásba vett egyház,
- c) a bejegyzett egyház és
- d) a bevett egyház.”

„7/A. (2) A vallási közösség olyan világnézethez kapcsolódó tevékenységet folytat, amely természetfelettre irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére vonatkoznak, valamint sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja (a továbbiakban: vallási tevékenység).”

„9/A. § (1) Az azonos hitelveket valló természetes személyek vallásuk gyakorlása céljából, vallási tevékenység végzésére vallási egyesületet hozhatnak létre.

(2) A vallási egyesületre az egyesületre vonatkozó szabályokat az e törvényben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.

9/B. § A vallási egyesület alapszabálya az egyesületre vonatkozó szabályoktól eltérően határozhatja meg

- a) a tagsági jogviszony keletkezésének és a tagsági jogok gyakorlásának módját, valamint
- b) azoknak a vallási egyesülettel jogviszonyban álló személyeknek a körét, feladatát és hatáskörét, akik az egyesület

ba) működésére vonatkozó belső döntés meghozatalára és ellenőrzésére, illetve

bb) ügyintézésére és képviselésére jogosultak.

9/C. § (1) A vallási egyesülettel az állam határozott időre – legfeljebb öt évre – szóló megállapodást köthet egyes közcélú tevékenységek ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható.

(2) A vallási egyesület jogosult a magánszemélyek által befizetett személyi jövedelemadó külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére.

9/D. § (1) A vallási egyesületet – kérelmére – nyilvántartásba vett egyházként kell nyilvántartásba venni, ha

a) részére a nyilvántartásba-vételi kérelem benyújtását megelőző 3 év átlagában legalább ezer magánszemély ajánlotta fel befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint meghatározott részét, és

b) legalább

ba) 5 éve vallási egyesületként működik, vagy

bb) 100 éves szervezett formában történő önálló nemzetközi működéssel rendelkezik.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérően a vallási egyesületet – kérelmére – nyilvántartásba vett egyházként akkor is nyilvántartásba kell venni, ha

a) legalább ezer, Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező nyilvántartott tagja van,

b) legalább 5 éve vallási egyesületként működik, és

c) nyilatkozik arról, hogy hitéleti tevékenysége vagy közcélú tevékenysége érdekében az államháztartás alrendszereiből, európai uniós forrásokból vagy nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott programokból, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül, egyedi döntés alapján támogatást a kérelem benyújtását követően nem vesz igénybe.

(3) Az (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti nemzetközi működést

a) Magyarország kivételével legalább két országban egyházi státusszal rendelkező és – a kérelmező vallási egyesülettel, illetve nyilvántartásba vett egyházzal – azonos hitelveket valló egyházak által kiállított igazolás,

b) Magyarország kivételével legalább két országban működő és azonos hitelveket valló egyházak, tagegyházak szövetsége által a szövetségi tagságról kiállított igazolás, vagy

c) Magyarország kivételével legalább két országban működő részegyházakat összefogó világegyház által kiállított részegyházi tagságról szóló igazolás alapján kell megállapítani.

(4) A nyilvántartásba vett egyház jogosult a magánszemélyek által befizetett személyi jövedelemadó külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére.

(5) A nyilvántartásba vett egyházzal az állam határozott időre – legfeljebb tíz évre – szóló megállapodást köthet közcélú tevékenység ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható. A megállapodás alapján a nyilván-

tartásba vett egyház külön törvény szerinti adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesülhet.

(6) A lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1990. évi IV. törvény) alapján egyházként, illetve az e törvény alapján alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként, valamint vallási tevékenységet végző szervezetként történt folyamatos működés a vallási egyesületként történő működés időtartamába akkor számít be, ha a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény módosításáról szóló 2018. évi CXXXII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) hatálybalépését megelőző napon a vallási közösség a vallási tevékenységet végző szervezetek nyilvántartásában szerepelt, vagy a Módtv. hatálybalépéséig egyházként történő elismerési eljárást kezdeményezett, és az eljárás jogerősen még nem fejeződött be.

[...]

9/E. § (1) A vallási egyesületet – kérelmére – bejegyzett egyházként kell nyilvántartásba venni, ha

a) részére a nyilvántartásba-vételi kérelem benyújtását megelőző 5 év átlagában legalább négyezer magánszemély ajánlotta fel befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint meghatározott részét, és

b) legalább

ba) 20 éve vallási egyesületként működik, vagy

bb) 100 éves szervezett formában történő önálló nemzetközi működéssel rendelkezik.

(2) A nyilvántartásba vett egyházat – kérelmére – bejegyzett egyházként kell nyilvántartásba venni, ha

a) részére a nyilvántartásba-vételi kérelem benyújtását megelőző 5 év átlagában négyezer magánszemély ajánlotta fel befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint meghatározott részét, és

b) legalább

ba) 15 éve nyilvántartásba vett egyházként működik, vagy

bb) 100 éves szervezett formában történő önálló nemzetközi működéssel rendelkezik.

(3) Az (1) bekezdéstől eltérően a vallási egyesületet – kérelmére – bejegyzett egyházként akkor is nyilvántartásba kell venni, ha

a) legalább tízezer, Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező nyilvántartott tagja van,

b) legalább 20 éve vallási egyesületként működik, és

c) nyilatkozik arról, hogy hitéleti tevékenysége vagy közcélú tevékenysége érdekében az államháztartás alrendszereiből, európai uniós forrásokból vagy nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott programokból, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül, egyedi döntés alapján támogatást a kérelem benyújtását követően nem vesz igénybe.

(4) A (2) bekezdéstől eltérően a nyilvántartásba vett egyházat – kérelmére – bejegyzett egyházként akkor is nyilvántartásba kell venni, ha

a) legalább tízezer, Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező nyilvántartott tagja van,

b) legalább 15 éve nyilvántartásba vett egyházként működik, és

c) nyilatkozik arról, hogy hitéleti tevékenysége vagy közcélú tevékenysége érdekében az államháztartás alrendszereiből, európai uniós forrásokból vagy nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott programokból, pályázati úton vagy pályázati rendszeren kívül, egyedi döntés alapján támogatást a kérelem benyújtását követően nem vesz igénybe.

(5) Az (1) bekezdés b) pont bb) alpontja és a (2) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti nemzetközi működést

a) Magyarország kivételével legalább két országban egyházi státusszal rendelkező és – a kérelmező vallási egyesülettel, illetve nyilvántartásba vett egyházzal – azonos hitelveket valló egyházak által kiállított igazolás,

b) Magyarország kivételével legalább két országban működő és azonos hitelveket valló egyházak, tagegyházak szövetsége által a szövetségi tagságról kiállított igazolás, vagy

c) Magyarország kivételével legalább két országban működő részegyházakat összefogó világegyház által kiállított részegyházi tagságról szóló igazolás alapján kell megállapítani.

(6) Az 1990. évi IV. törvény alapján egyházként, illetve az e törvény alapján alapcélként vallási tevékenységet végző egyesületként, valamint vallási tevékenységet végző szervezetként történt folyamatos működés a vallási egyesületként, illetve nyilvántartásba vett egyházként történő működés időtartamába akkor számít be, ha a Módtv. hatálybalépését megelőző napon a vallási közösség a vallási tevékenységet végző szervezetek nyilvántartásában szerepelt, vagy a Módtv. hatálybalépéséig egyházként történő elismerési eljárást kezdeményezett, és az eljárás jogerősen még nem fejeződött be.

9/F. § (1) A bejegyzett egyházzal az állam határozott időre – legfeljebb 15 évre – megállapodást köthet közcélú tevékenység ellátására, illetve a hitéleti tevékenység támogatására. A megállapodás – esetenként legfeljebb az eredeti időtartamnak megfelelő mértékben – meghosszabbítható. A megállapodás alapján a bejegyzett egyház külön törvény szerinti adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben részesülhet.

(2) A bejegyzett egyház jogosult a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra. 9/G. § (1) A bevett egyház az olyan bejegyzett egyház, amellyel az állam a közösségi célok érdekében történő együttműködésről átfogó megállapodást kötött. Az átfogó megállapodás megkötése, illetve annak módosítása során az állam nevében az egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) jár el.

(2) Átfogó megállapodás megkötése iránti kérelmet a bejegyzett egyház, vagy az ilyen megállapodással nem rendelkező bevett egyház terjeszthet elő a miniszterhez. Amennyiben a Módtv. hatálybalépésekor már bevett egyházzal az átfogó megállapodás létrejön, azt nem kötelező a (3) bekezdésben foglaltak szerint törvényben kihirdetni. Amennyiben az átfogó megállapodás nem jön létre, az a bevett egyház jogállását nem érinti.

(3) Az (1) bekezdés szerinti átfogó megállapodást, illetve annak módosítását törvényben kell kihirdetni. A kihirdetést és a melléklet kiegészítését kezdeményező törvényjavaslatot a Kormány a megállapodás hatálybalépését követő 30 napon belül az Országgyűléshez benyújtja. A bejegyzett egyház az átfogó megállapodás törvényben történő kihirdetésének és a melléklet kiegészítésének a napjától minősül bevett egyháznak. Az átfogó megállapodásból eredő jogok és kötelezettségek azonban az átfogó megállapodás hatálybalépésének időpontjától megilletik, illetve terhelik a bejegyzett egyházat.

(4) A bevett egyház – a közösségi célok érdekében történő együttműködésre tekintettel – adó-, illetve azzal egy tekintet alá eső más kedvezményben, valamint költségvetési támogatásban részesül. E támogatásokkal kapcsolatos részletes szabályokat törvény állapítja meg.

(5) A bevett egyház jogosult a magánszemélyek befizetett személyi jövedelemadójának külön törvény szerint felajánlott és meghatározott részére és annak állami kiegészítésére, illetve az ennek helyébe lépő juttatásra.

(6) A bevett egyházakat az e törvényben meghatározott jogok és kötelezettségek azonos módon illetik, illetve terhelik.

(7) A bevett egyházakat a melléklet tartalmazza.”

III.

- [11] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapozta, amely szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdésétől eltérően az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [12] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése ugyanakkor lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesszen a testület elé.
- [13] Az Abtv. 30. §-a szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. Az Ehtv. kifogásolt rendelkezései 2019. április 15-én léptek hatályba, az alkotmányjogi panaszt pedig 2019. október 11-én, a törvényes határidőn belül küldte meg az indítványozó az Alkotmánybíróságra.
- [14] 2. Ezt követően az alkotmányjogi panasz tartalmi vizsgálata során a testület az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti érintettséget és a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételek meglétét vizsgálta. A vizsgálat lefolytatása kapcsán az Alkotmánybíróság indokoltnak tartotta felidézni a következő – az ebben a körben hozott – irányadó megállapításait. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja [...] az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvoslása. [...] A panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen,

aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek» {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]–[62], [66], hasonlóan 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés; Indokolás [13], [15]. Tehát »[a] kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az utólagos normakontroll korábbi, bárki által kezdeményezhető változatótól. [Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (rég. Abtv.) 20. § (2) bekezdés]» {3105/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. A kivételes alkotmányjogi panasz kapcsán az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint »[a]z érintettségnek [...] személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie« {lásd: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]}, hasonlóan 3120/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [55]. Nem állapítható meg az indítványozó érintettsége akkor, ha a támadott jogszabályi rendelkezés az indítványozóval szemben nem került alkalmazásra, vagy annak hatályosulása őt közvetlenül nem érintette, azaz jogsérelme nem következett be, illetve nem aktuális {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ha a jogszabály végrehajtásához konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetlen vizsgálata is. »Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia« {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], legutóbb megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}." {33/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [33]–[35]}.

- [15] 3. A fentiekre figyelemmel vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy az egyes indítványi elemek érdemben elbíráhatóak-e.
- [16] 3.1. Az Ehtv. 7. § (2) bekezdését és 9/A–9/G. §-ait támadó indítványi elemek határozott kérelmet tartalmaznak a vitatott jogszabályhelyek megsemmisítésére, és az indítványozó megjelölte, hogy álláspontja szerint e rendelkezések az Alaptörvény mely rendelkezéseit és milyen okból sértik. Az indítványi elemek alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdéseket vetnek fel, amelyek esetében a jogszabály hatályosulása közvetlenül érintette az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen indítványi elemek érdemi elbírálásának nincs akadálya.
- [17] 3.2. Az indítványozó az Ehtv. 2019. április 15-én hatályba lépett módosításait általánosságban tartotta alaptörvény-ellenesnek, amiatt, hogy az Ehtv. 7. § (2) bekezdése a vallási közösségek különböző kategóriáit ismeri el. Az indítvány nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan, hogy ezen túlmenően a módosított rendelkezések mennyiben sértik az Alaptörvény valamely rendelkezését. Az indítvány csak a különböző kategóriákkal [Ehtv. 7. § (2) bekezdés, valamint 9/A–9/G. §] és a vallási tevékenység definíciójával [Ehtv. 7/A. § (2) bekezdés] tartalmaz alkotmányjogi okfejtést.
- [18] Az Ehtv. többi módosított rendelkezésének, valamint a 10–23/A. §-ainak megsemmisítésére irányuló indítvány nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített azon követelményt, hogy az indítvány indokolást tartalmazzon arra vonatkozóan, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés miért sérti az Alaptörvény valamely rendelkezését. Ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján az Ehtv. 2019. április 15-én hatályba lépett módosításai, valamint az Ehtv. 10–23/A. §-ai alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasította.
- [19] 3.3. Az Alkotmánybíróság vizsgálta azt is, hogy az Ehtv. 7/A. § (2) bekezdésének megsemmisítésére irányuló indítvány érdemben elbíráható-e. Ez a rendelkezés a vallási tevékenység fogalmát határozza meg: „A vallási közösség olyan világnézethez kapcsolódó tevékenységet folytat, amely természetfelettire irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére vonatkoznak, valamint sajátos magatartáskövetelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja”.
- [20] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának feltétele, hogy a jogszabályi rendelkezés alkalmazása vagy hatályosulása folytán következzen be az indítványozó jogsérelme. Önmagában abból, hogy az Ehtv. rögzíti, hogy mit tekint vallási tevékenységnek, nem következik be jogsérelme. Ez a rendelkezés nem zárja el az indítványozót attól, hogy bármilyen világnézeti meggyőződést valljon vagy tanítson, nem érinti az indítványozó jogát, kötelezettségét vagy egyébként jogállását.

- [21] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Ehtv. 7/A. § (2) bekezdését támadó indítvány nem felel meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti feltételeknek, ezért az Ehtv. e rendelkezésének megsemmisítésére irányuló indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

IV.

- [22] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [23] 1. Kihirdetése óta több alkalommal változott az Alaptörvény VII. cikkének egyházak jogállására vonatkozó rendelkezése. Az Alaptörvény eredeti szövegezése azt rögzítette, hogy „az állam és az egyházak különváltan működnek. Az egyházak önállóak. Az állam a közösségi célok érdekében együttműködik az egyházakkal”. Az Alaptörvény minden további kérdést sarkalatos törvény szabályozására bízta.
- [24] Az Alaptörvény negyedik módosítása nyomán 2013. április 1-jei hatállyal az Alaptörvény VII. cikke úgy változott, hogy kifejezetten az Országgyűlés hatáskörébe utalta, hogy sarkalatos törvényben egyházként ismerjen el vallási tevékenységet folytató szervezeteket, és ez az elismerés a közösségi célok elérése érdekében folytatott együttműködés alapja is. Az alaptörvény-módosítás rögzítette azt is, hogy „vallási tevékenységet végző szervezetek egyházként való elismerésének feltételeként sarkalatos törvény huzamosabb idejű működést, társadalmi támogatottságot és a közösségi célok érdekében történő együttműködésre való alkalmasságot írhat elő”.
- [25] Az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek hatályos szövege az Alaptörvény ötödik módosításának eredménye. 2013. október 1-jével úgy változott az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése, hogy „[a]z állam és a vallási közösségek a közösségi célok elérése érdekében együttműködhetnek. Az együttműködésről a vallási közösség kérelme alapján az Országgyűlés dönt. Az együttműködésben részt vevő vallási közösségek bevett egyházként működnek. A bevett egyházaknak a közösségi célok elérését szolgáló feladatokban való részvételükre tekintettel az állam sajátos jogosultságokat biztosít.”
- [26] 2. Az indítvány központi kérdése az, hogy a jogi személyiséggel rendelkező vallási közösségek kategorizálása és a különböző csoportok eltérő megítélése megfelel-e az Alaptörvény rendelkezéseinek.
- [27] Ezzel összefüggésben az Abh. rámutatott: „a semleges állam nem követheti a különböző vallások egyház-felfogásait. Tekintettel lehet viszont mindarra, amiben a vallási közösségek és az egyházak általában, történelmüket és társadalmi szerepüket illetően különböznek az Alaptörvény alapján létrehozható (VIII. cikk) társadalmi szervezetektől, egyesületektől, érdekképviselőtektől” (Indokolás [134]).
- [28] Az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy „[a]z állam tartalmi kérdésekben a vallások és vallási közösségek önértelmezésére hagyatkozik, ugyanakkor – a vallásszabadsághoz, s ezen belül az együttes vallásgyakorlás jogához igazodóan – tárgyilagos és ésszerű feltételeket határozhat meg a sajátos jogi formában, »egyházként« történő elismerés tekintetében. Ilyenek lehetnek különösen az egyházi elismerés kezdeményezésével kapcsolatos minimális létszám előírások, továbbá a vallási közösség működésének időtartamára vonatkozó kikötések” (Indokolás [143]). Az Abh.-ból egyértelműen következik, hogy különböző egyházi kategóriák objektív alapon történő létrehozása nem eleve ellentétes az Alaptörvény VII. cikk (1) bekezdésével. Mindemellett „az egyházi jogállás megszerzésére, az egyházi elismerésre vonatkozó állami döntés tehát nem lehet önkényes, a döntés alapjául szolgáló eljárásnak meg kell felelnie a tisztességes eljáráshoz való jogból eredő követelményeknek: az ügyet részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül kell intézni, a döntést megfelelően indokolni [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]; a döntéssel szemben pedig jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani [XXVIII. cikk (7) bekezdés]. Az eljárás tisztességes volta az egyházi jogállásról való döntéssel kapcsolatban azért is különösen fontos, hogy ne merülhessen fel kétség a tekintetben, hogy az állam a világnézeti semlegesség elvének megfelelően, az érintett vallási közösség hátrányos megkülönböztetése nélkül járt el [XV. cikk (2) bekezdés]” (Indokolás [147]).
- [29] Az Ehtv. rendszerében a bevett egyház a vallási közösségek egyetlen kategóriája, amelyről nem bíróság, hanem az Országgyűlés dönt. A vallási egyesület, a nyilvántartásba vett egyház és a bejegyzett egyház státusáról bíróság határoz, az Ehtv.-ben rögzített feltételrendszer alapján.
- [30] Az Ehtv. 9/G. § (1) bekezdésének nyelvtani értelmezése alapján az is egyértelmű, hogy a bevett egyház a bejegyzett egyház egyik „altípusa”; az a bejegyzett egyház minősül bevett egyháznak, amellyel az állam a közösségi célok érdekében megállapodást kötött. Megállapítható, hogy a bevett és más bejegyzett egyházak között

a vallási tevékenység folytatásában nincs különbség, csak a közösségi célok érdekében történő együttműködésben.

- [31] Az indítványozó kifogásolta, hogy a bevett egyházi státusról politikai döntés születik. Az Alaptörvény VII. cikk (4) bekezdése kifejezetten rögzíti egyfelől az állam és a vallási közösségek közötti együttműködés lehetőségét, másfelől pedig azt, hogy az együttműködésről az Országgyűlés dönt. Az Országgyűlés nem kényszeríthető az együttműködési megállapodás megkötésére. E rendelkezés alapján a parlamenti többség szabadon mérlegelheti, hogy mely vallási közösségekkel köt együttműködési megállapodást, azokban mely közösségi célok eléréséről állapodnak meg, és hogy az együttműködést milyen tartalommal töltik ki. Sem a vallásszabadság, sem más alapjog tartalmának értelmezése nem vezethet az Alaptörvény szövegszerű rendelkezésének felülírásához; egyes alapjogok értelmezése fogalmilag sem eredményezheti az Alaptörvény más rendelkezéseinek alaptörvény-ellenességét.
- [32] A 36/2017. (XII. 29.) AB határozat következtetése, hogy „az Alaptörvény XXIV. cikkében rögzített, hatósági ügyek tisztességes intézésére vonatkozó jogot a bevett egyházzá minősítési eljárásban annak ellenére alkalmazni kell, hogy a döntést nem hatóság, hanem az Országgyűlés hozza meg. A határozat rámutatott: az alapjogvédelmi kötelezettséget a szabályozásnak az Országgyűlés eljárása vonatkozásában kell érvényesítenie” (Indokolás [58]).
- [33] Az Alaptörvény XXIV. cikkének érvényesülése során azonban nem hagyhatóak figyelmen kívül a jogalkalmazói (hatósági vagy bírói) és a parlamenti döntés közti különbségek. A jogalkalmazói döntés jogilag kötött: a döntés tartalmát a jogalkalmazó az alapján hozza meg, hogy a vonatkozó jogi normákból mi következik. A parlamenti döntés formájára, alakiságára, időbeliségére vonatkoznak jogi normák, tartalma azonban politikai mérlegelés eredménye. A határozat a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogból kiindulva a parlamenti döntés határidejére vonatkozóan tett rendelkező részi megállapítást. A jelen ügyben vizsgált helyzet eltérő. Az indítványozók álláspontja az, hogy a parlamenti (politikai) döntés *ab ovo* nem felel meg a tisztességesség követelményének, azaz a parlamenti döntés eredményére vonatkozóan kívántak következtetni az Alaptörvény XXIV. cikkéből. Ilyen következtetésére azonban nem lehet eljutni az Alaptörvény XXIV. és VII. cikkeinek együttes értelmezéséből.
- [34] A vallásszabadság jogából okszerűen következik a vallás szabad gyakorlása, a vallási meggyőződés szabad hirdetése, illetve más, lelkiismereti meggyőződésre visszavezethető magatartás tanúsítása. Az azonban nem következik a vallásszabadság egyéni alapjogából, hogy bármely magánszemélynek vagy közösségnek Alaptörvényre visszavezethető joga lenne arra, hogy vele az állam együttműködjön közösségi célok elérése érdekében. Ahogy azt az Abh. kifejtette: „A közösségi célok meghatározásában – az Alaptörvény keretei között – az államnak viszonylag szabad mozgástere van; általában véve nem köteles valamely egyház, vallási közösség által kitűzött célok megvalósításában közreműködni, ha a tevékenységgel összefüggésben egyébként nem vállal állami feladatot” (Indokolás [151]).
- [35] Mindezekből az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy nem sérti az Alaptörvény VII. cikk (1) és (3) bekezdését, hogy az Ehtv. 7. § (2) bekezdése a vallási közösségek különböző kategóriáit ismeri, sem azt, hogy a bevett egyházi státusról és az együttműködésről az Országgyűlés határoz.
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével ellentétes megkülönböztetést valósít-e meg az, hogy az Ehtv. 9/D–9/G. §-ai a nyilvántartásba vétel, illetve a bejegyzés feltételévé teszik, hogy a vallási közösség bizonyos ideje működjön.
- [37] A vallásszabadsággal, illetve a vallási közösségek diszkriminációjával kapcsolatban az Alkotmánybíróság álláspontja az, hogy a vallásszabadság egyenlő, a vallási közösségek jogosultságai különbözőek. A vallásszabadság egyenlősége evidencia: „a különböző vallási közösségek tagjai között [...] nem tehető különbség: minden vallási közösség valamennyi tagját megilleti a vallásszabadság joga” {17/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [40]}. Ugyanez a határozat viszont azt is rögzítette, hogy „nem alkotmányos elvárás, hogy minden vallási közösség ténylegesen azonos jogosultságokkal rendelkezzen, sem az, hogy minden bevett egyházzal ténylegesen ugyanolyan mértékben működjön együtt az állam” (Indokolás [28]).
- [38] Ebből okszerűen következik, hogy a vallási közösségek világnézeti meggyőződése is egyenlő értékű, függetlenül a vallási közösség jogi megítélésétől, tagjainak számától vagy közösségi tevékenységekben való részvételéről. Az állam a vallásszabadság gyakorolhatósága tekintetében nem alkalmazhat eltérő mércét az egyes közösségek számára. Az állam a különböző vallási meggyőzések között azok természetfelettire irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor az olyan jogintézmények tekintetében, ahol az állam és egy vallási

közösség között együttműködés jön létre, a vallási közösség világi joghoz és az alkotmányos értékrendhez való viszonyulását figyelembe veszi.

- [39] Az Alkotmánybíróság leszögezi: minél közelebbi egy jogosultság az egyénhez, annál kevésbé fogadható el a különbségtétel. A vallásszabadság egyéni alapjoga tekintetében alkotmányosan csak akkor tehető különbség, ha ezt erős alkotmányos érdek indokolja, és a különbségtétel ennek a célnak az elérése érdekében tett legenyhébb eszköz. Ha viszont a szóban forgó különbségtétel az egyéntől távoli, akkor a különbségek figyelembe vétele más esetekben is igazolható. A vallási közösségek közötti, az egyéneket csak közvetetten érintő különbségtétel akkor alkotmányos, ha az tárgyilagos mérlegelésen alapul és észszerű. Ez összhangban van a 27/2014. (VII. 23.) AB határozat azon következtetésével, miszerint az államnak a vallási közösségek támogatása terén széles mérlegelési joga van, követelmény ugyanakkor, hogy a „vallási közösség ne kerüljön sem más vallási közösségekhez, sem pedig velük összehasonlítható helyzetben lévő más szervezetekhez képest indokolatlanul hátrányos helyzetbe” (Indokolás [48]). Másképp megfogalmazva: az egyéni vallásszabadságtól távoli különbségtétel akkor sérti az Alaptörvényt, ha az nyilvánvalóan önkényes.
- [40] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése azt a követelményt írja elő, hogy a szabályozás alkotmányosan elfogadható indok nélkül ne különböztessen meg azonos szabályozási körbe (homogén csoportba) tartozó jogalanyokat [lásd például: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]]. Az Alkotmánybíróság számos határozatában kifejtette azt is, hogy addig, amíg az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszer (mérce) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes [erre vonatkozóan lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32], összefoglalóan továbbá: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]].
- [41] A bevett egyház és a többi vallási közösség megkülönböztetése közvetlenül az Alaptörvényen alapul. Egyebekben a többi vallási közösség kategorizálására nincs alaptörvényi utalás, arról az Ehtv. rendelkezik. Az Ehtv. döntően két szempontot vesz figyelembe: azt, hogy az adott közösség mióta létezik és hogy hány tagja van. Ezek a szempontok az egyéni vallásszabadság szempontjából mellékesek (egy kevesek által gyakorolt, újonnan létrejött vallás gyakorlása azonos alkotmányos védelmet élvez, mint egy évezredek óta gyakorolt vallásé), de az nem állítható, hogy ezek a szempontok önkényesek lennének annak megállapítására, hogy a vallási közösség mennyire meghonosodott, milyen szerepet tölt be a társadalomban. A társadalomban betöltött szerep pedig észszerű indoka lehet a csoportképzésnek.
- [42] Ezen túlmenően megállapítható, hogy a regisztráció feltételei általánosak, azokat jogszabály rögzíti, a döntés pedig a bíróság feladata. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság úgy ítéli meg, hogy a különböző egyház kategóriák létrehozása, és az egyes kategóriákhoz eltérő joghatások kapcsolása nem sérti az Alaptörvény hátrányos megkülönböztetést tiltó rendelkezését.
- [43] 4. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az eltérő csoportok kialakítása sérti az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdését. Az Alkotmánybíróság azonban nem látott okozati összefüggést az Ehtv. támadott rendelkezései és az egyesülési jog között; az Ehtv. egyetlen rendelkezéséből sem következik, hogy valaki ne hozhatna létre szervezetet, vagy ahhoz ne csatlakozhatna.
- [44] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az Ehtv. 7. § (2) bekezdését, valamint 9/A–9/G. §-ait támadó indítványt elutasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [45] A rendelkező résszel egyetértek, és az indokolás legnagyobb részét is támogatom, de egy kiegészítéssel szeretnék élni az indokolás vonatkozásában.
- [46] A korábbi alkotmánybíróági határozatok – még a '90-es évek elejétől kezdődően – a vallásszabadság gyakorlását differenciálás nélkül minden vallási közösség számára korlátozás nélkül deklarálták. A főként nyugat-európai nagyvárosokban az utóbbi évtizedekben felbukkanó tartós ellentétek az egyes radikális iszlám felekezetek és az európai kultúra értékei és szabályai között ezt a differenciálatlan megközelítést azonban napjainkra megkérdőjelezték, és a nyugati kultúra önfeladása lenne, ha ez ellen az államhatalom nem léphetne fel. Ehhez azonban Alkotmánybíróságtól olyan alkotmányértelmező formulák kellene, melyek a vallásszabadság deklarálása mellett is lehetővé teszik ezt az államhatalmi fellépést
- [47] A jelenlegi határozat indokolása, eltérve a korábbi, e téren releváns határozatok indokolásától, egy megkülönböztetést igyekezett létrehozni a vallási közösségek között, hogy megalapozza az esetleges államhatalmi fellépést és tiltást, illetve korlátozást egyes vallási közösségek vonatkozásában. Ez egyrészt megtiltja, hogy a vallási közösségek vallási hittartalmának természetfeletti iránya vonatkozásban korlátozás alá kerüljön bármelyik vallási közösség is, de másrészt lehetővé teszi, hogy az evilági tevékenység vonatkozásában az ország jogával és alkotmányos értékrendjével szembenálló vallásos tevékenységek tiltás és korlátozás alá kerüljenek, és deklarálja, hogy ebben az esetben már megszűnik az adott vallási közösség védelme. A vonatkozó indokolási rész így szól: „Az állam a különböző vallási meggyőződések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor az olyan jogintézmények tekintetében, ahol az állam és egy vallási közösség között együttműködés jön létre, a vallási közösség világi joghoz és az alkotmányos értékrendhez való viszonyulását figyelembe veszi.” (Indokolás [38])
- [48] Ezt a megfogalmazást én a testületi vitában egyrészt dodonainak tartottam, mely az érvelés értelmét inkább elrejtí, mintsem nyilvánvalóvá téve megadná ezt az értelmet, másrészt még e dodonai korlátozási lehetőséget is csak szűkítve adja meg azzal, hogy csak „egyes jogintézmények tekintetében” irányozná azt elő. Így az általam támogatott megfogalmazás egyértelműen kívánta megadni az alkotmányos értékeket sértő vallási közösség korlátozási lehetőségét: „Az állam a különböző vallási meggyőződések között azok természetfeletti irányuló tartalma alapján nem tehet különbséget, ugyanakkor a vallási közösségek a világi jogot és az alkotmányos értékrendet nem sérthetik. Amennyiben ez történik, az adott vallási közösség védelme megszűnik.”

[49] Megítélésem szerint ezzel az indokolási normatív érveléssel az Alkotmánybíróság a jövőben biztosabb elvi alappal tudná védeni mind a vallásszabadságot, mind a társadalom teljes alkotmányos értékrendjét, így legalább a párhuzamos indokolásomban álljon itt ez az érvelési formula.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1677/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3195/2020. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

alkalmazási tilalom megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panaszok tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 16. §-ának 2015. szeptember 8-ig hatályban volt (8) bekezdésének „szereplő községben” szövegrésze az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes volt.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 16. §-ának a hatálybalépésétől 2015. szeptember 8-ig hatályban volt (8) bekezdésének „szereplő községben” szövegrésze a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II10.595/2017/4. számú ítéletével felülvizsgált ügyben nem alkalmazható.

3. Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II10.595/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet 32. § (6) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az Alkotmánybírósághoz két alkotmányjogi panasz érkezett, melynek indítványozói az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. §-a alapján egyrészt a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet1.) 16. §-ának 2015. szeptember 8-ig hatályos (8) bekezdése, valamint 32. § (6) bekezdése; másrészt a Kúria mint felülvizsgálati bíróság – Mfv.II.10.595/2017/6. számú végzéssel kijavított – Mfv.II.10.595/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [2] Az Alkotmánybíróság az azonos jogszabályi rendelkezés, valamint az azonos kúriai döntés alkotmányossági vizsgálatára irányuló, azonos tartalmú indokolással benyújtott alkotmányjogi panaszokat tárgyi összefüggésükre tekintettel az Abtv. 58. § (2) bekezdése alapján – figyelemmel az Ügyrend 34. § (1)–(2) bekezdésében foglaltakra – egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panaszok alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági döntésekben megállapított tényállás és az indítványozók előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [4] 2.1. Az egyik indítványozó (az alapügy II. rendű felperese, a továbbiakban: indítványozó1.) a munkáltatóval (a továbbiakban: alperes, illetőleg munkáltató) határozatlan idejű munkaviszonyt létesített (gondozónői, majd dajka munkakörben dolgozott). Az indítványozó1. 2016 májusában a nő 40 éves, kedvezményes öregségi nyugdíjára vált jogosulttá, erre tekintettel a jogviszonyát 2016. június 30-i hatállyal közös megegyezéssel megszüntették. Ezt követően 2016 júliusában kérelemmel fordult az alpereshez a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék megfizetése iránt, azonban választ nem kapott.

- [5] A másik indítványozó (az alapügy I. rendű felperese, a továbbiakban: indítványozó2.) matematika-fizika szakos középiskolai tanárként dolgozott nyugdíjba vonulásáig. 2016 júliusában az indítványozó2. kérte munkaviszonya közös megegyezéssel való megszüntetését, valamint a Korm. rendelet 16. § (8) bekezdése alapján járó, nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék megfizetését; ám végül 2016. augusztus 12-én rendes felmondást nyújtott be, mely alapján 2016. szeptember 13-án munkaviszonyát megszüntette.
- [6] A pótlék utólagos megfizetésében bízva az indítványozók kérelmet, majd fizetési felszólítást nyújtottak be a munkáltatóhoz, azonban erre választ nem kaptak, így pert kezdeményeztek a munkáltató ellen az elmaradt pótlék (valamint késedelmi kamat) megfizetése iránt, továbbá az indítványozó1. az alperessel kötött megállapodás „érvénytelenítését” is kérte.
- [7] 2.2. Az első fokon eljáró Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.243/2016/6. számú ítéletével az indítványozók keresetének a pótlék és a késedelmi kamat megfizetésére kötelezés tekintetében helyt adott, az indítványozó1. ezt meghaladó keresetét elutasította. Ítélete indokolásában megállapította, hogy a Korm. rendelet1. 2015. szeptember 8-ig hatályos 16. § (8) bekezdése a pótlékot a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló 240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet2.) mellékletében szereplő községekben köznevelési intézményben munkát végző pedagógusok részére biztosította. Az elsőfokú bíróság – az alperes érvelésével szemben – a „község” elnevezésnek nem tulajdonított perdöntő jelentőséget, mert annak helyét – a támadott rendelkezés módosítását követően – a „település” szó vette át. Osztotta a törvényszék hasonló tárgyú ügyben kifejtett azon álláspontját, mely szerint a pótlék célját tekintve nincs elfogadható indoka annak, hogy ilyen körülmények között községben vagy városban dolgozók között különbségtételre kerüljön sor.
- [8] Az alperes fellebbezése folytán eljáró Gyulai Törvényszék 9.Mf.25.282/2017/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ítéletének indokolása szerint a Korm. rendelet2. melléklete a társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel rendelkező városokat és községeket tüntette fel, abban a felperes munkavégzésének helye, Battonya is szerepelt. A törvényszék álláspontja szerint nem vitatható, hogy a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdése a „község” kifejezést használja, azonban az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a pótlék célját tekintve nincs elfogadható indoka annak, hogy az ilyen körülmények között községben vagy városban dolgozók között különbségtételre kerüljön sor. A másodfokú bíróság egyetértett a pótlék mértékének a megállapításával is.
- [9] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyet a Kúria nagyobb részt alaposnak talált. Az alkotmányjogi panasszal támadott Mfv.II.10.595/2017/4. számú ítéletével a Gyulai Törvényszék 9.Mf.25.282/2017/6. számú ítélete felülvizsgálati kérelemmel nem érintett részét nem érintette; azt a részét, melyben a jogerős ítélet a Gyulai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.243/2016/6. számú ítéletét az indítványozóknak fizetendő meghatározott összeget meghaladó részében helyben hagyta, a Kúria hatályon kívül helyezte; végül a közigazgatási és munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatta és az alperes marasztalásának összegét mindkét indítványozó esetében leszállította.
- [10] A Kúria ítélete indokolásában kifejtette, hogy a település átfogó, összefoglaló fogalmat jelent, amelyen belül a jogszabály megkülönböztet községeket, városokat, járásszékhely városokat, megyei jogú városokat, fővárost és kerületeit is. Ebből következően a község egy szűkebb fogalmat, a település egyik fajtáját jelenti, ekként abba a város mint település nem értendő bele. A Kúria megállapította, hogy mivel a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdésének 2015. szeptember 8-ig hatályos szövege kizárólag a Korm. rendelet2. mellékletében szereplő községek esetében tette lehetővé a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék megfizetését, az indítványozóknak az ezt megelőző időszakra előterjesztett keresete megalapozatlan volt. A Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdésének 2015. szeptember 9-ével hatályba lépett módosítása eredményeként viszont a pótlék már nemcsak a községekben, hanem valamennyi felsorolt településen lehetővé vált, így az indítványozókat a pótlék a módosítás hatálybalépésének időpontjától, vagyis 2015. szeptember 9-étől illette meg.
- [11] 3. Az indítványozók ezt követően fordultak – hiánypótlásra történő felhívásukra tekintettel kiegészített – alkotmányjogi panasszukkal az Alkotmánybírósághoz, kérve egyrészt a Kúria ítéletének, másrészt a Korm. rendelet1. 2015. szeptember 8-ig hatályos 16. § (8) bekezdésének, valamint a 32. § (6) bekezdésének az alkotmányosságát vizsgálását, az alábbiak szerint.

- [12] 3.1. Az indítványozó1. és az indítványozó2. eredeti – lényegileg megegyező – kérelmében a Kúria Mfv.II10.595/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozók álláspontja szerint a támadott döntésében a Kúria a Korm. rendelet1. 16. §-ának 2015. szeptember 8-ig hatályos (8) bekezdésében szereplő község kifejezést az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdését sértő módon értelmezte – szemben az első- és másodfokú bíróság ítéletében megjelenő – az Alaptörvény 28. cikkének megfelelő – értelmezéssel. Alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy a Korm. rendelet1. fenti rendelkezésének módosításai is azt a jogalkotói szándékot igazolják, hogy anyagilag is elismerje azoknak az erőfeszítéseit, akik gyermekeket nevelnek, oktatnak, és munkájukat az átlagosnál nehezebb körülmények között végzik. Az indítványozók hangsúlyozták azt is, hogy olyan város köznevelési intézményében dolgoztak, mely a Korm. rendelet2. mellékletében a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések között szerepel és az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel is sújtott, 9 másik várossal együtt. Hivatkoztak továbbá arra, hogy a rendszerváltás környékén a városok száma hirtelen ugrásszerűen megnövekedett, függetlenül attól, hogy egyes települések csupán csekély, vagy semennyi városi funkcióval sem rendelkeztek. Úgy vélték, az esetlegesen létező csekély városi funkció érdemben nem befolyásolja a nehéz munkakörülményeket, és nem teszi a települést ténylegesen is várossá.
- [13] Az indítványozó1. utalt arra is, hogy a Korm. rendelet 32. § (6) bekezdésének 2014. március 26-tal hatályba lépett módosítása a jogosulti kört tovább bővítette, ugyanakkor a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdésével a jogalkotó a még hátrányosabb helyzetben levő, nem csupán a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, hanem az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel is sújtott városokban még a pedagógusokat is kizárta; mindenféle észszerű indok nélkül. Az indítványozók szerint ez hátrányos megkülönböztetést jelent, a jogalkotó ugyanis az azonos helyzetben levő érintetteket nem kezelné azonos körülménnyel, így sértve a diszkrimináció tilalmát.
- [14] Végül a Kúria ítéletének vélt alaptörvény-ellenessége kapcsán kiemelték, hogy a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdésének olyan értelmezését adta, mely alaptörvény-ellenes, így maga a döntés is az.
- [15] 3.2. Hiánypótlásra történő felhívását követően az indítványozó1. alkotmányjogi panaszát kiegészítette: a kúriai döntés ellen előterjesztett indítványán felül kérte a Korm. rendelet1. 32. §-a 2015. szeptember 8-ig hatályos (6) bekezdésének az alkotmányossági vizsgálatát is. Ismételten hangsúlyozta, hogy a Kúria a község fogalmát értelmezve kizárta azokat az alkalmazottakat, akik olyan településen végzik munkájukat, mely a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések között szerepel és az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel is sújtott, azonban nem község. Álláspontja szerint a támadott szabályozás önkényesen tett különbséget a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott településeken működő köznevelési intézmények alkalmazottai között aszerint, hogy feladataikat városi vagy községi intézményekben látták el, ami sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését.
- [16] 3.3. Az indítványozó2. alkotmányjogi panaszát szintén kiegészítette: a kúriai döntés ellen előterjesztett indítványán felül kérte a Korm. rendelet1. 16. §-a 2015. szeptember 8-ig hatályos (8) bekezdésének az alkotmányossági vizsgálatát is. Álláspontja szerint az elmaradott településeken dolgozó pedagógusok hivatásuk gyakorlása során a településük elmaradottsága miatt ugyanolyan vagy hasonló helyzetben vannak; ennek a megkülönböztetésnek nincs semmilyen, racionális érvekkel alátámasztható indoka, így ez a megkülönböztetés diszkriminatív. Érvelése szerint a támadott rendelkezés a Korm. rendelet2. mellékletére utal, melyben megyénként ábécé sorrendben kerültek feltüntetésre azok a települések, melyek fejlettségét, illetőleg elmaradottságát előre meghatározott szempontok szerint kialakított mutatók átlaga alapján állapították meg. Az itt meghatározott szempontokat, valamint a Központi Statisztikai Hivatal által kiadott tanulmányt is figyelembe véve az indítványozó2. szerint a listán szereplő városokra nem mondható, hogy kevésbé lennének elmaradottak mint a községek, pusztán a városi címükre tekintettel. Álláspontja szerint az elmaradott települések jogállása és fejlettségének, illetve elmaradottságának mértéke között semmilyen ok-okozati összefüggés nincs, így nem lehet tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka annak, hogy az elmaradott, de városi jogállású településen található közoktatási intézmények pedagógusai miért dolgoztak volna könnyebb (így pótlékra nem jogosító) körülmények között, mint a náluk fejlettebb községekben dolgozó (de a nevezett pótlékra jogosult) kollégáik. A városi intézmények pedagógusainak csoportját a másik csoporthoz képest hátrányos megkülönböztetés is éri a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék szempontjából. A támadott rendelkezés a pótlékra való jogosultság szempontjából tehát önkényesen, mindenféle racionalitást nélkülözve tett különbséget az elmaradott

településeken található közoktatási intézmények pedagógusai között attól függően, hogy munkahelyük települése valamikor városi címet kapott, vagy sem.

- [17] Az indítványozó2. a Kúria ítéletének alaptörvény-ellenességével összefüggésben ismételten hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére is, és kifejtette, hogy a Kúria a támadott jogszabályi rendelkezés értelmezésekor túllépte az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [19] 2. A Korm. rendelet1. 2015. szeptember 8-ig hatályos támadott rendelkezései:

„16. § (8) A nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra az a pedagógus jogosult, aki olyan köznevelési intézményben dolgozik, amely a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló kormányrendelettel kiadott jegyzékben a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések között szereplő községben található.”

„32. § (6) A nehéz körülmények között végzett munka utáni pótlékra a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazott is jogosult a 16. § (8) bekezdésében meghatározott feltételek szerint.”

III.

- [20] 1. Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése alapján – mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz a befogadhatóság követelményeinek az alábbi kivételekkel eleget tesz.
- [21] 2. Az indítványozók a Korm. rendelet1. 2015. szeptember 8-ig hatályos 16. § (8) bekezdését, valamint 32. § (6) bekezdését támadták az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszaikban.
- [22] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy a Korm. rendelet1. 16. § (8), illetve 32. § (6) bekezdése – ahogy arra az indítványozók is hivatkoztak – 2015. szeptember 9-i hatállyal módosult. Az Abtv. 41. § (3) bekezdése lehetővé teszi, hogy az Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét is megállapítsa, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene. Adott esetben a támadott rendelkezéseket a jogalkotó ugyan nem helyezte hatályon kívül, csupán módosította, azonban az eljárás során adott időállapotbeli tartalmát kellett az eljáró bíróságoknak figyelembe venni. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése értelmében – egyéb feltételek mellett – alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok a konkrét ügyben a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdését alkalmazták, azonban a 32. § (6) bekezdését nem, így utóbbi rendelkezés érdemi alkotmányossági vizsgálatára nem volt

- mód. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálatot kizárólag a Korm. rendelet1. 2015. szeptember 8-ig hatályban volt 16. § (8) bekezdése tekintetében folytatta le, míg a Korm. rendelet1. 32. § (6) bekezdéssel összefüggésben benyújtott kérelmeket az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.
- [23] Az Alkotmánybíróság mindazonáltal rámutat a következőkre: a Korm. rendelet1. 32. § (6) bekezdése éppen a pótlékra jogosultak körét szélesíti: ez a rendelkezés „A köznevelési intézményben nem pedagógus-munkakörben foglalkoztatottak besorolására vonatkozó szabályok” alcím alatt szerepel, és a nevelő és oktató munkát közvetlenül segítő munkakörökben foglalkoztatott közalkalmazottak pótlékra való jogosultságáról rendelkezik. Ebből következően a rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása az indítványozó1. jogsérelmének orvoslására nem lenne alkalmas.
- [24] 3. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítványban szereplő, sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések egy része nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított és védett alapjogának, így ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható. E körbe tartozik az indítványozók által megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény 28. cikke. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a bírósági döntést az Alaptörvény 28. cikkével összefüggésben – mivel a kérelem e tekintetben az Abtv. 26–27. §-ban foglalt követelményeknek nem felel meg – érdemben nem vizsgálhatta {lásd például: 3237/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [19]; 3289/2017. (XI. 14.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [25] 4. A fenti megállapításaira tekintettel az Alkotmánybíróság a továbbiakban kizárólag a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdésének, valamint a Kúria döntésének az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéssel összefüggésben állított vélt alaptörvény-ellenességét vizsgálta. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételetyét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek és egyben a bírói döntést érdemben befolyásoló kérdésnek tekintette azt, hogy a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra való jogosultság feltételei tekintetében valóban fennáll-e az az indítványozók által állított hátrányos megkülönböztetés. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.
- [27] 5. Végül az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata előtt szükségesnek tartotta annak mérlegelését is, hogy nem tekinthető-e a támadott rendelkezés alkotmányossági vizsgálatára irányuló panaszkelem ítélt dolognak. A 3123/2015. (VII. 9.) AB végzéssel lezárult ügy indítványozója ugyanis – többek között – a Korm. rendelet1. 16. §-át is támadta. Mivel azonban az adott ügyben az alkotmányjogi panasz befogadásra és ezáltal érdemi vizsgálatára nem került sor az indítványozó érintettségének hiányára tekintettel, így a *res iudicata* nem merülhet fel.

IV.

- [28] Az alkotmányjogi panaszok részben megalapozottak.
- [29] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányossági vizsgálat keretében áttekintette a Korm. rendelet1. releváns rendelkezéseit, a nehéz körülmények között végzett munka utáni pótlék jogosult körét, a jogosultság feltételeit, különös tekintettel a támadott rendelkezés változásaira.
- [30] 1.1. Az indítványozók a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdésének 2015. szeptember 8-ig hatályos szövegét tartották sérelmesnek arra tekintettel, hogy a rendelkezés szövegében szereplő község szó rájuk nézve azzal a hátrányos következménnyel járt, hogy a vizsgált időszakban elzárta őket a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótléktól.
- [31] A támadott rendelkezés visszautalt a – rendelkezés szövegében *expressis verbis* nem nevesített, de az adott időszakban hatályos – Korm. rendelet2.-re, mely azokat a településeket sorolta fel mellékletében, melyek a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, vagy az országos átlagot jelentősen meghaladó

munkanélküliséggel sújtott településeknek voltak tekinthető. A nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék azokat a közalkalmazottakat [ide értve a pedagógusokat és a Korm. rendelet1. 32. § (6) bekezdésére tekintettel a nem pedagógus-munkakörben foglalkoztatottakat is] illette meg, akik a Korm. rendelet2.-ben nevesített települések közül társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott községekben levő köznevelési intézményben végezték munkájukat.

- [32] A támadott rendelkezést időrendben először a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 89/2015. (IV. 9.) Korm. rendelet 16. §-a módosította, ez a rendelkezés azonban a későbbi módosítás(ok) által hatályba léptetett rendelkezéshez képest később, 2016. január 1-jén lépett hatályba, tekintettel a módosító rendelet 25. § (3) bekezdésére. Ez a módosítás már nem nevesítette a község szót a Korm. rendelet1. 16. § (8) bekezdésében, kizárólag a település kifejezést.
- [33] Időben a következő (azonban egyes rendelkezései hatálybalépését tekintve az előbbi módosítást ilyen értelemben mégis megelőző) módosítás a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 249/2015. (IX. 8.) Korm. rendelettel történt. A módosításra részben arra tekintettel került sor, mert a Korm. rendelet2.-t a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet3.) hatályon kívül helyezte, így a vizsgált rendelkezés szövegében előbbi a Korm. rendelet3. váltotta fel, ami önmagában nem eredményezett jelentős változást. Ugyanakkor e rendelet 10. § (2) bekezdése 2015. szeptember 9-ei hatállyal a támadott rendelkezést akképpen változtatta meg, hogy az indítványozóknak egyébként sérelmet okozó község kifejezést a település szó váltotta fel. A módosító rendelet 10. § (3) bekezdése – 2016. január 1-jei hatállyal – a pótlékre jogosultak körét tovább bővítette.
- [34] Végül 2018. január 1-jével lépett hatályba az a módosítás, melyet a közneveléssel összefüggő egyes kormányrendeletek, valamint a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságról szóló 316/2012. (XI. 13.) Korm. rendelet módosításáról szóló 307/2017. (X. 27.) Korm. rendelet 20. §-a iktatott be a Korm. rendelet1.-be. Ez a rendelkezés a jogosulti kört jelentősen tovább bővítette.
- [35] 1.2. A Korm. rendelet2. maga nem határozta meg azokat a szempontokat, melyek alapján egy település a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott településnek tekintendő, kizárólag ezen települések, valamint az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések felsorolását tartalmazta, utóbbiak alatt értve azokat a településeket, ahol a munkanélküliségi ráta az országos átlag 1,75-szeresét meghaladja. Az indítványozók arra hivatkoztak, hogy ők olyan település köznevelési intézményében végezték munkájukat, mely nemcsak társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, hanem az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel is sújtott település, azonban városi címe miatt az itt köznevelési intézményben dolgozó közalkalmazottak mégsem jogosultak a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra.
- [36] A Korm. rendelet2.-t felváltó Korm. rendelet3. 1. §-ában a jelentős munkanélküliséggel sújtott településeket a Korm. rendelet2.-höz hasonlóan olyan településekként határozza meg, melyekben a munkanélküliségi ráta meghaladja az országos átlag 1,75-szeresét [lásd: Korm. rendelet3. 1. § a) pontja]; míg a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések a komplex mutató alapján rangsorolt települések legkedvezőtlenebb harmada. A Korm. rendelet3. meghatározta a kedvezményezett települések besorolásának alapelveit és feltételrendszerét is; eszerint a települések területi fejlettség alapján történő besorolásánál a társadalmi és demográfiai, lakás- és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő-piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatókból (négy mutatócsoport) képzett komplex mutatót szükséges figyelembe venni. A települések társadalmi-gazdasági és infrastrukturális fejlettségét mérő komplex mutató kiszámításához használt adatok körét és a számítás módját a Korm. rendelet3. 1. számú melléklete tartalmazza.
- [37] Battonya, vagyis az a település, ahol az indítványozók egy köznevelési intézményben közalkalmazottként munkájukat végezték, mind a Korm. rendelet2.-ben, mind a Korm. rendelet3.-ban a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések és az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések között is szerepel.

- [38] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően röviden áttekintette a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozóan kialakított gyakorlatát.
- [39] 2.1. Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése alapján a törvény előtt mindenki egyenlő; továbbá Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a diszkrimináció tilalma a jogrendszer egészét átható alkotmányos alapelveként kapott értelmezést. Ez alapján valamely megkülönböztetés alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]; 3031/2019. (II. 13.) AB határozat, Indokolás [27]}. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatti alaptörvényellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható, azaz az eltérő szabályozásnak nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes {lásd például: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [80]}.
- [40] 2.2. A Korm. rendelet 1. kifogásolt rendelkezése kapcsán az Alkotmánybíróságnak a fent ismertetett gyakorlata alapján tehát azt kellett vizsgálnia, hogy egy olyan szabályozás, amely szerint nem illeti meg a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék azokat a közalkalmazottakat, akik olyan városban működő köznevelési intézményben végezték munkájukat, mely társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, és az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel is sújtott település, a városi jogállásra tekintettel – ellentétben az olyan községben működő köznevelési intézményben foglalkoztatottakkal, mely akár csak az egyik feltételnek megfelel –, sérti-e az Alaptörvény XV. cikkében foglalt jogegyenlőség, illetve a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvét.
- [41] A fentebb részletesen bemutatottak szerint a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra az olyan köznevelési intézményben foglalkoztatott volt jogosult, mely a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló kormányrendelettel kiadott jegyzékben a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések között szereplő községben található. A támadott rendelkezés szerint tehát nem volt elegendő feltétel akár a település társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontú elmaradottsága, sem az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliségi ráta, a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék a támadott rendelkezés értelmében csak a fenti vagylagos feltételeknek megfelelő községben levő köznevelési intézményben foglalkoztatottaknak volt adható; ugyanezen vagylagos feltételeket külön-külön, de akár együttesen is teljesítő városi intézményben foglalkoztatottaknak nem. Vagyis a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések köznevelési intézményeiben foglalkoztatottak homogén csoportján belül a pótlékra való jogosultság szempontjából a jogalkotó a település jogállása szerint úgy tett különbséget, hogy a – fenti vagylagos feltételeknek egyébként megfelelő – városi köznevelési intézményekben foglalkoztatottakat a pótlékból kizárta.
- [42] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezés egymással összehasonlítható helyzetben lévő köznevelési intézményekben foglalkoztatottak között a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra való jogosultság tekintetében különbséget tett.
- [43] 2.3. Az Alkotmánybíróságnak ezt követően meg kellett vizsgálnia, hogy az így megállapított különbségtételnek volt-e tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka.
- [44] A vizsgált pótlék célja, hogy többletjuttatásban részesítse azokat a közalkalmazottakat, akik tevékenységüket nehéz körülmények között végzik, jelentse ez akár a település társadalmi-gazdasági és infrastrukturális elmaradottságát, akár az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települést. E tekintetben a település jogállása relevanciával nem bír.
- [45] A lefolytatott vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. A nehéz körülmények közötti munkavégzés (értve ezalatt leegyszerűsítve a nevelő-oktató munkát) megállapításának feltétele, meghatározásának *differentia specificá*-ja a társadalmi-gazdasági, és infrastrukturális elmaradottság vagy az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliségi ráta. A támadott rendelkezésben megfogalmazott kritériumoknak egyébként egyformán megfelelő községi és a városi köznevelési intézményekben foglalkoztatottak

között (akár nevelési oktatási tevékenységükben, feladataikban) ugyanakkor nem ismerhető fel olyan lényegi eltérés, amely a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra való jogosultság eltérő szabályozását indokolná; a nehéz körülmények (mint elmaradottság, illetőleg munkanélküliségi ráta) a települési jogállástól függetlenül fennállnak. Mindezekből következően az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a nehéz körülmények között községben vagy városban foglalkoztatottak közötti különbségtételnek nincsen észszerű indoka, ami jogalkotói mulasztásnak is minősíthető.

- [46] Az Alkotmánybíróság eljárása során nyomatékosan figyelembe vette azt is, hogy a fentebb bemutatott módosító rendeletek által bevezetett változtatásokkal maga a jogalkotó tárgította ki a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék jogosultsági körét, legvégül – meghatározott feltételek fennállta esetén – a kedvezményezett körön kívüli települések bevonásával. Mindez tehát a fentiekben jogalkotói mulasztásnak tekintett különbségtétel későbbi, a jogalkotó általi belátásának és önkéntes felszámolásának, saját maga által való jogorvoslatának tekinthető.
- [47] 2.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék szempontjából az indítványozók mint egy társadalmi-gazdasági, és infrastrukturális elmaradott és az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott város (Battonya) köznevelési intézményében foglalkoztatottak, valamint az ugyanilyen jellegzetességekkel bíró községi köznevelési intézményben foglalkoztatottak egymással összehasonlítható helyzetben lévőknek tekinthetők. Az Alkotmánybíróság vizsgálata nem tárt fel olyan tárgyilagos mérlegelés szerint észszerűnek tekinthető indokot, amely alapján a kifogásolt rendelkezés által megvalósított különbségtétel igazolható lenne.
- [48] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutat a következőkre. A támadott rendelkezés egésze alaptörvény-ellenességének megállapítása nem alkalmas az indítványozók jogséremlének orvoslására; illetve a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra való jogosultsággal összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésére. Az Alkotmánybíróság szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését a támadott rendelkezésben a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, vagy az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott községekre szűkítése okozza, amelyet a későbbiekben a jogalkotó felismert és a támadott rendelkezést módosította. Ebből következően a támadott rendelkezés „szereplő község” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítása az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmét orvosolni tudja.
- [49] 3. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a Korm. rendelet 1. 2015. szeptember 8-ig hatályos 16. § (8) bekezdése „szereplő községben” szövegrésze alaptörvény-ellenes volt.
- [50] Figyelemmel az Abtv. 45. § (2) bekezdésére, az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes szövegrész tekintetében alkalmazási tilalmat állapított meg az eljárásra okot adó ügyben, ezzel összhangban pedig – mivel az alaptörvény-ellenességet a jogszabályi rendelkezés „szereplő községben” szövegrésze okozta – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II10.595/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.
- [51] Az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét a polgári perrendtartás előírásai szerint – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg. A támadott rendelkezés a „szereplő községben” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítása folytán az eljárás során a következő szöveggel alkalmazandó: „A nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlékra az a pedagógus jogosult, aki olyan köznevelési intézményben dolgozik, amely a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékéről szóló kormányrendelettel kiadott jegyzékben a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott települések között található.”

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Varga Zs. András
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Imre
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1304/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3196/2020. (VI. 11.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény 58. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá a Komáromi Járásbíróság előtt 8.P.20.248/2018. számon folyamatban levő ügyben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Komáromi Járásbíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő 8.P.20.248/2018. számú, víziközmű-szolgáltatás helyreállítása iránt indított peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény (a továbbiakban: Vksztv.) 58. § (1) bekezdése Alaptörvénybe ütközését állapítsa meg, és a támadott rendelkezést semmisítse meg, tekintettel arra, hogy az ellentétes az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdésével és XX. cikkével.
- [2] 2. A bírói kezdeményezésre okot adó peres eljárás indítvány elbírálása szempontjából releváns tényállása az alábbiak szerint összegezhető. Az alapügy felperese 2017. július 6. napján hatósági árverés útján megszerezte egy ingatlan tulajdonjogát, mely ingatlan tehermentesen került árverésre. A felperesnek az ingatlan tulajdonjogának megszerzését követően jutott a tudomására, hogy az ingatlanon az ivóvíz szolgáltatás szűkítő beszerelésével korlátozásra került, ugyanis az alperes víziközmű-szolgáltató a felhasználási helyen az ingatlan korábbi tulajdonosa által felhalmozott tartozást tart nyilván. Az alperes víziközmű-szolgáltató a Vksztv. 51. § (5) bekezdése alapján a vízszolgáltatás korlátozását a hátralék rendezéséig a felhasználási helyen a felperes irányában is fenntartotta. A felperes erre tekintettel fordult bírósághoz, keresetében azt kérve, hogy a bíróság kötelezze az alperes víziközmű-szolgáltatót a korlátozás nélküli vízszolgáltatás nyújtására.
- [3] 3. Az indítványozó a peres eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte, ugyanis megítélése szerint ellentétes az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdésével és XX. cikkével, hogy a Vksztv. 51. § (5) bekezdése az 58. § (1) bekezdése szerinti szankciók alkalmazását írja elő arra az esetre is, ha a víziközmű-szolgáltatónak az adott felhasználási helyre vonatkozóan még egy olyan korábbi közszolgáltatási szerződés alapján áll fenn rendezetlen követelése, mely szerződés nem jogutódlással szűnt meg. A támadott szabályozás ugyanis azokban az esetekben is lehetővé teszi a víziközmű-szolgáltató korlátozásának fenntartását, amikor a fogyasztási hely tulajdonjogát az árverési vevő eredeti módon, és nem pedig a korábbi tulajdonostól szerezte meg, mely esetben egyáltalán nem szükségszerű, hogy az árverés során az árverési vevő bármilyen formában tudomást szerezzen a fennálló rendezetlen követelésről. Az indítványozó nem csupán azt tartja aggályosnak,

hogy az árverési vevő nem kerül szerződéses kapcsolatba a korábbi tulajdonossal, és ezáltal jogutódjának sem tekinthető, hanem azt is, hogy a törvény azt sem határozza meg, mi minősül „rendezetlen követelésnek”: csak a díjtartozás, esetleg annak kamatai is, vagy adott esetben akár még a szűkítő kiépítésének költségei. Ugyancsak nem határozza meg a jogszabály, hogy akkor válik-e rendezetlenné a követelés, ha ezt a víziközmű-szolgáltató állítja, vagy szükséges ennek bírósági megállapítása is. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdéséből, és azon keresztül a XX. cikkéből az következik, hogy a közszolgáltatónak a felperessel jelen esetben a korábbi fogyasztó szerződéses magatartására tekintet nélkül, kizárólag a jelenlegi tulajdonos személyére tekintettel kellett volna a közszolgáltatási szerződést megkötnie és eleget tennie szolgáltatási kötelezettségének, miközben a Vksztv. támadott rendelkezése alapján a víziközmű-szolgáltató ezzel éppen ellentétes módon cselekedhet.

II.

[4] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

„XXII. cikk (1) Az állam jogi védelemben részesíti az otthont. Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.”

[5] 3. A Vksztv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„51. § (5) Ha a víziközmű-szolgáltatónak a felhasználási helyre vonatkozóan korábbi közszolgáltatási szerződés alapján rendezetlen követelése áll fenn, akkor az adott felhasználás hely tekintetében az 58. § (1) bekezdés szerint járhat el.”

„58. § (1) A víziközmű-szolgáltató a létfenntartási, a közegészségügyi és a katasztrófa-elhárítási vízigények teljesítése mellett a víziközmű-szolgáltatás korlátozása, illetve felfüggesztése körében az alábbi intézkedések megtételére jogosult:

- a) a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást külön berendezés beépítésével időben és mennyiségben korlátozhatja,
- b) az átfolyó ivóvíz mennyiségét csökkentő szűkítőt helyezhet el,
- c) lakossági felhasználó esetében a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást felfüggesztheti, ha a létfenntartási és közegészségügyi vízigények teljesítéséhez szükséges ivóvízellátást más, elérhető módon biztosítja,
- d) előrefizetős mérőt helyezhet el, ha ebben és a fennálló tartozások megfizetésében a felhasználóval megállapodott, vagy
- e) nem lakossági felhasználó esetében a közüzemi ivóvíz-szolgáltatást felfüggesztheti, illetve 45 napon túli díj-tartozás esetében 30 napos határidővel a közszolgáltatási szerződést felmondhatja.”

III.

[6] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

[7] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltéte-

leknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}, az alábbiak szerint.

- [8] A támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítványozó kezdeményezte a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az indítvány a Vksztv. támadott rendelkezésére vonatkozó alkalmazási tilalom kimondására vonatkozó indítványi elemet nem tartalmaz. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében a bíró az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását kezdeményezi. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bírói kezdeményezések érdemi elbírálásának nem előfeltétele az alaptörvény-ellenesség megállapítása, illetőleg az alkalmazási tilalom kimondása egyidejű, konjunktív indítványozása {a kezdeti gyakorlatot megváltoztatva elsőként: 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, továbbá az Abtv. 25. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel az Alkotmánybíróságnak a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése esetén vizsgálnia kell a támadott rendelkezés alkalmazása kizárásának indokoltságát is.
- [9] 2. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdéséből egyebek között az következik, hogy az államnak törekednie kell arra, hogy a víziközmű-hálózatot mint a közszolgáltatások egyik alapvető fontosságú elemét Magyarország egész területén kiépítse. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy az a jogalkotót annyiban kötelezi, amennyiben nem alkothat a XXII. cikk (1) bekezdése szerinti szociális jellegű államcél megvalósulását kifejezetten ellehetetlenítő vagy azt akadályozó szabályozást, a már megalkotott szabályozás visszavonása esetén pedig az Alkotmánybíróságnak esetről esetre kell vizsgálnia az intézkedés visszavonásának indokoltságát, illetőleg azt, hogy az intézkedés visszavonása az államcél megvalósulását mennyiben lehetetleníti vagy nehezíti el {lásd: 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [65]}. A Vksztv. egyebek között ezen alaptörvényi cél mind teljesebb körű megvalósulását szolgálja, amikor meghatározza a víziközmű szolgáltatás nyújtásának általános és különös feltételeit.
- [10] Az ivóvízhez történő hozzáférés biztosítása a XXII. cikk (1) bekezdésén túlmenően az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésének egyik nevesített elemét is képezi, ekként az állam kötelezettségei az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása tekintetében meghaladják a XXII. cikk (1) bekezdése szerinti államcélokkal szemben támasztott követelményeket. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése rendelkezik a testi és lelki egészséghez való jogról, míg a (2) bekezdés értelmében – a testi és lelki egészséghez való jog egyik Alaptörvényben is nevesített részjogosítványként – az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása az állam Alaptörvényben is nevesített intézményvédelmi kötelezettségei közé tartozik {hasonlóan a XX. cikk (2) bekezdésére: 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [58]}.
- [11] Az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása az állam objektív, intézményvédelmi kötelezettsége oldaláról nézve azt jelenti, hogy az állam köteles arról gondoskodni, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvizet juttasson mindenki számára. Ezen ellátási kötelezettségét az állam elsődlegesen víziközmű-szolgáltatókon keresztül teljesíti, a Vksztv. rendelkezéseinek megfelelően. Azokon a területeken pedig, ahol nincs kiépült víziközmű-hálózat, vagy a víz minősége nem megfelelő, az állam, illetőleg a települési önkormányzatok nem közműves ivóvíz-ellátás formájában kötelesek biztosítani a megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvizet. Az állam ezen kötelezettsége ugyanakkor szorosan összefügg az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésével is, mely szerint a természeti erőforrások, így a vízkészlet is, a nemzet közös örökségének részét képezi, melynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége. Az Alkotmánybíróság korábban (a felszín alatti vizekkel összefüggésben) már kiemelte, hogy a vízkinccsel való gazdálkodás során egyaránt tekintettel kell lenni a jelen és a jövő nemzedékek közös szükségleteire, illetve magukra a természeti erőforrásokra, mint önmagukban is értéket képviselő és megóvandó szabályozási tárgyakra is {13/2018. (IX. 4.) AB határozat, Indokolás [54]}. Ennek megfelelően az állam nem köteles arra, hogy az ivóvíz mint közszolgáltatás hozzáférést ingyenesen és korlátlanul bárki számára biztosítsa, minden esetben köteles azonban a magát a természeti erőforrást, és a jelen és jövő generációk szükségleteit nem veszélyeztető mértékű felhasználás esetén az igénybe vett szolgáltatás ellenértékét megfizető (díjtarozással nem rendelkező) fogyasztók számára az ivóvízhez történő hozzáférés biztosítására. Az állam objektív intézményvédelmi kötelezettsége körében köteles továbbá arról is gondoskodni, hogy a szolgáltatási díj megfizetésére nem képes, rászoruló természetes személyek sem foszthatóak meg a létfenntartásukhoz szükséges mennyiségű ivóvízhez való hozzáféréstől.

- [12] Az egészséges ivóvízhez való jog ugyanakkor az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerinti testi és lelki egészséghez való alanyi jognak is részét képezi {hasonlóan: 3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [19]}, ennek megfelelően az a XX. cikk (1) bekezdése keretei között az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából felhívható jogosultság, melynek alanyai (a testi és lelki egészséghez való jog sajátosságaiából adódóan) kizárólag természetes személyek lehetnek.
- [13] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által megjelölt alkotmányossági probléma az Alaptörvény XX. cikke hatálya alá tartozik.
- [14] 3. A Vksztv. 51. § (3) bekezdése alapján a víziközmű-szolgáltató a szolgáltatását közszolgáltatási szerződés alapján nyújtja, mely szerződést felhasználási helyenként kell megkötni. A törvény 2. § 5. pontja értelmében felhasználási hely az a víziközmű-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan, amelyen a víziközmű-szolgáltatást a felhasználó igénybe veszi, ekként a felhasználási hely minden esetben azonos a szolgáltatás igénybevételének helyét képező ingatlannal. A Vksztv. szerinti felhasználási hely jogi sorsa ennek megfelelően elválaszthatatlanul oszti a szolgáltatás igénybevételének helyét képező ingatlan jogi sorsát. Ezt igazolja, hogy a Vksztv. 2. § 6. pontja alapján a közszolgáltatási szerződést a víziközmű-szolgáltatásba bekapcsolt ingatlan használójával, és sorban mögötte az ingatlan tulajdonosával mint felhasználóval kell megkötni. Az 58/2013. (II. 27.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 55. § (1) bekezdése alapján pedig mindez azt jelenti, hogy a szerződéskötésre az ingatlan használója csak az ingatlan tulajdonosának írásbeli hozzájárulása alapján lehet jogosult.
- [15] Egy felhasználási helyen egyidejűleg csak egy ivóvíz-bekötővezeték létesíthető, mely főszabálytól a Vhr. 76. § (9) bekezdése kizárólag katasztrófavédelmi vagy műszaki okból enged eltérést. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:256. § (2) bekezdése értelmében közszolgáltatási szerződés esetén a szolgáltatót szerződéskötési kötelezettség terheli, a (3) bekezdés értelmében pedig a felhasználó a közszolgáltatás díját havonta, utólag köteles megfizetni. Mindez azt is jelenti, hogy a felhasználási hely tulajdonjogának megváltozása esetén a víziközmű-szolgáltatót az új tulajdonossal is szerződéskötési kötelezettség terheli, a szolgáltatás biztosítására pedig a már korábban kiépített ivóvíz-bekötővezetéken kerül sor.
- [16] A Vksztv. részletes rendelkezéseket tartalmaz arra az esetre, ha a fogyasztó a közszolgáltatás díjának megfizetésével késedelembe esik, azaz nem teljesíti a Ptk. 6:256. § (3) bekezdése szerinti kötelezettségét. A Vksztv. 58. § (3) bekezdése rögzíti azokat a feltételeket, amelyek együttes teljesülése esetén a víziközmű-szolgáltató jogosult a törvényben meghatározott módok valamelyikének alkalmazásával a szolgáltatásának korlátozására, illetőleg felfüggesztésére. A jelen bírói kezdeményezés alapjául szolgáló peres eljárás előzményeként ezen módok közül a Vksztv. 58. § (1) bekezdés *b*) pontja szerint az átfolyó ivóvíz mennyiségét csökkentő szűkítő elhelyezésére került sor. Ezen intézkedések a díjtartozást felhalmozó fogyasztó Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésén alapuló, egészséges ivóvízhez való jogának korlátozásaként értelmezhetőek, melyet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően egyaránt indokol az ivóvízzel mint végesen rendelkezésre álló értékkel való felelős gazdálkodás elve és magából az Alaptörvényből is fakadó kötelezettsége, a fogyasztó és a víziközmű-szolgáltató között létrejött közszolgáltatási szerződés szerinti ellenszolgáltatás teljesítésének fogyasztót terhelő kötelezettsége, valamint a víziközmű-szolgáltató folyamatos működőképességének fenntartása és ezáltal végső soron az ellátásbiztonság elvén keresztül az ivóvízellátás általános jellegű biztosítása. Figyelemmel arra, hogy a Vksztv. 58. § (1) bekezdése az ivóvízszolgáltatás korlátozását és felfüggesztését csak addig a mértékig teszi lehetővé, hogy az ne érintse a létfenntartási, közegészségügyi és katasztrófa-elhárítási vízigények teljesítését, a korlátozás arányossága sem kérdőjelezhető meg.
- [17] 4. Miközben a Vksztv. 58. § (1) bekezdése szerinti korlátozó intézkedések alkalmazása a tartozást felhalmozó és ekként azért felelős fogyasztóval szemben a fentiek szerint összhangban áll az Alaptörvénnyel, az már külön egyedi vizsgálatot igényel, hogy a felhasználási hely tulajdonjogának megváltozása esetén az új tulajdonos a polgári jog szabályai alapján felelőssé tehető-e a korábbi tulajdonost terhelő, a felhasználási helyen igénybe vett víziközmű-szolgáltatással kapcsolatosan fennálló rendezetlen követelésekért, és így a víziközmű-szolgáltatást korlátozó intézkedések a felhasználási hely új tulajdonosával szemben is alkotmányosan bevezethetőek, illetőleg fenntarthatóak-e.
- [18] Azokban az esetekben, amikor a felhasználási hely tulajdonjogának megszerzése származékos tulajdonszerzéssel, így például a Ptk. 5:38. § szerinti átruházással történik, az új tulajdonos a tulajdon tárgyára vonatkozó terhekkel együtt szerzi meg a tulajdonjogot, ekként a Vksztv. szerinti korlátozó intézkedések az új tulajdonossal szemben is változatlanul fenntarthatóak, illetőleg bevezethetőek. Az Alkotmánybíróság megjegyzi: annak

biztosítása érdekében, hogy a felhasználási hely új tulajdonosa tudomást szerezzen arról, hogy az adott felhasználási helyen a víziközmű-szolgáltató tart-e nyilván rendezetlen követelést, illetőleg alkalmazza-e a Vksztv. 58. § (1) bekezdése szerinti intézkedések valamelyikét, a Vhr. 60. § (1) bekezdése kifejezetten előírja, hogy a felhasználó személyének megváltozása esetén a korábbi és az új felhasználó a változást a birtokátruházástól számított 15 napon belül együttesen kötelesek a víziközmű-szolgáltatónak bejelenteni.

- [19] Azokban az esetekben azonban, amikor a felhasználási hely tulajdonjogának megszerzése eredeti tulajdonszerzéssel, így például a Ptk. 5:41. §-ának megfelelően, hatósági határozattal vagy hatósági árverés útján kerül sor, a tulajdonszerzésre vonatkozó jogszabályok alapulvételével dönthető csak el, hogy az új tulajdonos felelősséggel tartozik-e a víziközmű-szolgáltató által nyilvántartott rendezetlen követelésekért. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy valamely tartozásért a vonatkozó jogszabályok alapján nem felelős személy ivóvízhez való hozzáférési jogának korlátozása önmagában, pusztán a fogyasztási helyen fennálló rendezetlen követelés tényénél fogva sem más alapvető jog érvényesülésével, sem pedig valamely alkotmányos érték védelmével nem igazolható.
- [20] 5. A Vksztv. 51. § (5) bekezdése formálisan azokban az esetekben sem zárja ki az 58. § (1) bekezdése szerinti intézkedések alkalmazhatóságát (illetőleg a korábban bevezetett intézkedések változatlan formában történő további fenntartását), amikor a felhasználási hely új tulajdonosa a vonatkozó jogszabályok alapján – például a tulajdonszerzés jellege miatt – nem tartozik felelősséggel a korábbi tulajdonost az adott felhasználási helyen igénybe vett víziközmű-szolgáltatással összefüggésben terhelő kötelezettségekért. A Vksztv. 58. § (1) bekezdése ugyanakkor általában véve is csupán lehetőséget biztosít – és nem pedig kötelezettséget teremt – a víziközmű-szolgáltató számára korlátozó intézkedések bevezetésére, illetőleg a már bevezetett intézkedések fenntartására. Ezen lehetőséggel a víziközmű-szolgáltató a Vksztv. adta kereteken belül is csak annyiban élhet, amennyiben az intézkedés összhangban áll magával az Alaptörvénnyel. Amikor az indítványozó a víziközmű-szolgáltató által fenntartott korlátozó intézkedések jogszerűségét értékeli, nem csupán a korlátozó intézkedés Vksztv.-nek való megfelelését kell a nyelvtani értelmezés alapulvételével mechanikusan megvizsgálnia, hanem az adott intézkedés egyedi esetben történő bevezetésének, illetőleg fenntartásának Alaptörvénnyel való összeegyeztethetőségét is figyelembe kell vennie, az Alaptörvény 28. cikkéből következően.
- [21] Az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik, a jogszabályok értelmezésekor pedig azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Az Alaptörvény 28. cikke alapján a jogszabály Alaptörvénynek megfelelő értelmezése a bíró számára nem csupán jog, hanem magából az Alaptörvényből fakadó kifejezett kötelezettség: amennyiben a bíró a jogszabály szövegét az értelmezés segítségével az Alaptörvénnyel összhangban tudja alkalmazni, akkor ennek megfelelően köteles eljárni {hasonlóan: 33/2014. (XI. 7.) AB határozat, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság a saját következetes gyakorlata szerint a bíróság ítéletét (például az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárás keretei között) éppen abban az esetben bírálja felül, ha az az Alaptörvény megsabta értelmezési tartományt megsérti, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenessé válik {lásd például: 3068/2020. (III. 9.) AB határozat, Indokolás [37]}.
- [22] 6. Az Alkotmánybíróság jelen bírói kezdeményezés keretei között a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványban hivatkozott XX. cikk (2) bekezdése, illetőleg XXII. cikke alapján az alaptörvény-ellenesség nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság azt is rögzíti, hogy a Vksztv. támadott rendelkezésének jelen esetben létezik olyan értelmezése, mely az Alaptörvénnyel összhangban álló eredményre vezet, ha a felhasználási hely új tulajdonosa nem tartozik felelősséggel a korábbi tulajdonost terhelő tartozásokért. A valódi alkotmányjogi problémát azonban az okozza, hogy a tényleges jogi helyzet nem tesz különbséget az eredeti és származékos tulajdonszerzésre vonatkozó szabályok között. Ahogyan arra a Kúria BH.2019.307. számú eseti döntése is rámutat, nincs jogértelmezéssel feloldandó ellentmondás az ágazati szabályozás és a Ptk., illetőleg a Vksztv. eredeti tulajdonszerzésre vonatkozó szabályozása között, ugyanakkor azt is elismeri, hogy az ingatlan árverés útján megszerző fogyasztó az informálódás és igényérvényesítés szempontjából hátrányosabb helyzetben van, mintha szerződéses jogviszonyban szerzett volna tulajdont. Mindez azt jelenti, hogy a Vksztv. támadott rendelkezésével összefüggésben az indítványban megjelölt alaptörvény-ellenességi kétely csak a jelen esetben oldható fel jogalkalmazói jogértelmezéssel.
- [23] Figyelemmel azonban arra, hogy az alaptörvény-ellenesség az indítványban hivatkozott alaptörvényi rendelkezések alapján nem állapítható meg, valamint figyelemmel az irányadó bírói gyakorlatra is, az indítványhoz

kötöttség elvére tekintettel az Alkotmánybíróságnak jelen esetben csak arra marad lehetősége, hogy jelezze a jogalkotónak a jelenlegi szabályozás ellentmondásait és felülvizsgálatának szükségességét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Vksztv. 58. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [24] 1. Nem értek egyet a határozat indokolásának III/2. pontjában (Indokolás [9] és köv.) szereplő, az Alaptörvény P) cikkével összefüggésbe hozott vízszolgáltatási kötelezettséggel kapcsolatos fejtegetéssel. A P) cikk (1) bekezdése ugyanis az alábbiak szerint rendelkezik: „A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” A rendelkezés tehát szól a vízkészlet védelméről, fenntartásáról, a jövő nemzedékek számára való megőrzéséről, de olyan kötelezettség, hogy azt biztosítani kellene a fogyasztók számára, a P) cikk (1) bekezdéséből nem vezethető le. A P) cikk (1) bekezdése a vízhasználatot illetően legfeljebb a vízkészlet felhasználásának környezetvédelmi szempontokra tekintettel történő korlátozását alapozhatja meg.
- [25] 2. A határozat indokolása III/2. pontja harmadik bekezdésének (Indokolás [11]) utolsó mondata azt a megállapítást tartalmazza, miszerint „[a]z állam objektív intézményvédelmi kötelezettsége körében köteles továbbá arról is gondoskodni, hogy a szolgáltatási díj megfizetésére nem képes, rászoruló természetes személyek sem foszthatóak meg a létfenntartásukhoz szükséges mennyiségű ivóvízhez való hozzáféréstől.” Ezt a Vksztv. rendelkezései egészében biztosítják is. Nem értek ugyanakkor egyet azzal, hogy e szabályozás alkotmányos alapjait a határozat az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében, vagy – közvetve – a XX. cikk (1) és (2) bekezdésében feltalálni véli.
- [26] Álláspontom szerint a vízfogyasztás – akár kivételes szociális okból történő – ingyenességére nézve az Alaptörvény – legalábbis a jelen ügy okán vizsgált szabályait illetően – nem tartalmaz rendelkezést. A XX. cikk (2) bekezdésében szereplő „ivóvízhez való hozzáférés” fogalmi köréről, az állam ezzel kapcsolatos kötelezettségéről maga a határozat indokolása – ugyanezen III/2. pont előbbi részeiben – alapvetően helyes okfejtést tartalmaz (vízközmű-hálózatok, vízközmű-szolgáltatók, települési önkormányzatok szerepét hangsúlyozva). Amennyiben azonban ezen okfejtésen túllépve a hozzáférés biztosításán az ingyenességet is értenünk kell, akkor ez értendő lenne „az egészséges élelmiszerekhez” való hozzáférése is, lévén, hogy e két területtel kapcsolatos „hozzáférhetőség” az említett rendelkezés egy mondat-fordulatában szerepel.
- [27] Az alaptörvényi szöveg értelmezésénél nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy ahol az alkotmányozó az ingyenességet alaptörvényi szintre emeli, ott ez az Alaptörvény szövegében kifejezetten meg is jelenik [lásd: ingyenes és kötelező alapfokú oktatás, XI. cikk (2) bekezdés]. Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdéséből, mint államcélból, közvetlenül konkrét jogok – mint arra a határozat is rámutat – nem következnek; egyébként

az állam által megvalósítani törekedett hozzáférés biztosításának itt szereplő fogalmára ugyanazok vonatkoznak, mint amit az előbbiekben kifejtettem.

- [28] Mindazonáltal nem zárom ki annak a lehetőségét, hogy a vízfogyasztás említett ingyenességének ne lennének esetleg más alkotmányos alapjai, de ennek feltárásával és bemutatásával a határozat nézetem szerint adós maradt. Mindaddig, amíg ezen törvényi kötelezettség feltételezett alaptörvényi alapjainak feltárására sor nem kerül, addig a határozat vonatkozó megállapítása nem tekinthető másnak, mint az Alaptörvény rendelkezései önálló alkotmányjogi tartalmú szabállyal történő kibővítésének, amire az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége.
- [29] 3. Nem értek továbbá egyet azzal sem, hogy a Ptk. és a Vksztv. viszonyában fel nem oldott alaptörvény-ellenességi kételyről tesz említést az indokolás (annak III/6. pontjában, Indokolás [22]). Hogy ilyen kétely felmerül-e vagy sem, az csak erre irányuló tényleges vizsgálat eredményeként mondható ki.
- [30] Mindezekre tekintettel a határozatot annak ellenére nem tudtam támogatni, hogy magam is úgy ítélem meg, hogy a bírói kezdeményezéssel támadott jogszabály nem sérti az Alaptörvényt.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/44/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3197/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.637.449/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselővel (dr. Regász Mária ügyvéd) eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.637.449/2018/7. ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző, használati és egyéb díjtartozás megfizetése iránt indított pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. A felperes kizárólagos tulajdonában álló lakóingatlant a felperes lánya és házastársa, a perben alperes indítványozó közösen használták. A felperes a lakás feletti tulajdonjogot lányától szerezte ajándékozás révén 2014. augusztus 15. napján. A házasság megromlását követően az ingatlanból a felperes lánya kiköltözött, így a lakást kizárólag az indítványozó használta. Ezután a felperes és az indítványozó közötti személyes viszony is megromlott, így a felperes megvonta tőle a szívességi lakáshasználatot.
- [4] A felperes az ingatlan kiürítése és használati díj megfizetése iránt pert indított az indítványozóval szemben. Az eljáró bíróságok megállapították, hogy a felperes a szívességi lakáshasználatot megvonta az indítványozótól, így ő a lakás használatára 2014. szeptember 1-től jogcímmel nem rendelkezik. A jegyző által lefolytatott birtokvédelmi eljárás folyamánként az indítványozó ügyvédi letétbe helyezte a perbeli ingatlan kulcsait, amit a felperes meghatalmazottja az indítványozó jogi képviselőjétől 2017. szeptember 19. napján átvett. Az indítványozó 2017. november 8-án végrehajtás útján a lakásból kiköltözött.
- [5] 2.2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező használati és egyéb díjtartozás megfizetése iránt indított perben a felperes többször módosított keresetében a 2014. szeptember 1. és 2017. október 31. között kiterjedő időszakra 5 270 000 Ft lakáshasználati díj és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót. Az indítványozó a felperesi kereset elutasítását és perköltségben marasztalását kérte.
- [6] Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelem jogalapját érintően alaptalannak találta a felperes tulajdonszerzésének alapját képező ajándékozási szerződés semmisségének megállapítására irányuló kifogást azzal az indokkal, hogy a felperes és lánya közti ajándékozási szerződése érvényessége csak a szerződő felek perben állása esetén lenne vizsgálható.
- [7] Szintén alaptalannak találta az elsőfokú bíróság az indítványozónak az eljárás felfüggesztésére irányuló kérelmét, hiszen a folyamatban lévő családjogi pernek az indítványozó és a felperes között folyamatban lévő perre nincs kihatása.
- [8] A bíróság a használati díj iránti igény jogalapját a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:22 §-a valamint a lakások és helyiségek bérletére, valamint elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ltv.) 20. § (1) bekezdése alapján megalapozottnak tekintette. Annak a kereset szerinti összegszerűségét az aggálytalannak tartott szakértői vélemény figyelembevételével ítélezésének alapjául elfogadta, az indítványozót ezen felül 1 289 142 Ft egyéb díjtartozás és a – peresített időszak középidejének megfelelő időponttól – késedelmi kamat megfizetésére kötelezte.

- [9] 2.3. Az indítványozó az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében elsődlegesen kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását; másodlagosan kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását. Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróság érvelését semmisségi kifogása ítélt dolognak minősítésében. Állította, hogy a bíróság az összegszerűség körében nem értékelte, hogy a felperes az ingatlanhoz hozzáfért, birtokvédelemre vonatkozó kérelmet nem terjesztett elő. Állítása szerint a bíróság tévesen mellőzte a lakás használatára vonatkozó jogcíme vizsgálatát, mert szerinte őt családjogi jogviszony alapján lakáshasználati jog illeti meg.
- [10] A felperesi ellenkérelem az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult. Érvelése szerint az indítványozó nem volt hajlandó tudomásul venni, hogy a lakás használatára nem jogosult, azt nem bocsátotta a felperes rendelkezésére, a felmerült költségeket nem fizette.
- [11] A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a marasztalás összegét kisebb mértékben megváltoztatta (az indítványozó által fizetendő késedelemi kamat mértékét a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal egyezőként határozta meg, a kereseti illeték összegét leszállította), egyebekben ez ítéletet helybenhagyta.
- [12] Indokolása szerint az indítványozó alaptalanul sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte az összegszerűség körében, hogy a felperes az ingatlanhoz hozzáfért és birtokvédelemre lett volna jogosult. A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat helyesen értékelte, miszerint az indítványozó az ingatlan használatára jogcímmel nem rendelkezett. A használati díj összegszerűségét az indítványozó az elsőfokú eljárásban nem vitatta, nem terjesztett elő nyilatkozatot arra vonatkozóan, hogy a követelés összegszerűségét miért tartja megalapozatlannak. Amint azt az elsőfokú ítélet is tartalmazza, a másodfokú döntés megerősíti: az indítványozó védekezést e körben kizárólag a kereset jogalapja tekintetében adott elő, így a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 235. § (1) bekezdésének korlátozó rendelkezése folytán a másodfokú eljárásban a használati díj összegszerűségét már nem teheti vitássá.
- [13] Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a jogszabályokat helyesen alkalmazta azzal, hogy a másodfokú bíróság a késedelmi kamat mértékét a végrehajthatóság érdekében pontosította.
- [14] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát és annak kiegészítését, amelyben mind a Pesti Központi Kerületi Bíróság 15.P.52.166/2015/90. számú ítélete, mind a Fővárosi Törvényszék 72.Pf.637.449/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, megjelölve az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [15] 3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a bírói ítéletek azért sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, mert az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a felperes lánya az ő hozzájárulása nélkül idegenítette el a lakást, a bíróságok a fennálló lakáshasználati joga ellenére azt állapították meg, hogy nem rendelkezik lakáshasználati joggal. Állította, hogy a felperes saját felróható magatartásával szerezte a lakás feletti tulajdonjogát, a perben pedig saját felróható magatartására hivatkozik előnyök szerzése végett. Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok az ajándékozási szerződés semmisségét hivatalból nem vizsgálták.
- [16] 3.2. Az indítványozó szerint az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magán- és családi élethez való joga azért sérült, mert a perben az ajándékozási szerződés semmissége a bíróságok által nem nyert megállapítást, noha véleménye szerint ennek jogszabályi hátterét a jogalkotó biztosította a Ptk. 4:77. § (3) bekezdésével és a 6:95. §-ával.
- [17] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogot azáltal látta sérülni, hogy mivel igénye elbírálására kizárólag bíróság hivatott és a perbeli ingatlan a házastársi osztatlan közös tulajdon része, így a felperes lánya egyedül nem ajándékozhatta volna el az ő hozzájárulása nélkül. Álláspontja szerint az ajándékozási szerződés semmis, így követelés alapja sem lehet. Ennek körében hivatkozott a Ptk. 4:73. §, valamint az 5:70. § rendelkezéseire.
- [18] 3.4. Az indítványozó panasz szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert állítása szerint az eljáró bíróságok az általa „előterjesztett jogi és ténybeli érvelést teljes mértékben” figyelmen kívül hagyták, „a konzekvens joggyakorlattal ellentétes, jogsértő döntés következtében” a lakáshasználati igénye és „a ház-

társi közös vagyron megosztása során a tulajdon jog[a] természetbeni rendezése, illetve ezen eljárás keretében való megváltása ellehetetlenült.”

- [19] Panasz a támadott bírói döntések jogalkalmazását vitatja, indokolásának hiányát állítja és összességében a számára kedvezőtlen döntések törvényességi szakkérdésben megfogalmazott kritikáját jelenti.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [21] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [22] Az indítványozó az általa megjelölt alaptörvényi rendelkezések sérelmét – már a keresetlevelében kifejtettek szerint – ugyanazon okokból látta, panasz az egyes alaptörvényi cikkek vonatkozásában összefonódik. Érvélsének középpontjába a tulajdonszerzés semmissége vizsgálatának hiányát állította. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, és a XIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatos indítványi elemeket illetően az Alkotmánybíróság megjegyzi – ahogy arra az eljáró bíróságok döntéseik indokolásában rámutattak –, hogy a pernek nem volt tárgya a jogügylet érvénytelenségének megállapítása, az csak a szerződést kötő felek perben állása esetén lett volna vizsgálható. Ez már önmagában kizárta a támadott döntések tartalma és az indítványozó által állított alaptörvényi rendelkezések sérelme közötti összefüggést; panaszának e tekintetbeni érvelése nem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak.
- [23] 4.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmének vizsgálatára áttérve az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abtv. 29. §-a szerint az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezért azt vizsgálta, hogy az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében állított sérelmére felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének kételye.
- [24] 4.3. Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntések az alkalmazandó jogszabályokat azonosan, de az indítványozó felfogásától eltérően értelmezték, a bizonyítékokat, másként értékelték, mint ő.
- [25] 4.4. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat a korábbi döntéseiben kifejtettekre, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4] [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [26] Az Alkotmánybíróság megállapítja azt is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő bírói indokolási kötelezettség is maradéktalanul teljesült, így a bírói döntések alaptörvényességének kételye e vonatkozásban sem vetődött fel.

- [27] 5. Mindezekből következően az indítvány alapján nem merül fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [28] 6. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontjára, 29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1182/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3198/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.I.10.299/2017/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Borbás Péter ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Mfv.I.10.299/2017/11. számú ítélete, valamint azzal összefüggésben a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.753/2010/72. számú ítélete, a Kúria Mfv.I.10.563/2015/13. számú részitélete, valamint a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.677/2016/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, H) cikkének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint 25. cikk (3) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó korábban egy megyei jogú város kórházában osztályvezető főorvosként – munkaviszonyának 2010. szeptember 23-án, rendkívüli felmondással történő megszüntetéséig – az általános sebészeti osztályt vezette, illetve 2006-tól ellátta a kórház minőségbiztosítási főmunkatársi feladatait; a minőségbiztosítási kérdésekkel összefüggő feladatok teljesítésében az indítványozó tulajdonában lévő gazdasági társaság is részt vett. A 2010. év elejére a kórházat működtető társaság csődközeli helyzetbe került. A tulajdonos önkormányzat a válságmenedzselés érdekében január 1-től önkormányzati megbízottat nevezett ki, aki a kórház szerződéses állományát felülvizsgálta és egyes partnerekkel a szerződési feltételeket újratárgyalta. Az indítványozó cégével szemben a szerződést – megállapodás hiányában – felmondta, és a minőségbiztosítási rendszer karbantartásának feladatait más szerződéses partnerre bízta. Az indítványozó cége felé fennálló tartozás rendezésre került, ugyanakkor az önkormányzati biztos rosszállását fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a követelés teljesítésével összefüggésben (annak elmaradása esetére) az indítványozó korábban a felszámolási eljárás kezdeményezése lehetőségének megfontolására is utalt, mivel ezzel szerinte mintegy százezres betegkör ellátását és kb. 800 dolgozó foglalkoztatását sodorta veszélybe.
- [4] Mindeközben a 2010. évre a folyamatosan létszámhiánnyal küzdő kórházban az indítványozó által vezetett osztályon feszült hangulat alakult ki az indítványozó vezetői tevékenységével kapcsolatban. A sebészeti osztály dolgozói több alkalommal szóban, majd végül 2010. szeptember 8-án írásban is az osztály működésével kapcsolatos problémákat, hiányosságokat jeleztek a kórház vezetésére, amelyben jelezték egyebek mellett azt is, hogy számos meghatározó szakorvos a távozás gondolatával foglalkozik az osztály működésével és személyzeti kérdésekkel összefüggő problémák miatt, és kérték az intézmény vezetésének hatékony intézkedését az osztály működőképességének fenntartása érdekében. A problémák az indítványozó által vezetett osztályon a munkaszervezéssel, az ellátás biztonságával, az indítványozó elérhetőségével és a készenlétekben, ügyeletekben vállalt szerepének hiányosságával, a műtéti programok és a műtéti asszisztencia összeállításának zavarai, a betegelőjegyzés gyakorlatával, a vezetői utasításokkal, az információáramlás és a vezetői tájékoztatás hiányosságaival, az indítványozó vezetői stílusával, kommunikációjával és a szabadságolás rendjével kapcsolatban merültek fel. A kórház rendelkezett Kollektív Szerződéssel; a felmerült panaszok nyomán, ennek rendelkezései alapján a főigazgató 2010. szeptember 13-án az indítványozóval szemben fegyelmi eljárást kezdeményezett, felmentve őt a munkavégzés alól. Az érintettek meghallgatására ún. rétegértekezletet hívtak össze, illetve a főigazgató, az önkormányzati megbízott és az indítványozó részvételével lefolytatott egyeztetésen az is felmerült, hogy az indítványozó munkaviszonyát közös megegyezéssel szüntessék meg; ettől azonban az indítványozó elzárkózott. A fegyelmi tanács szeptember 23-án ülést tartott, ahol további meghallgatásokra

is sor került. A fegyelmi tanács 2010. szeptember 23-i keltezéssel fegyelmi határozatot hozott. Ebben – mivel a fegyelmi tanács az említett funkcionális hiányosságokkal összefüggésben a lefolytatott eljárás alapján az indítványozó felelősségét megállapíthatónak tartotta – a munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) 96. § (1) bekezdése a) pontjának megjelölésével, a munkaszerződés 5. pontjára, illetve a Kollektív Szerződés V. fejezet 39. § (10) bekezdés e) pontjára hivatkozással az indítványozó munkaviszonyának rendkívüli felmondással történő megszüntetésére került sor. A fegyelmi határozatot kizárólag a fegyelmi tanács elnöke, a munkáltatói jogkört gyakorló orvos-főigazgató írta alá.

- [5] Az indítványozó a döntéssel szemben keresetet nyújtott be, amelyben elsődlegesen a munkaviszonya megszüntetése jogellenességének megállapítását kérte visszahelyezése és elmaradt munkabére megfizetése mellett. Másodlagosan, arra az esetre, ha a jogellenesség megállapítása mellett a visszahelyezésre mégsem kerülne sor, 12 havi átlagkeresetnek megfelelő sérelemdíjra, és annak kamataira is igényt tartott. Kérte ezen felül a jogellenesnek tartott munkaviszony-megszüntetés következtében felmerült költségei, és különböző jogcímeke alapított kárigényei megtérítését is.
- [6] Az elsőfokú bíróság elutasította az indítványozó keresetét. A másodfokú bíróság részítéletével az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatta. Arra a megállapításra jutott, hogy a munkaviszony megszüntetésével kapcsolatos alakszerűségi előírások sérültek azáltal, hogy arra a régi Mt. 109. §-a alapján lehetővé tett, a kollektív szerződés előírásai alapján lefolytatott, fegyelmi eljárásnak nevezett eljárásban került sor. Úgy foglalt továbbá állást, hogy az indítványozó munkavállalói kötelezettségeinek megszegésével összefüggésben vizsgált kérdések legfeljebb rendes felmondást alapozhattak volna meg az indítványozóval szemben alkalmazható munkáltatói intézkedésként. Ezekre alapítottan megállapította, hogy az alperes jogellenesen szüntette meg az indítványozó jogviszonyát. A részítélettel szembeni felülvizsgálati eljárásban meghozott részítéletében a Kúria egyrészt megállapította, hogy a másodfokú bíróság – tekintettel az általa megállapíthatónak tartott alakszerűségi hibákra is – az azt megalapozottan alátámasztó indokolás, jogi érvelés rögzítése nélkül mondta ki, hogy az indítványozó ügyében legfeljebb rendes felmondásra kerülhetett volna sor. Másrészt, utalva a vonatkozó bírói gyakorlatra, rögzítette, hogy a jognyilatkozatokat tartalmuk és nem elnevezésük alapján szükséges elbírálni. Erre tekintettel – és ezt döntése elvi tartalmaként is rögzítette – kifejtette, hogy a régi Mt. hatálya alá tartozó munkavállalók vonatkozásában, a munkaviszonynak a régi Mt. 96. § (1) bekezdésére való hivatkozással történő rendkívüli felmondása tekintetében az arra vonatkozó törvényi előírások az irányadóak abban az esetben is, ha ezen munkáltatói intézkedés alkalmazására kollektív szerződésben szabályozott külön (fegyelmi) eljárás lefolytatásának eredményeképpen kerül sor. [Tekintettel ugyanis arra, hogy a régi Mt. (vagy akár a hatályos munka törvénykönyve) fegyelmi felelősségről, eljárásról rendelkezést nem tartalmaz, ezért – szemben pl. a köztisztviselőkkel, közalkalmazottakkal – a régi Mt. hatálya alá tartozó munkavállalókkal szemben kizárólag akkor volt lefolytatható ilyen elnevezéssel eljárás, illetve volt alkalmazható hátrányos jogkövetkezmény, ha arra nézve a kollektív szerződés (esetleg a konkrét munkaszerződés) rendelkezéseinél fogva kifejezetten nevesített, és eljárásilag szabályozott lehetőség volt. Ennek jogszabályi alapját a régi Mt. tekintetében a 109. § rendelkezései teremtették meg.]
- [7] A Kúria rögzítette, hogy az ilyen intézkedés ebben az esetben is csak akkor jogszerű, ha az az egyéb törvényi feltételeknek (régí Mt. 96. §) is megfelel. A másodfokú részítéletben a bíróság azonban – eltérő szempontú jogi érvei okán – az ezen feltételek megállapíthatóságával kapcsolatos tartalmi vizsgálatot a Kúria álláspontja szerint nem folytatta le. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság döntését hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárásra utasította. A másodfokú bíróság – az új eljárásban – az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a munkaviszonya rendkívüli felmondásával kapcsolatban szerinte megállapítható rendeltetésellenes joggyakorlással összefüggésben. A Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében a jogerős döntést hatályában fenntartotta.
- [8] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben – a felülvizsgálati kérelemmel párhuzamosan – alkotmányjogi panaszt is előterjesztett, azonban azt az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva, tekintettel arra, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárás is folyamatban van, az Ügyrend 32. § (3) bekezdése alapján, az egyéb feltételek vizsgálata nélkül visszautasította (IV/1166/2017. számú végzés).
- [9] Mindezen előzmények után nyújtotta be az indítványozó a Kúria támadott felülvizsgálati ítéletével szemben a jelen eljárás alapjául szolgáló alkotmányjogi panaszát. Ebben az indítványozó a Kúria támadott döntése, illetve azzal összefüggésben az ügyben született valamennyi, számára kedvezőtlen tartalmú korábbi bírói döntés alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat átértékelték, más bizonyítéknak láttatták, az események valós időrendjét és egymáshoz való viszonyát megváltoztatták, amellyel megsértették

egyrészt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamisággal kapcsolatos követelményeket, másrészt a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát. Ez utóbbi hivatkozását az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárának tájékoztatása és hiánypótlási felhívása alapján, indítványa kiegészítésében a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére pontosította.

- [11] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott döntés(ek) megsemmisítését is megalapozó alapjogi sérelmeit az idézte elő, hogy a Kúria a vele szemben folyt fegyelmi eljárást és a vele szemben az alapján alkalmazott munkáltatói intézkedést (a rendkívüli felmondást) különválasztotta egymástól, és az eljárást magát relativizálva azt nem fegyelmi eljárásnak, a megszületett döntést nem fegyelmi eljárás során hozott fegyelmi határozatnak, az abban foglalt szankciót pedig nem fegyelmi büntetésnek tekintette, hanem a régi Mt. szerinti rendkívüli felmondásnak. Az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás fejezetében megjelenő igazság-fogalomra is utalva kifejtette, hogy az olyan bírósági eljárás(ok) amely(ek) az írott, okirati formában rögzített tényeket, eljárásokat – álláspontja szerint – átminősíti(k), alkalmatlan(ok) az anyagi igazság feltárására, ezért nem nevezhető(k) tisztességesnek. Az indítványozó ezen érvelését az iratokból megállapíthatóan elsődlegesen azzal hozta összefüggésbe, hogy a Kúria az ügyében korábban meghozott részítéletében az indítványozó által jogellenesnek tartott munkáltatói intézkedést eredményező eljárást, illetve döntést idézőjelenben írva „fegyelmi eljárásként” és „fegyelmi határozatként” jelölte meg; ezáltal azok értelmét megváltoztatva lényegében átnevezte azokat, és – bár erre szerinte azoknak a Kollektív Szerződésben való rögzítettségére tekintettel nem lett volna jogi lehetősége – azonosította a régi Mt. 96. §-ában szabályozott rendkívüli felmondásra vonatkozó rendelkezésekkel. Véleménye szerint az ilyen jogértelmezési tevékenység az Alaptörvény H) cikkében a magyar nyelv (és jelnyelv) védelmére irányuló (állami) kötelezettséggel szintén ellentétes, továbbá túlterjeszkedik a 25. cikk (3) bekezdésében a Kúriának a jogalkalmazás egységének biztosítása vonatkozásában rögzített hatáskörén is, ezáltal az említett alaptörvényi rendelkezések sérelmét is eredményezi.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [13] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] az alábbiak szerint tesz eleget.
- [14] Az indítványozó jogi képviselője útján az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [15] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek – részben, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – megfelel. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdése; H) cikke; XXVIII. cikk (1) bekezdése; valamint 25. cikk (3) bekezdése]. Az indítvány a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz; valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a Kúria támadott döntése (és azzal összefüggésben a felülvizsgálni kért bírói döntések) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [16] Az indítványozó által megjelölt, sérülni vélt alaptörvényi rendelkezések egy részével összefüggésben ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok tekintetében érdemi vizsgálat lefolytatására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság e körben utal arra, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdésének a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az általa megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a B) cikk (1) bekezdésével, a H) cikkel és a 25. cikk (3) bekezdésével kapcsolatos indítványi elemek ennek a törvényi előírásnak nem tesznek eleget.
- [17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése önmagában nem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát tartalmazó alaptörvényi rendelkezésnek, ezért erre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3235/2017. (X. 13.) AB végzés, Indokolás [19]; 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]]. Az indítványozó – tekintettel az Alkotmánybíróság kivételt engedő, vonatkozó gyakorlatára – érvelésében ugyan utal a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára is, ezt azonban a Kúria részítéletével összefüggésben sérelmezi. Azzal, hogy e döntésében a Kúria idézőjeles formában használta a fegyelmi eljárás és a fegyelmi határozat kifejezéseket, szerinte átminősítette azokat; és mivel – az indítványozó szóhasználatával élve – ehhez elvi döntést is kapcsolt, véleménye szerint visszaható hatályú normaképzést valósított meg; ez pedig álláspontja szerint alaptörvény-ellenes. Ezzel az indítványozói érveléssel

kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a sérelmezett bírósági jogértelmező tevékenység és a jogalkotókkal szemben támasztott, a hátrányos visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára vonatkozó alkotmányos elvárás között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg. Szintén a részítélet idézőjeles írásmódjával, és az indítványozó szerint ebből eredő nyelvi, és jogtechnikai bizonytalansággal hozta összefüggésbe az Alaptörvény H) cikkének sérelmét. Az Alaptörvény ezen rendelkezése azonban nem rögzít alkotmányjogi panasz benyújtását megalapozó jogot az indítványozó számára. Az Alkotmánybíróság ugyanezt a megállapítást tette az Alaptörvény indítványozó által szintén hivatkozott 25. cikk (3) bekezdése kapcsán. Mindezekre tekintettel az indítványnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, H) cikkével, valamint 25. cikk (3) bekezdésével kapcsolatos elemeit, mivel azok nem felelnek meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és az 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek, az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálhatta.

- [18] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [19] Az Abtv. 27. § (1)–(2) bekezdéseiben foglalt egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [20] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [21] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [22] Az alkotmányjogi panaszban és annak kiegészítésében foglalt érvelés alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi érvelésének kiindulópontja az, hogy élesen el kell határolni egymástól a régi Mt. 96. §-ában szabályozott rendkívüli felmondást, és a kollektív szerződés alapján, az ott rögzített eljárási rend szerint esetlegesen kiszabható joghátrány(oka)t. Egyfelől arra nézve ad elő érvelést, hogy esetében a rendkívüli felmondás nem a régi Mt. alapján, hanem – és ezzel összefüggésben maga is idézi a Kollektív Szerződés vonatkozó rendelkezését – fegyelmi büntetésként került megállapításra; ez a kettő pedig szerinte nem mosható össze. Másfelől viszont azt is kifejti, hogy álláspontja szerint a régi Mt. 109. §-ával ellentétes volt fegyelmi eljárásban ezen, végleges jogkövetkezményt jelentő szankció kiszabása, ezért az a régi Mt. 109. § (2) bekezdésbe ütközően jogellenes volt. Azáltal, hogy a bíróságok azon általános jogi alapelvre hivatkozással, miszerint a jognyilatkozatokat tartalmuk és nem elnevezésük szerint kell megítélni, mégis úgy kezelték munkaviszonyának rendkívüli felmondással történő (általa jogellenesnek tartott) megszüntetését, mintha arra a régi Mt. rendelkezéseiben rögzített munkáltatói intézkedésként került volna sor; illetve a bíróságok a fegyelmi eljárást olyan eljárásként értékelték, amely garanciális szempontból megfelelt a régi Mt.-ben az ilyen munkáltatói intézkedés esetére előírt garanciális előírásoknak, sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga. A tények megmásításaként értékelte az indítványozó, hogy a bíróság szóhasználata szerint a fegyelmi eljárás „megelőzte” a sérelmezett döntés meghozatalát, mivel szerinte a fegyelmi döntés meghozatala – így szükségszerűen az abban megállapított szankció is – magának az eljárásnak a része, annak lezárása. Szintén e körben, a tények megmásítása és a bírósági eljárás tisztességtelen volta körében hivatkozott a bíróságok azon megállapításaira is, melyek azzal voltak kapcsolatosak, hogy a fegyelmi határozatot nem a teljes fegyelmi tanács, hanem csak annak – egyébként a munkáltatói jogkört is gyakorló – elnöke írta alá.
- [23] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ezen érveivel összefüggésben, a vonatkozó jogszabályi háttér áttekintését követően előljáróban fontosnak tartotta rögzíteni az alábbiakat.
- [24] A régi Mt. 109. §-a azt tette lehetővé, hogy kollektív szerződésben – amennyiben erre nézve külön rendelkezik – a munkavállalói vétkes kötelezettségsegzés esetére egyéb, a 96. § (1) bekezdésében szabályozott rendkívüli felmondástól eltérő joghátrányok is megállapíthatóak legyenek. Mivel a régi Mt. maga – eltérően egyes más, szintén munkavégzésre irányuló jogviszonyokat szabályozó törvényektől – a fegyelmi felelősségre és eljárásra vonatkozó kifejezett rendelkezéseket nem tartalmaz, így garanciális okokból ezen joghátrányok alkalmazására csak a szintén a kollektív szerződésben rögzített (mint a jelen ügyben is, fegyelminek nevezett) eljárás keretében, ezen előírások betartásával kerülhetett sor [rég Mt. 109. § (1) bekezdés]. A régi Mt.-nek az ilyen

eljárások kereteit kijelölő 109. §-a rögzítette, hogy a kollektív szerződés alapján megállapítható „egyéb joghátrányok” nem lehetnek a munkavállaló személyiségi jogait és emberi méltóságát sértőek, illetve kategorikusan kizárták ilyenként pénzbírság megállapításának a lehetőségét [rég Mt. 109. § (2) bekezdés]; ugyanakkor az indítványozó által megállapíthatónak tartott – a régi Mt. szerinti rendkívüli felmondással összefüggő – tiltó rendelkezést nem tartalmazott.

- [25] A rendkívüli felmondás, mint a munkavállaló számára rendkívül súlyos joghátrányt tartalmazó intézkedés, nem tekinthető a régi Mt. 109. § (1) bekezdésében említett, kollektív szerződésben (vagy akár munkaszerződésben, munkaköri leírásban) szabadon konstituálható „egyéb joghátrányok” egyikének. Erre tekintettel az alkalmazhatóságára vonatkozó legfontosabb (anyag- és eljárásjogi) szabályok törvényi szinten kerülnek; a régi Mt. esetében annak 96. §-a rendelkezéseiben kerültek rögzítésre. A rendkívüli felmondás és a kollektív szerződés egymáshoz való viszonyának tartalmát pedig nem elsősorban az indítványozó által hivatkozott régi Mt. 109. § (1)–(2) bekezdései, hanem a 96. § (3) bekezdése határozza meg. Az itt írt diszpozitív szabály rendelkezik ugyanis arról, hogy kollektív szerződés és munkaszerződés meghatározhatja azokat a konkrét eseteket, amikor a munkavállalói kötelezettségek (vétkes) megszegése okán az (1) bekezdésben foglalt jogkövetkezménynek, vagyis a munkaviszony rendkívüli felmondással történő (azaz a régi Mt. előírásain alapuló) megszüntetésének van helye.
- [26] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak a bíróságok döntésében rögzített jogértelmezéssel összefüggésben előadott, fentebb ismertetett érvelése nem alkotmányossági, hanem a bíróságok hatáskörébe tartozó szakjogi kérdésekkel kapcsolatos.
- [27] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy kapcsán is emlékeztet azonban a töretlen gyakorlatára, miszerint alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja; ennek megfelelően a jelen ügyben is tartózkodott attól, hogy a tényállás megállapítására, a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésére, valamint a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ilyen irányú tevékenységét felülbírálja. Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. „[A]z Alkotmánybíróság [...] a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]} A támasztott bírósági döntések mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhettek érdemi vizsgálat tárgyát.
- [28] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, illetve 52. § (1b) bekezdés b) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1200/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3199/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.252/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Vida Gábor ügyvéd) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Pfv.VI.20.252/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó mint vevő és az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per alperese mint eladó között létrejött gépjármű-adásvételi szerződéssel megvásárolt személygépkocsi kapcsán utóbb kiderült, hogy annak a vásárláskor az indítványozó által ismert futásteljesítménye nem fedti a valóságot. A peres iratokból megállapíthatóan az adásvételt nagyjából négy hónappal megelőzően végzett hatósági műszaki vizsga során a gépjármű kilométer számlálója a vásárláskori értéknél mintegy 50.000 km-rel többet mutatott, azt tehát ismeretlen személy manipulálta („visszatekerte”). Az ezzel összefüggésben indult büntető eljárás során a büntető bíróság az eladó felelősségét csalás vétsége miatt – a cselekménnyel okozott kár meghatározása mellett – megállapította.
- [4] Az indítványozó ezt követően terjesztett elő keresetet az eladóval szemben, amelyben vagyoni és nem vagyoni kártérítés címén együttesen mintegy 1 200 000 Ft megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az indítványozó utóbb keresetét megváltoztatva az adásvételi szerződés érvénytelenségének megállapítását és – akként, hogy az általa időközben évekig használt gépjárművet visszaszolgáltatja, a bíróság pedig az alperest 2 275 000 Ft megfizetésére kötelezi – az eredeti állapot helyreállítását kérte a bíróságtól. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság megállapította, hogy az indítványozónak az, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 200. §-ára alapított érvelése, mely szerint a szerződés jogszabályba, illetve a jóerkölcsbe ütközött mivel az eladó által a jármű futásteljesítményének eltitkolásával kapcsolatos magatartását a büntető bíróság a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 318. §-a szerinti csalás vétségének minősítette, nem foghatott helyt. Megállapította, hogy az alperes – bűncselekményi tényállást is megvalósító, az indítványozót valótlánul tájékoztató, illetve tévedésbe ejtő – magatartása tisztességtelennek minősült ugyan, azonban a Ptk. 200. § (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállása ennek ellenére sem állapítható meg. A bíróság kifejtette, hogy a kérdéses szerződés maga, sem a céljára (gépjármű tulajdonjogának átruházása), sem a felek erre irányuló akaratára, sem pedig a szolgáltatásra (gépkocsi) vagy a kikötött ellenszolgáltatásra (vétélár megfizetése) tekintettel sem tekinthető jogszabállyal, vagy az általánosan elfogadott erkölcsi normákkal ellentétesnek. Megállapította azt is, hogy az indítványozót az alperes említett magatartásával összefüggésben kár érte, és úgy foglalt állást, hogy ezért az indítványozó vele szemben kárigénnyel felléphet, illetve a szerződést is – megtevesztés címén – megtámadhatja. Ez utóbbira azonban az indítványozó nem hivatkozott, a keresetváltoztatása kapcsán pedig kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy a kártérítés címén előterjesztett kereseti kérelmét nem tartja fenn. A bíróság ezért tekintettel arra, hogy a szerződést a fentiek szerint érvényesnek értékelte, az indítványozó keresetét elutasította. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az ítéletet helyben hagyta. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (2) bekezdésére hivatkozással érdemi vizsgálat nélkül hivatalból elutasított, mivel a vitatott érték – amelyet a Kúria

az indítványozó által az eredeti állapot helyreállítása kapcsán megjelölt 2 275 000 Ft-ban állapított meg – a hárommillió forintot nem haladja meg.

- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria döntése azért sértette az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát, és a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát, mert az indítványozó keresetváltoztatása folytán az eljárás szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perré változott, így arra, mint megállapításra irányuló ügyre a Pp. 272. § (2) bekezdésének utolsó fordulata értelmében nem érvényes a vagyoni jogi perekben alkalmazandó és értékhatártól függő kizárás. Mindezekre tekintettel az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál a Kúria támadott döntésével szemben az Abtv. 27. §-a, valamint 26. § (1) bekezdése (melyre önálló érvelést nem terjesztett elő) alapján, mivel álláspontja szerint a bíróság téves jogértelmezése, illetve a Pp. 271. § (2) bekezdésének „hibás alkalmazása folytán” sérültek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében, illetve XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogai. Az Alkotmánybíróság főtárgya levélben tájékoztatta az indítványozót, hogy egyrészt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megjelölése esetén helyesen az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére szükséges hivatkozni, másrészt, hogy amennyiben kizárólag bírói döntés megsemmisítésére irányul az indítvány, úgy elegendő az Abtv. 27. §-ára hivatkozni, tekintettel arra, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára van lehetőség. Felhívta továbbá az indítványozó figyelmét arra, hogy az – eredendően szakjogi érveken alapuló – indítványát valamennyi alaptörvényi hivatkozás tekintetében alkotmányjogi szempontú érvekkel szükséges kiegészítenie, mivel az az indítvány érdemi elbírálásának feltétlenül szükséges kelléke. Az indítványozó a hiánypótlási felhívást követően kiegészítette alkotmányjogi panaszát, amelyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére pontosította a korábbi XXIV. cikk (1) bekezdésére utaló hivatkozását, továbbá a jogorvoslathoz való joggal kapcsolatos korábbi érvelését is kiegészítette. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésének megjelölését az indítvány-kiegészítés már nem tartalmazta, ezért – tekintettel arra is, hogy jogszabály alaptörvény-ellenességére vonatkozó indokolási elem továbbra sem jelent meg az érvelésében – az Alkotmánybíróság ezt a hivatkozást úgy tekintette, mint amit az indítványozó nem kívánt fenntartani. Az Alkotmánybíróság az indítvány-kiegészítésre tekintettel, annak fentiekben rögzített keretei között bírálta el az indítványt.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [7] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] eleget tesz.
- [8] Az indítványozó jogi képviselője útján az alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [9] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek megfelel. Megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §); valamint az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései]. Az indítvány a támadott ítélet alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést is tartalmaz; valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a Kúria támadott döntése (és azzal összefüggésben a felülvizsgálni kért bírói döntések) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [10] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [11] Az Abtv. 27. § (1)–(2) bekezdéseiben foglalt egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó, mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló per felperese, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [12] Az indítványozónak nem áll rendelkezésére további jogorvoslati lehetőség, ezért a panasz az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Kúriának a felülvizsgálati kérelmét hivatalból elutasító végzésével (nem érdemi döntéssel) szemben terjesztette elő. A vonatkozó eljárási szabályok (Ügyrend 32. §) értelmében ilyen esetben az indítvány elbírálására csak kivételesen kerülhet sor [lásd: Ügyrend 32. § (4) bekezdés]. Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és

27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről szóló 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalása 2. pontjában foglaltakra tekintettel a jelen esetben az elbírálhatóság lehetősége fennáll. Mivel a Kúria felülvizsgálatot hivatalból elutasító, támadott döntése nem formai hiányosságon, hanem jogértelmezést igénylő megállapításon alapult, továbbá mivel a Pp. 271. § (2) bekezdése indítványozó által sérelmesnek tartott kúriai alkalmazásával az Alkotmánybíróság korábban már számos ügyben [lásd pl.: 3358/2017. (XII. 22.) AB végzés; 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés; 3202/2019. (VII. 16.) AB végzés; 3262/2019. (X. 30.) AB végzés] foglalkozott, anélkül, hogy visszautasítással élt volna azért, mert az indítvány a Kúria felülvizsgálati kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító végzésével szemben került előterjesztésre, így ezt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben sem látta indokoltnak.
- [14] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [15] A Pp. 271. § (2) bekezdésében foglalt, a kúriai felülvizsgálati eljárás pertárgy értékétől függő kizártságára és az ez alóli kivételekre vonatkozó szabállyal, illetve annak Kúria általi alkalmazásával összefüggésben a jelen ügyben is hivatkozott Alaptörvényben rögzített jogok sérelmét – az indítványozó által előadottakkal nagymértékben megegyező érvek alapján – az Alkotmánybíróság korábban már többször vizsgálta. Az ezen eljárásokban tett megállapításokat az Alkotmánybíróság ezért jelen ügyben is helytállóknak és hivatkozhatónak tartotta.
- [16] Az indítványozónak a Pp. 271. § (2) bekezdése – álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben rögzített jogai sérelmét is eredményező – *contra legem* alkalmazásával kapcsolatos (túlnyomóan nem alkotmányossági, hanem szakjogi) érvelésével kapcsolatban az Alkotmánybíróság visszautal a 3358/2017. (XII. 22.) AB végzésben tett azon megállapítására, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a vagyoni jogi per fogalmát a Pp. nem határozza meg, azonban az 1/2009. Polgári jogegységi határozat értelmében – függetlenül a jogviszony anyagi jogi sajátosságaitól – a bírói gyakorlat vagyoni jogi pernek minősíti azon jogvitákat, amelyekben a perben érvényesített követelés értéke pénzüsszegben meghatározható, ugyanakkor a per vagyoni jogi természetén nem változtat azon körülmény, hogy a perben egyéb, nem vagyoni jogi igényt is érvényesíteni kívánnak a felek (lásd például: BH1991.476, BH2009.332).” (Lásd: Indokolás [21])
- [17] Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben már utalt arra, hogy tudomása van arról a bírói gyakorlatról, amely a Pp. 271. § (2) bekezdésében írt „megállapításra irányuló ügyek” körébe általában csak az ún. „valódi” megállapítási kereseteket sorolja be {vö.: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [36]; 3202/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [39]}, azonban „amikor a felperes a keresetét pl. úgy fogalmazza meg, hogy valamely jogviszony érvénytelenségének a megállapítását és (az elszámolás keretében) az alperes valamely meghatározott pénzüsszeg megfizetésére kötelezését kéri, a per tárgya a marasztalási kérelem.” {Lásd 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [40]; 3202/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [42]} Ezt a megállapítást az Alkotmánybíróság tekintettel arra, hogy a jelen ügyben az eredeti állapot helyreállítására irányuló kereseti kérelemben foglaltak (a gépjármű visszaszolgáltatása mellett az alperes meghatározott összeg megfizetésére történő kötelezése) is ebbe a körbe voltak sorolhatóak (az érték meghatározás során a Kúria is az indítványozó által megjelölt összeget vette alapul), a jelen ügyben is alkalmazhatónak tartotta.
- [18] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi továbbá, hogy már a fentebb idézett döntéseiben is kitért arra, miszerint hivatalos tudomása van arról, hogy az általa idézett joggyakorlat nem feltétlenül egységes, mivel attól eltérő jogértelmezésen alapuló döntés is fellelhető a Kúria gyakorlatában. Utalt ugyanakkor arra is, hogy amennyiben ezen (eljárásjogi dogmatikai) szakjogi kérdésben egységes gyakorlat kialakítása volna indokolt, az az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése alapján nem az Alkotmánybíróság, hanem – jogegységi határozat elfogadása révén – a Kúria hatáskörébe tartozó kérdés lenne {elsőként lásd: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [43]}.
- [19] Más, korábbi alkotmányjogi panaszokhoz hasonlóan jelen ügyben is hivatkozott rá az indítványozó, hogy a Kúria döntésében követett értelmezés ellentétben áll azzal is, amit a támadott végzés fejrészeiben a per tárgya tekintetében maga a Kúria rögzített, tekintve, hogy ott is szerződés érvénytelenségének megállapítása szerepelt a per tárgyaként. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata ezt (a fentebb kifejtettek fényében csak látszólagos ellentmondást) nem alkotmányossági kérdésnek tekinti, a bírói döntéseket pedig törvényességi szempontból nem bírálhatja felül {elsőként lásd: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [46]}.
- [20] Az indítványozó jogorvoslati joga sérelme körében előadott érvelése tekintetében az Alkotmánybíróság visszautal a hasonló [a Pp. 271. § (2) bekezdésének alkalmazásával összefüggő] ügyekben is rögzített azon következetes gyakorlatára, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat (a továbbiak-

ban: Abh.) indokolásának [24] bekezdésében megerősítette azt a töretlen gyakorlatát, amely szerint »az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe«. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve ugyanakkor megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg (Abh., Indokolás [24]).” {Lásd: 3199/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [33]; 3202/2019. VII. 16.) AB végzés, Indokolás [35]; 3262/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [18]; korábban pl.: 3100/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [13]; 3358/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [20]; 3273/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [53]}

- [21] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak a Kúria támadott döntésében megjelenő jogértelmezésére vonatkozó érvelése nem alkotmányossági, hanem a bíróságok hatáskörébe tartozó szakjogi kérdésekkel kapcsolatos. Az indítványozó kérelme a Kúria jogértelmezését kifogásolva valójában arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a támadott felülvizsgálati ítéletet – az indítványozó számára kedvező jogértelmezéssel – törvényességi indokok alapján semmisítse meg.
- [22] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}. A támadott kúriai végzés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség hiányában – nem képezhetette érdemi vizsgálat tárgyát.
- [23] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az az Abtv. 29. §-ában írott vagylagos feltételek egyikének sem tesz eleget, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/726/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3200/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.III.10.358/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély jogi képviselővel (dr. Balogh Tamara ügyvéd) eljárva az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Mfv.III.10.358/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
 - [3] 2.1. Az indítványozó szolgálati (munkajog-) viszonya nyugállományba helyezésétől kezdve a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 53. § *b*) pontja alapján.
 - [4] Szolgálati ideje alapján a Belügyminisztérium Humánpolitikai Csoportfőnökség Nyugdíjmegállapító Osztálya 2005. július 26-án kelt határozatával szolgálati nyugdíjat állapított meg, a folyósítás kezdő időpontjaként 2017. május 9-ét jelölte meg. A határozat hatályban van, azonban a nyugdíj folyósítása azóta sem kezdődött meg.
 - [5] A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság 2017. május 11-i tájékoztatása szerint arra csak a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 18. § (1) bekezdése szerinti öregségi nyugdíjkorhatár (65. életév) betöltését követően kerülhet sor.
 - [6] Az indítványozó ezt követően a Budapest Főváros Kormányhivatala VIII. Kerületi Hivatalához mint első fokú hatósághoz a nyugdíja folyósítása iránti kérelemmel fordult. Az elsőfokú hatóság az indítványozó kérelmét arra hivatkozva utasította el, hogy a Hszt. 2005-ben hatályos 182. § (7) bekezdése alapján nem folyósítható szolgálati nyugdíj annak, akinek szolgálati jogviszonya a Hszt. 53. § *b*) pontja alapján (lemondással) szűnt meg.
 - [7] Az elsőfokú hatóság hivatkozott továbbá arra, hogy a Hszt. fenti bekezdését a korhatár előtti ellátásról és a szolgálati járandóságról szóló 2011. évi CLXVII. törvény (a továbbiakban: Khtv.) 58. § *k*) pontja hatályon kívül helyezte, és 2012. január 1-től nem lehet szolgálati nyugdíjat megállapítani. Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú hatóság az elsőfokú döntést változatlan tartalommal helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelemmel fordult bírósághoz. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság keresetének helyt adott és a társadalombiztosítási szervet új eljárás lefolytatására és új határozatra utasította arra hivatkozva, hogy a korábbi határozata nem felel meg a jogszabályi rendelkezéseknek. A bíróság utalt arra, hogy nem egyértelmű, hogy milyen jogszabályi rendelkezés írja elő a Tny. 18. § (1) bekezdés *g*) pontjának alkalmazását arra figyelemmel, hogy a Khtv. egyáltalán nem rendezi azt a kérdést, hogy miként kell a megállapított, de még nem folyósított nyugdíjak esetében eljárni.
 - [8] A hatóság a bírói döntéssel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Kérelmének a Kúria helyt adott és az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva az indítványozó keresetét elutasította.
- [9] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Kúria Mfv.III.10.358/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, és megjelölve az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [10] Álláspontja szerint a Kúria döntése sérti a jogbiztonságot valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz és az indokolt döntéshez való jogát, mert a Kúria döntése indokolásában nem tért ki arra, hogy az indítványozó által

megjelölt és a bíróság által is elfogadott érveket miért nem vizsgálta, továbbá nem indokolta, hogy a Khtv. rendelkezéseiből miként következik, hogy egy mai napig hatályban lévő közigazgatási határozat alapján az indítványozó miért nem jogosult a számára megállapított ellátásra.

- [11] Az indítványozó szerint nincs olyan jogszabályi rendelkezés, ami a jelenleg hatályos határozatban megjelölt összeg folyósítását kizárná.
- [12] Tekintettel arra, hogy a megállapított, de nem folyósított járandóságok helyzetét a jogalkotó nem szabályozta, az indítványozó szerint a Kúriának a joghézagot észlelnie kellett volna és az Alkotmánybíróság eljárását kellett volna kezdeményeznie.
- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az indítványozó az általa megjelölt alaptörvényi rendelkezések sérelmét – már a keresetlevelében kifejtettek szerint – ugyanazon okokból látta, érvelése az egyes alaptörvényi cikkek vonatkozásában összefonódik.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által hivatkozott Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, P) cikk (1) bekezdése, 15. cikk (1) bekezdése és 25. cikk (2) bekezdése nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, azokra alkotmányjogi panasz nem alapítható, így ezen alaptörvényi cikkek sérelmét az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatta.
- [16] Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1)–(2) bekezdései, valamint a XV. cikk (1) bekezdés sérelmének az indítványozó szerinti állítása nem hozható összefüggésbe a bíróságok ítéleteivel.
- [17] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az ítéletek indokolt választ adnak arra a kérdésre, miért mellőzte a hatóság az indítványozó értesítését a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő jogalkalmazással.
- [18] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában mindezen alaptörvényi cikkek sérelmét közvetetten az eljáró hatóságok és bíróságok jogértelmezésében, tényállásfeltárásában, következtetések levonásában és indokolásaik hiányosságában látta.
- [19] 4.2. Az indítványozó által hivatkozott ezen alaptörvényi rendelkezések alaptörvényben biztosított jogokra vonatkoznak, így az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az indítvány ezen elemei megfelelnek-e az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek.
- [20] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének kételye.
- [21] 4.3. Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntések az alkalmazandó jogszabályokat azonosan, de az indítványozó felfogásától eltérően értelmezték, a bizonyítékokat, szakvéleményeket másként értékelték, mint ő.
- [22] Ahogy arról a támadott kúriai döntés is részletesen számot ad indokolásában, az eljáró hatóságok és bíróságok eleget tettek indokolási kötelezettségüknek, az indítványozó valamennyi kereseti kérelmét megvizsgálták, azokról kialakított jogi álláspontjukról a hivatkozott jogszabályhelyek pontos megjelölésével és az ügyben való értelmezésével számot adtak.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapítja azt is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése részét képező bírói indokolási kötelezettség maradéktalanul teljesült, így a bírói döntések alaptörvényességének kételye nem merül fel.

- [24] 4.4. A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítéléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat a korábbi döntéseiben kifejtettekre, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4] [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [25] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által sérelmezett, a hatóság által készítendő erdőterv hiánya a pernek nem volt tárgya.
- [26] 4.5. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per során az indítványozó élhetett – és élt is – a jogorvoslathoz való jogával, ettől a bírói ítélet által nem volt elzárva, így a bírói döntések alaptörvényességének kételye az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés sérelme okán sem merül fel.
- [27] Mindezekből következően az indítvány alapján nem merül fel sem alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdés, sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, így az indítvány befogadásának feltételei nem állnak fenn.
- [28] Az Alkotmánybíróság a végrehajtás felfüggesztésére nem talált okot, így azt mellőzte.
- [29] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. § a) pontjára, 29. §-ára, 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének e) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1831/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3201/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.648/2019/2. számú végzése, valamint a Győri Ítéltábla Pkf.I.25.060/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy gazdasági társaság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.III.20.648/2019/2. számú végzése valamint a Győri Ítéltábla Pkf.I.25.060/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó, aki egy korábbi per végrehajtást kérő felperese volt, a Fővárosi Törvényszék alperes (a továbbiakban: alperes) ellen bírói jogkörben okozott kár megtérítése iránt nyújtott be keresetet a Székesfehérvári Törvényszéken.
- [4] A Székesfehérvári Törvényszék közbenső ítéletével (27.P.20.637/2012/19. számú ítélet) az alperes teljes kártérítési felelősségét megállapította.
- [5] Az alperes fellebbezését elbírálva a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a felperesi követelés jogalapja hiányzik. Az indítványozó által előadott vagyoni hátrány jogorvoslattal azért nem volt elhárítható, mert azt nem az alperesi törvényszék eljárása, hanem az adós fizetése hiánya okozta. Így az indítványozó által állított kár és az alperes magatartása között nem állt fenn károkötlemhez vezető okozati összefüggés. Rámutatott arra, hogy az indítványozó követelésének azért nem tudott érvényt szerezni, mert az adóssal szemben fizetése hiánya folytán időközben felszámolási eljárás indult, és emiatt a végrehajtási eljárást meg kellett szüntetni. Kifejtette, hogy az indítványozó keresete azon a feltételezésen alapult, hogy szabályszerű eljárás esetén hozzájutott volna a követeléséhez, de ezt a feltételezést a perben szolgáltatott egyetlen bizonyítéka sem támasztotta alá. Tényként állította, – az elsőfokú bírósággal szemben –, hogy a sérelmezett határozat meghozatala időpontjában az indítványozó jelzálogjoga az ingatlan-nyilvántartásba nem volt bejegyezve, az árverési vevőnek ugyanakkor jelentős összegű jelzáloggal biztosított követelése állt fenn az adóssal szemben, amit a bíróság köteles volt figyelembe venni. Erre tekintettel a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) a Vht. 170. § (2) bekezdésének helytálló alkalmazásával döntött.
- [6] Az indítványozó párhuzamosan felülvizsgálati kérelmet és alkotmányjogi panaszt is benyújtott. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az Alkotmánybíróság a 3277/2017. (XI. 2.) AB határozatában az alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [7] 2.2. Az indítványozó (első) perújítási kérelmét a Székesfehérvári Törvényszék végzésével, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította.
- [8] 2.3. Az indítványozó a törvényes határidőn belül újabb perújítási kérelmet terjesztett elő, amelyet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (1) bekezdése *a*) pontjára alapított, mert az alperesben a bíróság a tényállás megállapítása során nem bírálta el az indítványozó által benyújtott

négy darab okirati bizonyítékot (földhivatali határozat, a PKKB végzése, tulajdoni lapok és árverési hirdetemnyek). Az indítványozó azzal indokolta perújítás iránti kérelmét, hogy a négy bizonyítékot azért kell elbírálatlannak tekinteni, mert tényként megállapítható, hogy a jogerős ítélet indokolásában ezek a bizonyítékok említésre sem kerültek, noha elbírálásuk rá nézve kedvezőbb határozatot eredményezett volna. Álláspontja szerint ez az elbírálatlanság az oka annak, hogy a másodfokú ítéletben az elsőfokú ítélettől eltérő téves új tényállás került megállapításra.

- [9] A perújított alperes a perújítási kérelem elutasítását kérte arra való tekintettel, hogy a perújítás nem megengedhető, mert a bíróság a perújítás alapjául felhozott bizonyítékokat a perben már elbírálta, másrészt a Fővárosi Ítéltábla ítéletének indokolásában kifejtett jogi álláspontja alapján az indítványozóra nézve kedvezőbb határozatot sem eredményezhetnének. Így perújítási kérelme nem felel meg a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjának és a 266. § (1) bekezdésében foglaltaknak.
- [10] A Székesfehérvári Törvényszék (4.P.20.342/2018/8. számú) végzésének indokolásában – hangsúlyozva, hogy a bizonyítékok elbíráltságára vonatkozó törvényi rendelkezést szorosan kell értelmezni –, megállapította, hogy valamennyi perújítási okként hivatkozott bizonyíték az elsőfokú eljárásban szerepelt, azt az elsőfokú bíróság figyelembe vette és elbírálta, azonban a másodfokú jogerős ítélet indokolásából nem állapítható meg egyértelműen – a tulajdoni lapokat, illetve a jelzálogjog feltüntetését leszámítva –, hogy a másodfokú bíróság ezekkel a bizonyítékokkal foglalkozott volna, noha az indítványozóra nézve akár kedvezőbb döntésre juthatott volna. Így a bíróság az indítványozó perújítási kérelmének helyt adott.
- [11] 2.4. A végzéssel szemben a perújított alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben a végzés megváltoztatását és a perújítási kérelem elutasítását kérte. Indokai szerint az indítványozó is elismerte, hogy az általa hivatkozott négy okirat az alapperben ismert volt. Tekintettel a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra, bármely tény vagy bizonyíték kizárólag abban az esetben tekinthető újnak, ha azt a perújítást kérő fél az alapeljárásban nem adta elő, arra nem hivatkozott. A Pp. 260. § (2) bekezdésében foglalt további törvényi feltétele a perújításnak, hogy a fél a bizonyítékot önhibáján kívül nem érvényesítette.
- [12] Megítélése szerint a perújítás alapját képező négy okirati bizonyítékot az alapügyben a bíróság elbírálta és mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság figyelembe vette ítélethozatala során. Ennek alátámasztására idézte a másodfokú döntés egyes megállapításait. Hangsúlyozta, hogy annak eldöntésénél, hogy egy bizonyíték elbírált-e, kizárólag az alapperi ítélet indokolása irányadó. Annak, hogy a bíróság a bizonyítékot elbírálta-e, nem feltétlenül és minden esetben szükséges kifejezetten az indokolásból kitűnnie, elegendő, ha az indokolás tartalmából kikövetkeztethető a bizonyíték elbírált jellege. Kérte továbbá azt is figyelembe venni, hogy a másodfokú ítélet indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy az alapperben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságétól eltérő jogi indokok alapján utasította el a keresetet, és e jogi álláspont szempontjából irrelevánsak voltak az indítványozó által hivatkozott bizonyítékok.
- [13] 2.5. Amásodfokon eljáró Győri Ítéltábla – az alkotmánybírósági panasz eljárásban támadott – (Pkf.I.25.060/2019/2. számú) végzésének indokolásában hangsúlyozta, hogy a perújítás a tények megállapításával kapcsolatos jogszerelem orvoslását szolgáló rendkívüli perorvoslat, amely az alapeljárás ténybeli hibáinak kiküszöbölésére szolgál. A Kúria BH1989.162., valamint BH1992.545. számú jogegységi döntésére hivatkozva leszögezte, hogy jogkérdésben perújításnak nincs helye. A másodfokú bíróság szerint a perújítási okként hivatkozott tény alapperben el nem bírált volna azt jelenti, hogy arra az alapperi döntés nem terjed ki. Amennyiben a bíróság a tény, bizonyítékot értékelte, és abból jogi következtetést vont le, a jogi következtetés hibás voltára hivatkozással rendkívüli jogorvoslati kérelemként perújítás előterjesztésének nincs helye (BH1982.28., BH1989.162., BH1996.605.). Megállapította, hogy az indítványozó az általa hivatkozott okiratokat az alapeljárás során csatolta. Az elsőfokú és a jogerős ítélet indokolásából kitűnik, hogy az alapperben eljáró bíróságok egymástól eltérő jogi álláspontjukat – többek között – a perújítási okként megjelölt okiratokat értékelve alakították ki.
- [14] Míg az elsőfokú bíróság a becsatolt okiratok alapján azt állapította meg, hogy végzése időpontjában az indítványozó javára jelzálogjog volt bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásban, addig a másodfokon eljáró ítéltábla a rendelkezésre álló iratokból és a per egyéb adataiból azt a következtetést vonat le, hogy az elsőfokú végzés meghozatalakor az indítványozónak nem volt jelzálogjoga bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásba. A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján igazolt, hogy az árverési vevőnek elsőbbségi igénye volt, amelyet figyelembe kellett venni. Ennek során kitért a befizetett árverési előlegre, mint tényre is. Indokolásában külön utalt arra, hogy jogi álláspontja kialakítása során az alapperbeli elsőfokú végzést,

az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett adatokat, és a felperes által megjelölt egyéb bizonyítékokat figyelembe vette. Az Győri Ítéltábla ítéletét arra alapozta, hogy az adós felszámolás alá került, ezért a végrehajtási eljárást meg kellett szüntetni, emiatt nem igazolt, hogy az indítványozó követeléséhez hozzájuthatott volna. Ez a Győri Ítéltábla megítélése szerint kizárta a perújított alperes kárfelelősségét. Megállapította, hogy a Fővárosi Ítéltábla az alapperben az indítványozó által becsatolt okiratokat figyelembe vette, és ezek tartalmát is értékelve alakította ki a perújított alperesi kárfelelősséget kizáró jogi álláspontját.

- [15] A Győri Ítéltábla a fentiek alapján az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és az indítványozó perújítási kérelmét a Pp. 266. § (2) bekezdése alapján, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította.
- [16] 2.6. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Kúria hivatalból elutasított. Indokolása szerint a perújítási kérelmet, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasító jogerős végzés nem minősül az ügy érdemében hozott jogerős végzésnek, és nem tartozik a Pp. 270. § (3) bekezdése szerint felülvizsgálattal támadható végzések közé sem, ezért a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján hivatalból elutasította.
- [17] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Győri Ítéltábla (Pkf.I.25.060/2019/2. számú) végzése és a Kúria (Pfv.III.20.648/2019/2. számú) végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve, és megjelölve az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét.
- [18] Álláspontja szerint a Győri Ítéltábla végzése azért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárásához való jogát, mert „úgy hozott döntést a fellebbezésről, hogy teljesen figyelmen kívül hagyta – nem ismertette és nem mérlegelte – a felperesnek [az indítványozónak] a fellebbezésre vonatkozó álláspontját”, észrevételeit, bizonyítékait. Panaszában idézte az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozata [34] bekezdését, azt a töretlen alkotmánybírói gyakorlatot, hogy „[a]z eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon”. Az indítványozó szerint „az álláspontok ismertetésének és mérlegelésének hiányában nem lehet korrekt döntést hozni a fellebbezés alaposságáról vagy alaptalanságáról”. Felhívta a Pp. 239. §-át, miszerint a fellebbezés elbírálására az elsőfokú eljárásra vonatkozó általános szabályokat kell alkalmazni. A Pp. 259. § szerint a végzés elleni fellebbezésre is az ítélet elleni fellebbezésre vonatkozó szabályokat kell megfelelően alkalmazni. Hivatkozott továbbá a Pp. 206. § (1) bekezdésére a bizonyítékok egybevetése kapcsán, valamint a Pp. 221. § (1) bekezdésére, miszerint az ítéleti indokolásban meg kell említeni azokat a körülményeket, amelyeket döntése meghozatala során a bíróság mérlegelésénél figyelembe vett.
- [19] Panaszja kiegészítésében – a főtítkári hiánypótlásra való felhívást követően – megismételte a panaszában már előadottakat és kérelmét kiterjesztette a Kúria végzésére is. Kérte továbbá, hogy amennyiben az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla végzését megsemmisíti, semmisítse meg a Kúria végzését is. Hangsúlyozta, hogy ez a kérelme kizárólag formai, mert a Kúria hivatalból elutasító végzése nem tartalmaz az ügy érdemére vonatkozó megállapítást.
- [20] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [21] 4.1. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján pedig a kérelem akkor határozott, ha indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [22] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az indítványozó csak Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére történő hivatkozással nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljárásához és indokolt bírói döntéshez való joga sérelmét állította,

így mivel Alaptörvényben biztosított jogára hivatkozott, ennek a befogadási formai feltételnek az indítványozó panasza megfelel.

- [23] 4.3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [24] 4.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [25] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg. Alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést az indítványozó nem fogalmazott meg. Ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a bírói döntés alaptörvényességének kételye.
- [26] 4.5. Az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmét a másodfokú bíróság jogértelmezésében, következtései levonásában és indokolási hiányosságában látta. A másodfokú bíróság döntésének általa kifogásolt indokolási hiányai kapcsán megállapítható, hogy a bíróság indokolási kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. A támadott bírósági döntés indokolását a határozat indokolásának 2.5. pontja (Indokolás [13] és köv.) részletesen bemutatja, amiből jól látható, hogy az indítványozó által perújítási okként megjelölt négy dokumentum és az ügy összefüggéseit a bíróság feltárta és vizsgálata eredményeként kialakított álláspontját részletesen megindokolta.
- [27] Az Alkotmánybíróság rámutat a tisztességes bírósági eljáráshoz és indokolt bírói döntéshez való jog töretlen gyakorlatára, miszerint „a *fair trial* olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás »méltánytalan« vagy »igazságtalan«, avagy »nem tisztességes.«” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [29]]
- [28] A támadott jogerős döntés indokolásából egyértelműen kitűnik, hogy az indítványozó érveit a bíróság számba vette és megvizsgálta. Sérelmezte, hogy a bíróság „nem ismertette és nem mérlegelte az ő fellebbezésre vonatkozó álláspontját”. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]z, hogy a bíróság nem külön nevesítve, formálisan hagyta figyelmen kívül az indítványozó kifogását, hanem a perújítási kérelemről való döntés indokolásából derül ki, hogy a peres feleknek az egymással szembenálló érvelései közül melyiket fogadja el, esetleg ezektől eltérő indokokat választ, nem veti fel az eljárás tisztességtelenségét. Az alkotmányjogi panasz legfeljebb törvényességi, de nem alkotmányossági aggályokat tartalmaz.” {3004/2017. (II. 2.) AB végzés, Indokolás [16]} Ugyanakkor a támadott bírói döntésből egyértelműen megállapítható, hogy a bíróság az indítványozó fellebbezésre vonatkozó álláspontját a végzés meghozatala során mérlegelte.
- [29] 4.6. Az indítványozó az említett alaptörvényi rendelkezés sérelmét összességében abban látta, hogy a számára kedvezőtlen bírósági döntés az alkalmazandó polgári perrendtartási jogszabályokat az indítványozó felfogásától eltérően értelmezte és alkalmazta. Ez pedig olyan törvényességi szakkérdés, amelynek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [30] A felmerülő jogkérdésnek az indítványozó felfogásától eltérő bírói megítéléssel kapcsolatban az Alkotmánybíróság rámutat töretlen gyakorlatára, miszerint „az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4] [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]} „Sem a jogállamiság elvont elve, [...] sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe

lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {Először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}

- [31] Mindezekből következően a bírói döntések alaptörvényességének kételye az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásban nem merült fel.
- [32] 5. A támadott döntés mindezekre tekintettel a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség hiányában – nem képezhettek érdemi vizsgálat tárgyát.
- [33] 6. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában, illetve 52. § (1b) bekezdés *b*) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1339/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3202/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 270. § (2) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi személy gazdasági társaság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének c) pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (2) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint ügyében a támadott jogszabály alkalmazási tilalmát kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtását megelőző pernek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 2.1. Az indítványozó – aki egy korábbi per végrehajtást kérő felperese volt –, a Fővárosi Törvényszék alperes (a továbbiakban: alperes) ellen bírói jogkörben okozott kár megtérítése iránt nyújtott be keresetet a Székesfehérvári Törvényszéken.
- [4] A Székesfehérvári Törvényszék közbenső ítéletével (27.P.20.637/2012/19. számú ítélet) az alperes teljes kártérítési felelősségét megállapította.
- [5] Az alperes fellebbezését elbírálva a Fővárosi Ítéltábla (a 9.Pf.22.280/2013/10/I. számú ítéletével) az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a felperesi követelés jogalapja hiányzik. Az indítványozó által előadott vagyoni hátrány jogorvoslattal azért nem volt elhárítható, mert azt nem az alperesi törvényszék eljárása, hanem az adós fizetése képtelensége okozta. Így az indítványozó által állított kár és az alperes magatartása között nem állt fenn kárkötelelemhez vezető okozati összefüggés. Rámutatott arra, hogy az indítványozó követelésének azért nem tudott érvényt szerezni, mert az adóssal szemben fizetése képtelensége folytán időközben felszámolási eljárás indult, és emiatt a végrehajtási eljárást meg kellett szüntetni. Kifejtette, hogy az indítványozó keresete azon a feltételezésen alapult, hogy szabályszerű eljárás esetén hozzájutott volna a követeléséhez, de ezt a feltételezést a perben szolgáltatott egyetlen bizonyítéka sem támasztotta alá. Tényként állította – az elsőfokú bírósággal szemben –, hogy a sérelmezett határozat meghozatala időpontjában az indítványozó jelzálogjoga az ingatlan-nyilvántartásba nem volt bejegyezve, az árverési vevőnek ugyanakkor jelentős összegű jelzáloggal biztosított követelése állt fenn az adóssal szemben, amit a bíróság köteles volt figyelembe venni. Erre tekintettel a Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: PKKB) a Vht. 170. § (2) bekezdésének helytálló alkalmazásával döntött.
- [6] Az indítványozó párhuzamosan felülvizsgálati kérelmet és alkotmányjogi panaszt is benyújtott. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az Alkotmánybíróság a 3277/2017. (XI. 2.) AB határozatával az alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [7] 2.2. Az indítványozó (első) perújítási kérelmét a Székesfehérvári Törvényszék végzésével, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította.
- [8] 2.3. Az indítványozó a törvényes határidőn belül újabb perújítási kérelmet terjesztett elő, amelyet a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára alapított, mert az alapperben a bíróság a tényállás megállapítása során nem bírálta el az indítványozó által benyújtott négy darab okirati bizonyítékot (földhivatali határozat, a PKKB végzése, tulajdoni lapok és árverési hirdetmények). Az indítványozó azzal indokolta perújítás iránti kérelmét, hogy a négy

bizonyítékot azért kell elbírálatlannak tekinteni, mert tényként megállapítható, hogy a jogerős ítélet indokolásában ezek a bizonyítékok említésre sem kerültek, noha elbírálásuk rá nézve kedvezőbb határozatot eredményezett volna. Álláspontja szerint ez az elbírálatlanság az oka annak, hogy a másodfokú ítéletben az elsőfokú ítélettől eltérő téves új tényállás került megállapításra.

- [9] A perújított alperes a perújítási kérelem elutasítását kérte arra való tekintettel, hogy a perújítás nem megengedhető, mert a bíróság a perújítás alapjául felhozott bizonyítékokat a perben már elbírálta, másrészt a Fővárosi Ítéltábla ítéletének indokolásában kifejtett jogi álláspontja alapján az indítványozóra nézve kedvezőbb határozatot sem eredményezhetnének. Így perújítási kérelme nem felel meg a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjának és a 266. § (1) bekezdésében foglaltaknak.
- [10] A perújítási eljárásban első fokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék (4.P.20.342/2018/8. számú) végzésének indokolásában – hangsúlyozva hogy a bizonyítékok elbíráltságára vonatkozó törvényi rendelkezést szorosan kell értelmezni –, megállapította, hogy valamennyi perújítási okként hivatkozott bizonyíték az elsőfokú eljárásban szerepelt, azt az elsőfokú bíróság figyelembe vette és elbírálta, azonban a másodfokú jogerős ítélet indokolásából nem állapítható meg egyértelműen – a tulajdoni lapokat, illetve a jelzálogjog feltüntetését leszámítva –, hogy a másodfokú bíróság ezekkel a bizonyítékokkal foglalkozott volna, noha az indítványozóra nézve akár kedvezőbb döntésre juthatott volna. Így a bíróság az indítványozó perújítási kérelmének helyt adott.
- [11] 2.4. A végzéssel szemben a perújított alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben a végzés megváltoztatását és a perújítási kérelem elutasítását kérte. Indokai szerint az indítványozó is elismerte, hogy az általa hivatkozott négy okirat az alapperben ismert volt. Tekintettel a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltakra, bármely tény vagy bizonyíték kizárólag abban az esetben tekinthető újnak, ha azt a perújítást kérő fél az alapeljárásban nem adta elő, arra nem hivatkozott. A Pp. 260. § (2) bekezdésében foglalt további törvényi feltétele a perújításnak, hogy a fél a bizonyítékot önhibáján kívül nem érvényesítette.
- [12] Megítélése szerint a perújítás alapját képező négy okirati bizonyítékot az alapügyben a bíróság elbírálta és mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság figyelembe vette ítélelhozatala során. Ennek alátámasztására idézte a másodfokú döntés egyes megállapításait. Hangsúlyozta, hogy annak eldöntésénél, hogy egy bizonyíték elbírált-e, kizárólag az alapperi ítélet indokolása irányadó. Annak, hogy a bíróság a bizonyítékot elbírálta-e, nem feltétlenül és minden esetben szükséges kifejezetten az indokolásból kitűnnie, elegendő, ha az indokolás tartalmából kikövetkeztethető a bizonyíték elbírált jellege. Kérte továbbá azt is figyelembe venni, hogy a másodfokú ítélet indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy az alapperben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságétól eltérő jogi indokok alapján utasította el a keresetet, és e jogi álláspont szempontjából irrelevánsak voltak az indítványozó által hivatkozott bizonyítékok.
- [13] 2.5. A másodfokon eljáró Győri Ítéltábla – az alkotmánybírósági panasz eljárásban támadott – a (Pkf.I.25.060/2019/2. számú) végzésének indokolásában hangsúlyozta, hogy a perújítás a tények megállapításával kapcsolatos jogsérelem orvoslását szolgáló rendkívüli perorvoslat, amely az alapeljárás ténybeli hibáinak kiküszöbölésére szolgál. A Kúria BH1989.162., valamint BH1992.545. számú jogegységi döntésére hivatkozva leszögezte, hogy jogkérdésben perújításnak nincs helye. A másodfokú bíróság szerint a perújítási okként hivatkozott tény alapperben el nem bírált volna azt jelenti, hogy arra az alapperi döntés nem terjed ki. Amennyiben a bíróság a tény, bizonyítékot értékelte, és abból jogi következtetést vont le, a jogi következtetés hibás voltára hivatkozással rendkívüli jogorvoslati kérelemként perújítás előterjesztésének nincs helye (BH1982.28., BH1989.162., BH1996.605.). Megállapította, hogy az indítványozó az általa hivatkozott okiratokat az alapeljárás során csatolta. Az elsőfokú és a jogerős ítélet indokolásából kitűnik, hogy az alapperben eljáró bíróságok egymástól eltérő jogi álláspontjukat – többek között – a perújítási okként megjelölt okiratokat értékelve alakították ki.
- [14] Míg az elsőfokú bíróság a becsatolt okiratok alapján azt állapította meg, hogy végzése időpontjában az indítványozó javára jelzálogjog volt bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásban, addig a másodfokon eljáró ítéltábla a rendelkezésre álló iratokból és a per egyéb adataiból azt a következtetést vonat le, hogy az elsőfokú végzés meghozatalkor az indítványozónak nem volt jelzálogjoga bejegyezve az ingatlan-nyilvántartásba. A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján igazolt, hogy az árverési vevőnek elsőbbségi igénye volt, amelyet figyelembe kellett venni. Ennek során kitért a befizetett árverési előlegre, mint tényre is. Indokolásában külön utalt arra, hogy jogi álláspontja kialakítása során az alapperbeli elsőfokú végzést, az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett adatokat, és a felperes által megjelölt egyéb bizonyítékokat figyelembe

vette. A Győri Ítéletábra ítéletét arra alapozta, hogy az adós felszámolás alá került, ezért a végrehajtási eljárás meg kellett szüntetni, emiatt nem igazolt, hogy az indítványozó követeléséhez hozzájuthatott volna. Ez a Győri Ítéletábra megítélése szerint kizárta a perújított alperes kárfelelősségét. Megállapította, hogy a Fővárosi Ítéletábra az alapperben az indítványozó által becsatolt okiratokat figyelembe vette, és ezek tartalmát is értékelve alakította ki a perújított alperesi kárfelelősséget kizáró jogi álláspontját.

- [15] A Győri Ítéletábra a fentiek alapján az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és az indítványozó perújítási kérelmét a Pp. 266. § (2) bekezdése alapján, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította.
- [16] 2.6. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyet a Kúria hivatalból elutasított. Indokolása szerint a perújítási kérelmet, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasító jogerős végzés nem minősül az ügy érdemében hozott jogerős végzésnek, és nem tartozik a Pp. 270. § (3) bekezdése szerint felülvizsgálattal támadható végzések közé sem, ezért a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján a felülvizsgálati kérelmet hivatalból elutasította.
- [17] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben tartalmát tekintve az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 41. § (3) bekezdése alapján kérte Pp. 270. § (2) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint kérte ügyében az Abtv. 45. § (2) bekezdése alapján alkalmazási tilalom kimondását, megjelölve a Kúria Pfv.III.20.648/2019/2. számú végzését. Álláspontja szerint a Pp. támadott rendelkezései sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogot.
- [18] 3.1. Az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezéseket azért tartja az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe ütközőnek, mert azok nem adnak lehetőséget arra, hogy „mindenki jogorvoslattal éljen a jogát vagy jogos érdekét sértő döntés ellen, akinek másodfokon megváltoztatott végzés sérti a jogát vagy jogos érdekét”. „Továbbá alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, hogy az eljárási jogszabály (Pp. 270. §) nem korlátozhatja az Alaptörvényben biztosított, a jogorvoslathoz fűződő jogot.”
- [19] Az indítványozó állította, hogy a Kúria (Pfv.III.20.648/2019/2. számú) végzése „kifejezetten az alkalmazott alaptörvény-ellenes jogszabályon alapult”, és azért nem lehet vele szemben jogorvoslattal élni, mert „a támadott végzéstípus nem tartozik a Pp. 270. § (2) illetve (3) bekezdésében megjelölt, felülvizsgálattal támadható végzések közé”.
- [20] Felidézte azt az alkotmánybíróági gyakorlatot, miszerint a felülvizsgálati jog nem terjed ki minden jogorvoslatra, ha a kért jogorvoslat már többfokú. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a jogorvoslathoz való jog a többfokozatú jogorvoslathoz való jogot nem foglalja magában” {3019/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [27]}. Ennek ellenére állította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz fűződő jog kiterjed minden másodfokon megváltoztatott végzés elleni jogorvoslatra, és a „másodfokon megváltoztatott végzés elleni jogorvoslat nem többfokozatú jogorvoslat”. Panasza szerint „a másodfokon megváltoztatott döntés speciális alkotmányjogi helyzetet hoz létre, különösen annak számára, akinek a döntés a jogát vagy jogos érdekét sérti. Ugyanis az érintett személy csak a másodfokú eljárást lezáró döntésből szerezhet tudomást arról, hogy a bíróság a jogát vagy jogos érdekét sértő döntést hozott. Így a bírósági eljárás során az érintett személy csak a másodfokú döntés által kerül először abba a helyzetbe, hogy a bírósági döntés sérti a jogát, és az Alaptörvény szerinti jogorvoslattal kell élnie. Nem tekinthető tehát többfokozatú joggyakorlásnak, ha a sérelmet szenvedett személy a másodfokon megváltozott döntés ellen jogorvoslattal él, és az adott ügyben csak az első alkalommal. Alaptalan lenne egységesen többfokozatú jogorvoslatnak minősíteni minden másodfokú döntés elleni felülvizsgálati jogorvoslati eljárást. Ha a bírósági döntés által sérelmet szenvedett személy nem élhet jogorvoslattal a másodfokon megváltozott döntés ellen, akkor ennek a személynek egyáltalán nincs jogorvoslati lehetősége az ügyének tárgyalása során. Ez pedig az alapvető jogokat kirívóan sértő helyzet. [...] Ezért minden másodfokon megváltoztatott végzés elleni jogorvoslatra kiterjed az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslati jog.” Az indítványozó álláspontja szerint „a másodfokon megváltoztatott végzés elleni alkotmányos jogorvoslati jog gyakorlásának csak a technikai kerete a felülvizsgálati eljárás. [...] A Pp. 270. § (2) és (3) bekezdése alaptörvény-ellenes, miután nincs a jogszabályban felsorolva a másodfokon megváltoztatott végzés.”

- [21] 3.2. Minthogy a támadott jogszabályok hatályukat veszítették, az indítványozó ügyében alkalmazási tilalom kimondását is kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [22] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [23] 4.1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az indítványozó – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján – alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat, mint az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [24] 4.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] alapította. Az Alkotmánybíróság erre is figyelemmel vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] eleget tesz-e. Az Alkotmánybíróság az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezéssel, a XXVIII. cikk (7) bekezdéssel összefüggésben utal arra is, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének az eszköze.
- [25] 4.3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [26] 4.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [27] Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [28] Az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványban felhozott érvek alapján felmerülhet-e a támadott jogszabályi rendelkezés bírói döntést befolyásoló alaptörvényességének kételye, illetve a jogszabálylyal kapcsolatosan felmerült-e alapvető alkotmányossági kérdés.
- [29] 4.5. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét azért állította, mert a Kúria a támadott jogszabályi rendelkezések alapján a perújítási kérelmet – mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasító jogerős végzéssel szembeni felülvizsgálati kérelmét – elutasította arra hivatkozással, hogy a felülvizsgálni kért döntés nem minősül az ügy érdemében hozott jogerős végzésnek.
- [30] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti”. Az Alkotmánybíróság az indítványozónak a Pp. 270. § (2) és (3) bekezdésével kapcsolatban előterjesztett indokaival összefüggésben rámutat arra, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslat-hoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti [...]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe” {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24], valamint 3091/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [31] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslat-hoz való jog sérelmét az érdemi felülvizsgálati eljárás – a kúriai jogértelmezés miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalapozottnak. Abból a téves jogértelmezésből indult ki, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján a fél számára jogorvoslati lehetőséget mindaddig biztosítani szükséges, míg nem születik egy nem „megváltoztatott” döntés, esetében rá nézve kedvező döntés.

- [32] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve rámutat, hogy „az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a felülvizsgálati eljárás esetleges elmaradása, a felülvizsgálati kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg [3102/2016. (V. 24.) AB végzés, 3208/2016. (X. 17.) AB végzés].” {3091/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [39]}
- [33] „Az Alkotmánybíróság tehát változatlanul fenntartja az álláspontját, miszerint a felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat szabályozása során a törvényhozás meghatározhatja a felülvizsgálat alá eső jogerős döntések körét. Az a körülmény pedig, hogy nem minden végzés ellen van helye felülvizsgálatnak, összhangban van a jogintézmény rendkívüli jogorvoslati jellegével.” {3019/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [27]}
- [34] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a fellebbezési jog biztosított volt, és az indítványozó a jogszabályi korlátozás ellenére a másodfokú határozat ellen kívánt volna felülvizsgálati kérelmet benyújtani, majd utóbb e korlátozást támadta az Alkotmánybíróság előtt [ld. még: 3019/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [35] 4.6. A fentiekből következően Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásban sem a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvényességének kételye, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés nem merült fel, így az indítvány befogadásának tartalmi feltételei nem állanak fenn.
- [36] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel részben az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában, részben pedig a 29. §-ában írott feltételeknek nem felel meg, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/135/2020.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3203/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv. VI.37.715/2019/2. számú végzése alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.715/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó lakossági panasszal fordult gázszolgáltatója felé, mivel álláspontja szerint fogyasztásmérője hibásan mért. Az indítványozó több szempontból kifogásolta a lefolytatott vizsgálat eredményét és az eljárást, ezért – arra hivatkozva, hogy a szolgáltató panaszának elbírálása során nem a jogszabályban és az üzletszabályzatban foglalt rendelkezések betartásával járt el – fogyasztóvédelmi eljárást kezdeményezett.
- [4] A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatala megismételt eljárásban, HB-03/FVO/00141-0010/2018. számú végzésével az eljárást fogyasztóvédelmi tárgyú jogszabálysértés hiányában megszüntette; a másodfokon eljáró Pest Megyei Kormányhivatal PE/002/258/4/2018. számú végzésével az elsőfokú hatóság végzését helyben hagyta. Az indítványozó ezt követően keresetet nyújtott be a közigazgatási határozat jogszerűsége tárgyában; ezt a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság elutasította. Az indítványozó ezután terjesztette elő felülvizsgálati kérelmét, melynek befogadását a Kúria Kfv.VI.37.715/2019/2. számú végzésével megtagadta. A Kúria álláspontja szerint az indítványozó tartalmilag a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján kérte a felülvizsgálati kérelme befogadását, de az e jogszabályhelyben foglalt feltételek fennállását érdemben igazoló indokolást nem terjesztett elő, lényegében az eljáró bíróság általa sérelmesnek tartott eljárását és jogértelmezését vitatta. A felvetett jogkérdés különleges súlyát, társadalmi jelentőségét igazolni nem tudta.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát a Kúria végzésével szemben, melyet – miután az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra szólította fel – kiegészített.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria döntése jogszabály által elő nem írt bizonyítási kötelezettség nem teljesítése miatt tagadja meg kérelmének befogadását, megsértve ezzel az indítványozónak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében biztosított jogait. Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmére is. Nézete szerint ő a felülvizsgálati kérelemben rögzítette, hogy az adott jogkérdés társadalmi súlya önmagában indokolja a befogadást, és ennek okait. Alkotmányjogi panaszában hivatkozott arra is, hogy mindezek egyébként köztudomású tények, „amit a jog szerint sem kell külön kifejtetni”. Rámutatott: gázfogyasztó több millió létezik Magyarországon és – álláspontja szerint – évente közülük sok ezret ér hasonló sérelem, ezért a jogi probléma tisztázása közérdek. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványozó nézete szerint áltál valósult meg, hogy a Kúria törvénytörő döntése jogtalan előnyben részesítette az egyébként is fegyverelőnyben lévő perbeli ellenfelét. Az indítványozó ezen túlmenően röviden ismertette az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének tartalmát, illetve az ezekre vonatkozó, általa relevánsnak ítélt alkotmánybíróági gyakorlatot.

- [7] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és az ítélettel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége.
- [8] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelmű indokolást tartalmaz arra nézve, hogy mi az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényege, valamint, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [ld. Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja].
- [9] Az indítvány csak általánosságban ismerteti a hivatkozott alapjogok tartalmát, azonban azt, hogy a Kúria döntése konkrétan hogyan sérti meg alapjogát, nem fejt ki. Az indítványozó tulajdonképpen a Kúria azon – a jogértelmezés és ténymegállapítás körébe tartozó – megállapításával vitatkozik csak, hogy őt a Kp. 118. §-ból fakadóan külön bizonyítási kötelezettség terhelte volna; álláspontja szerint ráadásul ő felülvizsgálati kérelmében ki is fejtette, hogy az adott jogkérdés társadalmi súlya önmagában is igazolja kérelmének befogadását. Ez az indokolás azonban nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában foglalt a feltételeknek, mivel alkotmányjogilag értékelhető, az Alaptörvény rendelkezéseit és az állított jogsérelmet konkrétan összekötő indokolást nem tartalmaz.
- [10] Az Alkotmánybíróság a fentiekén túl rámutat arra, hogy következetes gyakorlata alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslatához való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik, ebből következően nem terjed ki a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra, így nem hozható összefüggésbe a felülvizsgálat során hozott bírói döntéssel {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60], legutóbb például: 12/2019. (IV. 8.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [11] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, valamint 28. cikkére – mivel azok nem Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak – alkotmányjogi panasz nem alapítható {legutóbb ld: 3075/2020. (III. 9.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [12] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 52. § (1) bekezdésére és (1b) bekezdésének *b*) és *e*) pontjára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1291/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3204/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Ítéltábla Cgf.IV.47.006/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselőjén (Kozma-Enyedi Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Kozma-Enyedi Fanni ügyvéd) keresztül az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Győri Ítéltábla Cgf.IV.47.006/2019/2. számú, valamint a Székesfehérvári Törvényszék Cégbírósága Cg. 07-09-024455/68. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítvány benyújtására alapul szolgáló ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] 3. Az indítványozó korlátolt felelősségű társaság két magánszemély tagságával működött, akik a törzstőkéből egyenlő arányban részesedtek és a taggyűlésen 50-50%-os szavazati aránnyal rendelkeztek. A tagok egy ideig – önálló képviseleti joggal – az ügyvezetői tisztséget is betöltötték, majd miután mindketten visszahívásra kerültek (és mint ügyvezetőket, mindkettőjüket törölték a cégnyilvántartásból) az indítványozót két munkavállalója képviselte; együttes képviseleti jogukat a cégbíróság bejegyezte. Ügyvezető hiányában az indítványozó taggyűlését a cégbíróság hívta össze az egyik tag kezdeményezésére; ezen mindkét tag részt vett, azonban ügyvezető megválasztására nem került sor. Az összehívást kezdeményező tag – az indítványozó állítása szerint – jogellenesen és önállóan, a 4. és a 6/2019. (III. 13.) számú határozattal döntött a két munkavállaló képviseleti jogának a megvonásáról. Ezen változások bejegyzése iránt a taggyűlést kezdeményező tag által megbízott jogi képviselő terjesztett elő változásbejegyzési kérelmet, mellyel szemben a másik tag adott be beadványt, melyben a változásbejegyzés elutasítását kérte, többek között arra hivatkozva, hogy az indítványozónak nincs és nem is lehet a változások átvezetése iránt kérelme, hiszen nincs jogszerű képviselője. Az elsőfokú bíróság végzésével törölte a munkavállalók képviseleti jogát, másik végzésével pedig tájékoztatta a változásbejegyzési kérelem elutasítását kérő tagot, hogy a változásbejegyzési kérelemnek helyt adott. Ez utóbbi tagot később megválasztották az indítványozó ügyvezetőjének; ezt követően az indítványozó fellebbezést terjesztett elő a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó végzéssel szemben.
- [4] 4. A Székesfehérvári Törvényszék Cégbírósága Cg. 07-09-024455/68. számú végzésével a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 65. § (1) bekezdésére tekintettel a fellebbezést visszautasította, mivel „a kérelemnek helyt adó cégbejegyzési (változásbejegyzési) végzés ellen fellebbezésnek nincs helye”. Az indítványozó ezen döntéssel szemben fellebbezéssel élt; a Győri Ítéltábla a Cgf.IV.47.006/2019/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helyben hagyta. Az Ítéltábla rámutatott arra, hogy a változásbejegyzési kérelem elutasítását kérő tagi beadványt a cégbíróságnak – annak ellenére, hogy a kérelmező nem nevezte a beadványát törvényességi felügyeleti kérelemnek és ehhez szükséges űrlapot sem csatolt – törvényességi felügyeleti kérelemnek kellett volna tekintenie, melyről a változásbejegyzési kérelemmel együtt szükséges lett volna döntenie (Ctv. 78. §). Bár a törvényességi felügyeleti kérelmet elutasító végzés ellen sincs helye fellebbezésnek, azonban a Ctv. 65. §-ában meghatározott perindítási jog a kérelmezőt is megillette volna. Mivel azonban a cégbíróság a változásbejegyzési eljárás alatt együttes törvényességi felügyeleti eljárást nem folytatott le, a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó végzéssel szemben a Ctv. 65. § (1) bekezdése alapján sem fellebbezésnek, sem pedig a változásbejegyzési kérelem elutasítását kérő tag által indított változásbejegyző végzés hatályon kívül helyezése iránti kontrollpernek nem volt helye.

- A Ctv. 65. § (1) bekezdése a változásbejegyzési kérelemnek helyt adó végzéssel szembeni fellebbezés kizárása mellett az ügyésznek, valamint annak, akire a végzés rendelkezést tartalmaz, perindítási jogot biztosít a végzés hatályon kívül helyezése iránt; az erre biztosított harminc napos határidő elmulasztása jogvesztéssel jár.
- [5] Sem az ügyész, sem azok, akikre nézve a végzés rendelkezést tartalmazott, nem éltek a perindítási jogukkal. Az Ítéltábla végzése rámutatott arra, hogy a változást bejegyző cégbíróság jogszabálysértése (ti. hogy a változásbejegyzési kérelem elutasítására irányuló beadványt nem tartalma szerint és így nem törvényességi felügyeleti eljárás kezdeményezéseként értékelte) nem orvosolható a fellebbezést visszautasító végzéssel szembeni fellebbezés folytán megindult másodfokú eljárásban, mivel a Ctv. 65. § (1) bekezdésének kógens rendelkezése alapján jogszerűen került sor a fellebbezés visszautasítására. E végzés nem helyezhető hatályon kívül vagy változtatható meg arra tekintettel, hogy a megelőző eljárás jogszerű volt-e, avagy sem.
- [6] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát az ítéltábla, illetve a Székesfehérvári Törvényszék Cégbírósága végzésével szemben, melyet – miután az Alkotmánybíróság főtitkára hiánypótlásra szólította fel – kiegészített.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított, a jogorvoslathoz való alapjogának a sérelmét abban látta, hogy mindkét bíróság „formális okokra hivatkozással” utasította el a fellebbezését, annak érdemi részét, és az abban előadott jogszabálysértést figyelmen kívül hagyták. Nézete szerint a jogorvoslati jog sérelme önmagában abból eredeztethető, hogy a bíróság eljárása nem volt érdemi. Mivel az indítványozónak a változásbejegyzési kérelem benyújtásakor nem volt törvényes képviselője, így semmilyen kérelme sem lehetett, tehát a cégbíróság az indítványozó kérelme nélkül járt el és hozott határozatot. Emiatt nem állhat fenn a Ctv. 65. § (1) bekezdése szerinti, a bejegyző végzés elleni fellebbezési tilalom, ugyanis az csak a cég kérelme alapján indult eljárásban történő változásbejegyzésre vonatkozik. „A helyes értelmezés szerint tehát, a nem a cég képviselőjétől származó kérelem, nem minősül kérelemnek, s mint ilyen nem beszélhetünk kérelemnek helyt adó végzéről sem, amiből egyenes következik, hogy van helye fellebbezésnek az ilyen végzésekkel szemben.” Nézete szerint, ha nem a cégtől származik a változásbejegyzési iránti kérelem, és annak alapján a változás nyilvánvalóan jogellenesen, de bejegyzésre kerül, úgy a céggel szembeni jogorvoslat kizárása oda vezet, hogy egy jogi személy érdekével, akaratával ellentétes döntéssel szemben nem tud fellépni, nincsen lehetősége jogorvoslatra, s ezen okból sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga.
- [8] Az indítványozó hivatkozott a 3064/2014. (III. 26.) AB határozatra abban a vonatkozásban, hogy más alapjog sérelme nélkül, önmagában a jogorvoslathoz való jog sérelme megalapozza az alaptörvény-ellenességet. A 24/2015. (VII. 7.) AB határozatból azt emelte ki, hogy a jogorvoslat immanens eleme a jogsérelem orvosolhatósága. A 12/2015. (V. 14.) AB határozat alapján hangsúlyozta, hogy alaptörvény-ellenes az, ha egy ügyben az érintett ügyféli minőségét nem ismerik el. A 35/2013. (XI. 22.) AB határozat azon megállapítására hivatkozott, hogy a fellebbezés teljes kizárása a jogorvoslathoz való jog aránytalan mértékű sérelmét idézi elő. A 18/2017. (VII. 18.) AB határozatból pedig azt emelte ki, hogy ha a bíróságok szabálytalan eljárása miatt kerül hátrányos helyzetbe a fél, úgy ezen hátrányt nem lehet a terhére értékelni.
- [9] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a végzéssel szemben további jogorvoslatra nincs lehetősége. Az indítvány az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében megfogalmazott követelményeknek is megfelel.
- [10] Az Abtv. 29. §-a szerint „az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”. Az Alkotmánybíróság számos döntésében, többek között a 3060/2016. (III. 22.) AB végzésben is rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4], ezt követően számos döntés megerősítette ezt}. Az a tény, hogy a bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem (ld. Indokolás [40]–[41]). E végzésében az Alkotmánybíróság a Ctv. 65. § (1) bekezdése

második mondatának az alkotmányossági vizsgálatát is visszautasította, az alábbiak megállapítása mellett: „Az indítványozó által vitatott jogszabályi rendelkezés nem új jogintézmény. A cégjogi jogszabályok 1995. július 30. napjától kezdve rendelik alkalmazni a támadott jogszabályi rendelkezésnek megfelelő jogtechnikai megoldást [...]”.

E megoldás lényege, hogy míg a cég bejegyzésére irányuló kérelmet, vagy a változás bejegyzésére irányuló kérelmet elutasító végzés ellen fellebbezéssel lehet élni, addig a kérelemnek helyt adó cégbejegyzési (változásbejegyzési) végzés ellen fellebbezésnek nincs helye. Utóbbi tartalmú végzés vagy az annak meghozatala alapjául szolgáló iratok jogszabályba ütközése miatt az ügyész, valamint az, akire a végzés rendelkezést tartalmaz – a rendelkezés őt érintő részére vonatkozóan – pert indíthat a cég ellen a végzés hatályon kívül helyezése iránt. A hatályos Ctv. 65. § (1) bekezdés második mondata tehát tartalmát tekintve 1995. július 30. napja óta része a pozitív jognak. Ezen eljárásjogi megoldás bevezetésének célja az volt, hogy a közhitelesség erősítése érdekében a kérelemnek helyt adó cégbejegyzési (változásbejegyzési) végzések minél előbb jogerőssé válhassanak, hiszen a statisztikai adatok szerint elenyészően csekély volt az e tárgykörben benyújtott fellebbezések száma. A perindítás mint jogorvoslati lehetőség megteremtette a petíciós jogot, de nem késleltette – az ügyfajára jellemző jogorvoslati hajlandóság hiányára tekintettel – a cégbírósági határozat jogerőre emelkedését.” (Indokolás [35]–[37])

- [11] Az Alkotmánybíróság ezen döntése is megerősíti azt, a Ctv.-ből egyébként is kitűnő szabályozást, hogy jogalkotó a változásbejegyzési kérelem tárgyában hozott végzés tartalmától függően két típusú jogorvoslatot biztosít: a kérelem elutasítása esetén van helye fellebbezésnek (ld. Ctv. V. fejezet, 1. cím, 64–64/C. §), míg a kérelemnek helyt adó, a változást bejegyző végzés esetén ún. kontrollper indítható (ld. Ctv. V. fejezet, 2. cím, 65–68. §). (A változásbejegyzési kérelmekhez kapcsolódóan is helye lehet továbbá a Ctv. VI. fejezete szerinti törvényességi felülvizelési eljárásnak.)
- [12] Az indítványozó nem a Ctv. 65. § (1) bekezdésének az alkotmányosságát vitatta, hanem az eljáró bíróságok azon jogértelmezését, hogy a döntés típusára (ti. a bejegyzési kérelemnek helyt adó döntés) tekintettel az ügyben nincs helye fellebbezésnek, akkor sem, ha esetlegesen a bejegyzés jogszerűsége vitatható lenne. Ezen indokolásból kitűnik, hogy az indítványozó törvényértelmezési kérdéshez kapcsolódóan fordult az Alkotmánybírósághoz, mégpedig olyan módon, hogy a bíróságoktól *contra legem*, a Ctv. vonatkozó jogorvoslati rendszerével ellentétes jogértelmezést várt volna el. Ezen okból az indítvány nem felel meg az Atbv. 29. §-ában foglalt feltételnek.
- [13] 5. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1368/2019.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3205/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a sportról szóló 2004. évi I. törvény 47. § (8) bekezdése és 78/I. §-a, valamint az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény 75. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Gyülvérszi Zsuzsanna ügyvéd) útján 2018. október 29-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sport tv.) 47. § (8) bekezdése és 78/I. §-a, valamint az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (a továbbiakban: Ectv.) 75. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte.
- [3] Az indítványozó az ügy előzményeként előadta, hogy jogelődje, egy részvénytársaság, egy sportegyesülettel 2003. szeptember 23-án szerződést kötött (a továbbiakban: Megállapodás), amelyben a felek meghatározták a részleges kereskedelmi jogok körét. E jogok 2005. december 31-től egy, az indítványozó kizárólagos tulajdonában álló gazdasági társaság tulajdonába kerültek alaptőként felüli vagyonként, majd az indítványozó 2014 szeptemberében visszavásárolta azokat. Az indítványozó 2012. június 25-én az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján eljárást kezdeményezett az Ectv. 8. § (1) bekezdésével és 75. § (3) bekezdésével kapcsolatosan, amelyet az Alkotmánybíróság a 3035/2013. (II. 12.) AB végzésében visszautasított. Emellett az Ectv. 2012. január 1-jével hatályos rendelkezései alapján az érintett vagyoni értékű jogok tisztázása érdekében a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Választottbírósághoz fordult, amely fórum VB/16046 számú határozatában döntött a tárgykörben. Az indítványozó és a sportegyesület között, a kártalanítási megállapodás elmaradására tekintettel az indítványozó pert kezdeményezett az Ectv. 75. § (3) bekezdése alapján őt megillető kártalanítás iránt. A perben első fokon eljáró bíróság az Abtv. 25. §-ára tekintettel az Alkotmánybírósághoz fordult. A testület a konkrét normakontroll eljárásban 3190/2017. (VII. 21.) AB határozatával döntött. Ezzel együtt azonban a kártalanítással összefüggő per értelemszerűen folyamatban maradt, amely tényre az indítványozó maga is hivatkozott indítványában.
- [4] Ilyen előzmények után az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapozott alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezett a Sport tv. 47. § (8) bekezdésével, a 78/I. § (1) bekezdés *b* pontjával összefüggésben, valamint az Ectv. 75. § (4) bekezdésével kapcsolatban. A támadott törvényi rendelkezések 2018. július 31-én léptek hatályba.
- [5] A Sport tv. 78/I. §-ával kapcsolatban az indítványozó azt állította, hogy a rendelkezés törvényalkotás útján vontta el a fentiekben hivatkozott Megállapodás szerint őt illető vagyoni értékű jogait. Kifogásolta ennek kapcsán a szerződéses viszonyokba való állami beavatkozás tényét, valamint a teljes körű kártalanítás biztosításának hiányát. Ebben a körben a jogállamiság elvét [Alaptörvény B] cikk (1) bekezdése], a vállalkozás szabadságának elvét [M] cikk (1) bekezdése], valamint az Alaptörvény XIII. cikk (2) bekezdését sérelmezte. A kártalanítás hiányára hivatkozva előadta, hogy az Ectv. 2012. január 1-jét követően módosult 75. § (3) bekezdése által elvont „közvetítési jogokkal” kapcsolatban sem kapott semmilyen kártalanítást. Indítványában egyebekben utalt az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikkére is, állította, hogy a tulajdonhoz való jog sérelme körében előadott érvei miatt az EJE vonatkozó rendelkezése is sérült.

- [6] A Sport tv. 47. § (8) bekezdése kapcsán indítványát azzal indokolta, hogy a választottbíróság hatáskörének megállapítása „növeli a jogbizonytalanságot” tekintettel arra, hogy a jogszabály hatálybalépése előtt kötött szerződésekből eredő jogvitákra vonatkozó rendelkezést tartalmaz. Ez sérti a vállalkozás szabadságát [M] cikk (1) bekezdése], valamint a jogállamiság elvét [B] cikk (1) bekezdése].
- [7] Az Ectv. 75. § (4) bekezdésének megsemmisítését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelme miatt kérte az indítványozó. Állította ugyanis, hogy a Sport tv. 78/I. § (1) bekezdés utolsó mondatának utaló rendelkezése miatt alkalmazandó Ectv. 75. § (4) bekezdése nem biztosít elegendő időt a kártalanítási perekre való felkészüléshez. Indítványozó szerint az Ectv. 75. § (4) bekezdésében meghatározott elévülési idő (2018. december 30.) a Sport tv. 78/I. § (1) bekezdésében nevesített közvetítési jogok elvételéből keletkező igények érvényesítésére vonatkozik. Az indítványozó értelmezése szerint a Sport tv. 78/I. § (1) bekezdésének hatálybalépése és az elévülés ideje közötti idő nem elegendő az igényérvényesítésre való felkészülésre.
- [8] Az indítványozó ezen indokok alapján alaptörvény-ellenesnek véli mind a Sport tv. anyagi szabályát, amely – szól az indokolás – a magánjogi jogalanyok között létrejött szerződésbe való beavatkozás révén, kártalanítás nélkül sajátítja ki a tulajdonát képező vagyoni értékű jogokat [78/I. § (1) bekezdése]. Emellett sérelmezi a jogérvényesítés módját [a választottbíróság hatáskörét megállapító Sport tv. 47. § (8) bekezdése, a kártalanítási igény elévülését kimondó Ectv. 75. § (4) bekezdése is.
- [9] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Abtv. 30. § (4) bekezdése pedig akként rendelkezik, hogy a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan nap elteltével alkotmánybíróági eljárás megindításának nincs helye.
- [11] A Sport tv. indítvánnyal támadott 47. § (8) bekezdését, és 78/I. §-át 2018. július 31-étől iktatta be a sportról szóló 2004. évi I. törvény és az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény módosításáról szóló 2018. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 3. §-a és 9. §-a. Az Ectv. 75. § (4) bekezdését szintén 2018. július 31-étől iktatta be a Módtv. 11. §-a. Következésképpen az indítványozó 2018. október 31-én, határidőben adta be panaszát.
- [12] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében, az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Hangsúlyozandó, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésén alapuló panasz kivételes jellegű. Az Abtv. rendelkezése értelmében az alkotmányjogi panasz e típusa csak akkor kezdeményezhető, ha az indítványozó számára egyéb jogvédelem, jellemzően és végső fokon bíróság előtti perindítási lehetőség nem áll rendelkezésre. Abban az esetben, amennyiben a perindítás joga és lehetősége fennáll, úgy az megoldást jelenthet a felmerülő jogvitákra nézve, emellett pedig utat nyit az indítványozók számára úgy a perben meghozott bírói döntés, mint a bírói döntés alapjául szolgáló jogszabály alkotmányosságának vitatására. Az Alkotmánybíróság e kivételes jellegnek a figyelembe vételével alakította ki a „közvetlen”, azaz a bírósági eljárást nélkülöző panaszok esetében a gyakorlatát.
- [13] Az Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasszal élhet az, akinek Alaptörvényben biztosított jogát az alkalmazott, illetve közvetlenül hatályosuló jogszabályi rendelkezés sérti. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz befogadásának központi kérdése az indítványozó (közvetlen és aktuális, vagyis a panasz benyújtásakor fennálló) érintettsége, amelynek alkotmányos

tartalmát az Alkotmánybíróság a következőképpen határozta meg: „a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]; 3053/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [10]}.

- [14] Az érintettségének indítványozó általi bizonyítása az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján folyó alkotmánybíróági eljárásban kulcsfontosságú, ugyanis „[a] panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól.
A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kellett állnia.” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}
- [15] Ezek alapján az Alkotmánybíróságnak az indítványozó jelen ügyben meglévő érintettségét kellett vizsgálnia, összevetve az indítványozó által támadott normák tartalmát, valamint az érintettsége igazolásaként előadottakat.
- [16] A jelen indítvánnyal támadott törvényi rendelkezések a 2012. január 1-jétől hatályos Ectv. és Sport tv. által korábban kialakított – egyebek mellett a sportegyesületek és szövetségek önálló anyagi alapját megteremteni szándékozó –, időközben több alkalommal is módosított jogszabályi környezetét egészítik ki. A Sport tv. támadott 78/I. §-a tartalmilag megegyezik az Ectv. 75. § (3) bekezdésében foglaltakkal a nem a sportszervezetek által birtokolt, de a sportszervezet tevékenységével kapcsolatos vagyoni értékű jogok sorsát illetően. Ezen túl a Sport tv. támadott rendelkezése értelmében a labdarúgó sporttevékenység, sportversenyek közvetítésére vonatkozó szerződések hatálya 2018. december 30. napjával megszűnik és amennyiben e napon e jogokkal a sportszervezeten kívüli más szervezet rendelkezik, azok kártalanítás ellenében szállnak vissza a sportszervezetre.
- [17] Az indítványozó közvetítésekkel összefüggő jogosítványait mindezek alapján már az Ectv. 2012. január 1-jétől hatályos 75. § (3) bekezdése érintette. Úgy az Ectv. mint a Sport tv. a jogok ellenértékeként kártalanítási kötelezettséget írt/ír elő, amely a felek közötti megállapodás hiányában mindkét törvényi szabály szerint bírósági eljárásban kényszeríthető ki. Az indítvány maga is utalt arra, hogy a közvetítési jogok átszállása kapcsán keletkezett kártalanítás tárgyában per van folyamatban közte és a szerződéses partnere között (lásd indítvány 5. oldala).
- [18] A Sport tv. 47. § (8) bekezdése ugyanis sportszervezetek jogvitáira irányadó speciális választottbíróági eljárást állapít meg, amely eljárás a korábbi rendelkezések alapján az indítványozó esetében – általa is igazolt módon – már lezajlott. Az Ectv. támadott 75. § (4) bekezdése a 75. § (3) bekezdése beiktatását követően, vagyis 2012. január 1-je után keletkezett kártalanítási igények elévüléséről rendelkezik, valamint az elévülés kereset benyújtásával történő megszakadásáról.
- [19] Az alkotmányjogi panasszal támadott normák tartalmának vizsgálatát követően az Alkotmánybíróság áttért az indítványozó érintettségének vizsgálatára.
- [20] E körben az Alkotmánybíróság elsődlegesen utal arra, hogy az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybíróági eljárás feltételeinek fennállását (jelen esetben az indítványozói jogosultságot, a közvetlen és aktuális érintettséget, a sérelmezett jogszabály közvetlen hatályosulását) az indítványozónak kell igazolnia {erről lásd: 3053/2018. (II. 13.) AB végzés [13]; 3165/2017. (VI. 26.) AB végzés [11]}.
- [21] Az indítványozó panaszában előadta, hogy a Sport tv. és az Ectv. támadott rendelkezései őt érintő szabályok, mivel azok labdarúgó tevékenységre vonatkoznak. Érintettsége igazolásaként indítványához csatolta a Megállapodást, valamint a Kúria 2017. június 13-án született Gfv.VII.30.182/2017/4. számú ítéletét. Megjegyzendő, hogy a Kúria Gfv.VII.30.182/2017/4. számú ítélete az azt megelőző VB/14120. számú választottbíróági döntés keretei között az indítványozó által működtetett labdarúgó csapatok mérkőzéseire nyolc darab VIP hely és egy darab Sky-Box kizárólagos használata, valamint a választottbíróóság hatáskörének megállapítása és ezzel összefüggésben a választottbíróági ítélet érvénytelenítése tárgyában született.
- [22] Emellett az indítványozó cégkivonattal igazolta azt, hogy nem sportegyesületi vagy sportszövetségi formában működik, és vagyoni értékű jogait érintették a Sport tv. támadott rendelkezései. Mindebből személyes érintettsége következik.

- [23] Az indítványozó hivatkozott továbbá a VB/16046 számú ítéletre, amely az Ectv. 75. § (3) bekezdéséhez fűződően a „visszaszálló jogok körének” megállapítására irányult, ugyanakkor arra nem tért ki, hogy a választott bírósági döntéshez képest jelen indítvánnyal támadott és az Ectv. 75. § (3) bekezdésével szövegszerűen egyező Sport tv. 78/I. §-a mely vagyoni értékű jogait sérti közvetlenül.
- [24] Figyelemmel ugyanis az indítványozó és a sportszervezet közötti választottbírói eljárásra és a már folyamatban lévő kártalanítási perre is, aktuális érintettsége – és ezzel konkrét jogviszonyait érintő sérelme – igazolására azon tényleges vagyoni veszteségeit kellett volna megjelölnie, amelyek 2018. július 31-ével, a Sport tv. támadott új rendelkezéseivel álltak elő. Különös tekintettel arra a tényre, hogy a Sport tv. maga is visszautal az Ectv. 75. §-ában foglaltakra.
- [25] Emlékeztet továbbá az Alkotmánybíróság arra is, hogy az indítványozó – a hiánypótlási felhívásra benyújtott beadványában – a Sport tv. támadott rendelkezései alapján nyitva álló bírói utat a visszaszálló vagyoni értékű jogok ellenértékének megállapítására nem tartotta „tényleges jogorvoslatnak”. Mindazonáltal mind eredeti indítványában, mind a főtítkári hiánypótló felhívásra benyújtott beadványában igazolás nélkül maradt, hogy a Sport tv. támadott 78/I. § (1) bekezdése az Ectv. 75. § (3) bekezdésében foglaltakhoz képest aktuálisan – és az indítványában hivatkozott bírósági eljáráshoz képest immár – mely vagyoni elemeket érinti, illetve a kártalanítás összegét illetően van-e/volt-e az érintettek között megállapodás. Ezen kérdés azonban igazolást igényeltek volna ahhoz, hogy a bírósági eljárást nélkülöző, „közvetlen” alkotmányjogi panasz érdemben elbírálnak legyen az Alkotmánybíróság döntést hozó valamely fóruma által.
- [26] A kifejtettek értelmében az indítványozó nem igazolta, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések hatályosulása őt aktuálisan érintette, vagyis indítványában – a hiánypótlási felhívás ellenére – nem tért ki annak alátámasztására, hogy az indítvány benyújtása időpontjában mely vagyoni értékű jogok voltak a tulajdonában, amelyeket érintette a Sport tv. által történő tulajdon átszállás és az Ectv.-beli elévülés.
- [27] 3. Az indítványt ezért az Alkotmánybíróság a befogadhatóság egyéb feltételei vizsgálatának mellőzésével – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés]. Mivel a fentiek alapján a jogszabály nemzetközi egyezménybe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány nem a jogosulttól származó, az Alkotmánybíróság azt visszautasította [Abtv. 55. § (4) bekezdés b) pont, Ügyrend 30. § (2) bekezdése].

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1627/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3206/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.295/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság, jogi képviselője (dr. Nagy Péter ügyvéd, Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda) útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, amelyben kérte a Kúria Kfv.III.37.295/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó kérelmet terjesztett elő a sérelmezett kúriai ítélet végrehajtásának a felfüggesztése iránt is. E kérelem jogalapjaként az Abtv. 53. § (4) bekezdését jelölte meg.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze az Alkotmánybíróság számára rendelkezésre bocsátott iratokból.
- [3] 1.1. Az indítványozó a földgázszektorban működő szállítási rendszerüzemeltető, amelynek tevékenységi köre többek között kiterjed a földgázszállításra, a szállítóvezetékek üzemeltetésére és fejlesztésére. 2010-től kezdődően ingyenesen, majd 2013. július 1-jétől ellenérték fejében nyújtott jogcím-átvezetési szolgáltatást, amely alapján meghatározott földgázmennyiség feletti rendelkezési jogot vezetett át szerződéses partnereinek. Az indítványozó üzletszabályzatában rögzítette ezen szolgáltatás feltételeit és díját. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) 2013. október 31-én kelt határozatával az üzletszabályzatot jóváhagyta.
- [4] A Hivatal 2014. június 30-án kelt határozatában megállapította, hogy a jogcím-átvezetési szolgáltatás nyújtásáért díjat szedni jogellenes. A Hivatal hivatkozott a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: Get.) 106. § a) pontjára, valamint ezen jogszabályi rendelkezés alapján megalkotott, a földgáz rendszerüzemeltető és egyetemes szolgáltatók által külön díj ellenében végezhető, valamint ingyenesen biztosítandó szolgáltatásokról szóló 17/2013. (IV. 30.) NFM rendeletre (a továbbiakban: R.). A hivatal határozatának meghozatalakor hatályos Get. 106. § a) pontja alapján a miniszter rendeletben állapítja meg az indítványozó által külön díj ellenében végezhető szolgáltatások körét és díjait. A 2013. május 1-jén hatályba lépett R. nem rendelkezett a jogcím-átvezetési szolgáltatás díjáról, arra vonatkozó előírások csak a 2014. október 1-jétől hatályos rendeletmódosítással kerültek lefektetésre (lásd: R. 2/A. §). Az új szabályok a hatósági áras szolgáltatások körében helyezték el a jogcím-átvezetést (lásd: R. 6. számú melléklet).
- [5] 1.2. A hivatal határozata ellen az indítványozó keresetet nyújtott be az elsőfokú bírósághoz. Az elsőfokú ítéletben rögzítettek szerint az indítványozó több jogszabályhely sérelmét is előadta. A Get. végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendeletből (a továbbiakban: Vhr.) a 78. § (2) bekezdést jelölte meg, mint sérülni vélt szabályt. Értelmezése szerint abból, hogy a szolgáltatást az irányadó jogszabályi rendelkezések nem tartalmazták 2014. október 1-jéig, mindössze annyi következett, hogy az nem egy hatósági áras szolgáltatás volt. Az viszont nem következett, hogy nyújtásáért az indítványozó semmilyen díjat ne szedhetett volna.
- [6] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét arra hivatkozva utasította el, hogy a Get. 106. § a) pontja Vhr. 78. § (2) bekezdése azt jelenti, hogy az indítványozó által nyújtható választható szolgáltatások körét és díját csak miniszteri rendeletben lehet megállapítani, üzletszabályzatban nem. Mivel a 2013. május 1-jén hatályba lépett R. a 2014. október 1-jei módosításáig nem tartalmazta a szolgáltatást, ezen időszakban miniszteri felhatalmazás hiányában a díjfelszámítás jogellenes volt. A jogszabály-módosítás tette lehetővé, hogy az indítványozó az alapszolgáltatás díján túl a jogcím-átvezetési szolgáltatásért díjat szedjen.

- [7] 1.3. Az indítványozó fellebbezéssel támadta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú ítéletben rögzítettek szerint az indítványozó azzal érvelt, hogy a Vhr. 78. § (2) bekezdése és 150. §-a alapján a jogcím-átvezetési szolgáltatást az általa megállapított díj ellenében szabadon nyújthatta 2014. október 1-jéig.
- [8] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a hivatal határozatát hatályon kívül helyezte. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság megfelelően tárta fel az ügy megítélése szempontjából releváns tényállást, valamint helyesen állapította meg a jogkérdés eldöntéséhez figyelembe veendő jogszabályokat is. Ennek megfelelően a másodfokú bíróság jogi indokolásának az a része, amely indokát adja annak, hogy az indítványozó fellebbezése miért volt alapos, nem hívta fel a Vhr. 150. §-át. Ez összhangban áll azzal, hogy az előbbi jogszabályhelyre a keresetet elbíráló elsőfokú bíróság sem alapította ítéletét.
- [9] A másodfokú bíróság azonban azt is megállapította, hogy az elsőfokú bíróság nem a megfelelő következtetésre jutott az alkalmazott jogszabályok alapján. Kifejtette, hogy a vitatott időszakban a szabályozás azzal, hogy a jogcím-átvezetési szolgáltatás nyújtását nem tiltotta, valamint annak ingyenes vagy kötelező jellegéről nem rendelkezett, továbbá a szolgáltatásért járó díját sem határozta meg, azt jutatta kifejezésre, hogy a szolgáltatásért járó díj meghatározása az üzletszabályzat alapján a szerződéses felekre volt bízva, akik a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közti egyensúlyról meg tudtak állapodni.
- [10] 1.4. A jogerős ítélet ellen a Hivatal oldalán fellépett alperesi beavatkozók felülvizsgálati kérelemmel fordultak a Kúriához. Kérelmükben előadták, hogy a törvény helyes értelmezése alapján az indítványozó, mint rendszerüzemeltető csak olyan szolgáltatást nyújthatott és csak olyan szolgáltatásért szedhetett díjat, amelyet az R. tartalmazott. Az indítványozó a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) szabályai szerint nyújtotta be felülvizsgálati ellenkérelmét, amely a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Ebben az indítványozó többek között azt is kifejtette, hogy álláspontja szerint a fellebbezési kérelemben írtak miatt sértik a Vhr. 150. §-át.
- [11] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta, ezért a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az első fokozatú bíróság ítéletét helybenhagyta. A támadott ítéletben megállapította, hogy a Hivatal helyesen értelmezte a szabályozást, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Get. 106. § a) pontja következtében az indítványozó csak olyan szolgáltatásokat nyújthat külön díj ellenében, amelyeket az R. tartalmaz. A szabályozásnak az a célja, hogy a természetes monopóliumként működő indítványozó megfelelő közhatalmi kontroll alatt álljon és a nyújtott szolgáltatásaiért szedett díjakban csak a tényleges, indokolt költségeit érvényesíthesse. A Kúria azt is megállapította, hogy mindaddig, amíg egy szolgáltatás a szabályozás alapján külön díj ellenében nyújthatóvá nem válik, annak ellenszolgáltatását a rendszerhasználati díj képezi, ezáltal a felek egyensúlyi helyzete biztosított.
- [12] 2. Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [13] Panaszában hivatkozott az Alaptörvény M) cikke által védelemben részesített szerződési szabadság sérelmére. Ezzel kapcsolatban előadta, hogy a Get. 106. § a) pontja nem tartalmaz kifejezett tiltást a szolgáltatás nyújtására, ahogyan a szolgáltatás-ellenszolgáltatás arányosságát biztosító árképzést sem foglal magában. Ez a norma csupán egy felhatalmazó rendelkezés, és ameddig a hatáskör címzettje nem él ezzel a felhatalmazással, addig azt a szerződési szabadság korlátjaként értelmezni alaptörvény ellenes. Az indítványozó utalt a Kúria ítéletében megjelenő azon érvelésre, hogy egy ilyen szintű közhatalmi beavatkozás indokolt is lehet egy természetes monopóliumként működő rendszerben. Addig azonban, ameddig az arra jogosult nem él a felhatalmazásával, azaz ameddig nem állapít meg hatósági árat, a beavatkozás alkotmányosságáról, észszerűségéről beszélni nem lehet, ezáltal a Kúriának a Get. 106. § a) pontjának tiltásként való értelmezése alaptörvény-ellenes. Ezen felül az indítványozó kifejtette, hogy szerződéses partnerei részéről a szolgáltatásra kifejezetten volt kereslet, így a piacgazdaságnak mond ellent az a jogértelmezés, amely kizárja a visszatérő szolgáltatásnyújtás lehetőségét, továbbá elzárja a szolgáltatás nyújtása során felmerült költségek iránti igényétől.
- [14] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság sérelmére is. Ezzel kapcsolatban előadta, hogy a Kúria jogértelmezése sérti az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében, valamint a 28. cikkében foglaltakat is. Egyfelől ez a jogértelmezés egy törvényből le nem vezethető *sui generis* tilalmat állít az indítványozó árszabályozás alá nem eső szolgáltatásai elé, másrészt törvényi felhatalmazás nélkül egy árszabályozás alá nem eső szolgáltatás ellenértékét egy másfél éves időszakban beleérti egy kötelezően nyújtandó alapszolgáltatás díjába, következképpen a jogszabályon nem alapuló tilalom, valamint az ellenértékűség hiányának jogszabályon nem alapuló kényszere sérti a jogállamiság elvét.

- [15] Az indítványozó megjelölte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által védett tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét is. Ennek igazolására előadta, hogy a felülvizsgálati eljárásban többször hivatkozott a Vhr. 150. §-ára, amely állítása szerint egyértelművé teszi, hogy olyan szolgáltatást is nyújthat, melynek díját nem a rendelet határozza meg. A Kúria ezen jogszabályi rendelkezést a felülvizsgálati kérelemben foglaltak ellenére nem vizsgálta, nem értékelte és indokolásában annak mellőzésének okát sem jelölte meg. A támadott ítélet tehát azért is sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a Kúria önkényesen félre tett egy alkalmazandó szabályt, és azért is, mert ennek indokát nem adta, ezáltal a Kúria határozata nem elégíti ki az indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát.
- [16] Az indítványozó a Kúria ítéletét általánosságban ellentétesnek tartotta az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésével, az I. cikk (3) bekezdésével, a XII. cikk és XIII. cikkével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével, a 25. cikk (2) bekezdésével, valamint a 28. cikkével, ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmével kapcsolatban azonban semmilyen indokolást nem adott elő.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [18] 3.1. Az indítványozó a Kúria ítéletét 2018. március 14-én vette át, majd indítványát 2018. május 9-én adta postára, így az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A támadott ítélet az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható bírói döntés. A kérelmező érintettsége – mivel az ügy felperese volt – fennáll.
- [19] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésére, a 25. cikk (2) bekezdésére, valamint a 28. cikkére nem alapítható alkotmányjogi panasz, mivel ezek az alaptörvényi rendelkezések nem biztosítanak az indítványozó számára alaptörvényben biztosított jogot. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése pedig az alapjogok korlátozhatóságának tesztjét rögzíti, ez sem minősül Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése nem az alapjogi katalógus része, arra alkotmányjogi panaszt a bírák alapíthatnak [lásd legutóbb: 3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [12]]. Az indítványozó azonban nem rendelkezik bírói jogállással, ezért az előbbi bekezdésre alapított panasz eleme sem felel meg Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának. Az Alkotmánybíróságnak töretlen a gyakorlata a tekintetében, hogy „a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” [3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [14]; 3053/2019. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [8]]. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának a B) cikk (1) bekezdésére alapított eleme a visszaható hatályú jogalkotásra vagy jogalkalmazásra, illetve a kellő felkészülési idő hiányára vonatkozóan a törvényi követelmények ellenére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont] nem tartalmaz indokolást, így az nem felel meg a befogadhatóság törvényi feltételeinek, ezért érdemi vizsgálatára nem kerülhetett sor. Az Alaptörvény XII. cikkével és XIII. cikkével, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az indítványozó szintén nem adott elő indokolást, ezen alaptörvényi rendelkezéseket pusztán megjelölte alkotmányjogi panaszában, ezért azok sem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjának.
- [20] A kérelem egyebekben eleget tesz a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott követelményeinek.
- [21] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ezen feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény M) cikkének sérelmével kapcsolatos indokolásában arra hivatkozott, hogy a Kúria *contra legem* értelmezése megsértette szerződési szabadságát. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének; a testület a bírói döntéseket kizárólag alkotmányossági szempontjából vizsgálhatja. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [lásd először: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]], valamint

- az „Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {3207/2015. (X. 27.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [23] Annak eldöntése, hogy az indítványozó által nyújtott jogcím-átvezetési szolgáltatás az alkalmazott jogszabályok alapján árszabályozási szempontból miként volt kategorizálható 2013. május 1. és 2014. október 1. között, végső soron a Kúria törvényértelmezési hatáskörébe tartozó kérdés. Ahogyan a jogállamiság elvont elve, a tisztességes eljárás alapjoga vagy a diszkrimináció tilalma, úgy a szerződési szabadság, mint az Alaptörvény M) cikk (1)–(2) bekezdéséből levezett alkotmányos jog {lásd: 8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [68]} sem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként eljárva beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható.
- [24] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének megállapítására irányuló panasz eleme értelmében a Kúria alapos ok és indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot (a Vhr. 150. §-át). Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Abtv. 52. § (6) bekezdése értelmében az indítvány mellékleteként meg kell küldeni az Alkotmánybíróság részére azokat a dokumentumokat, amelyek az indítványban foglaltakat igazolják. Ezek elmulasztása az indítványozó terhére esik {lásd például: 3125/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [11]; 3144/2019. (VI. 13.) AB végzés, Indokolás [14]; 3273/2019. (X. 30.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [25] Rámutat az Alkotmánybíróság arra, hogy a számára rendelkezésre bocsátott iratokból egyértelműen megállapítható: az elsőfokú ítélet, a másodfokú ítélet és a sérelmezett ítélet rendelkező részét sem a Vhr. 150. §-ára alapították, jóllehet ez a jogszabályhely valóban megjelenti a másodfokú ítéletnek abban a részében, amelyben az indítványozó fellebbezését ismertették, továbbá a felülvizsgálati ellenkérelemben is szerepelt. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem adta elő, nem igazolta és nem is valószínűsítette, hogy a Vhr. 150. §-a a kereseti kérelem tartalmánál fogva hozzátartozott volna a bírói döntések jogalapjához és ezért az azzal kapcsolatos indokolás hiánya a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog szempontjából aggályokat vethetne fel.
- [26] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy az indokolt bírói döntéshez való jog miként vonatkozik a felülvizsgálati ellenkérelemre. „Az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmének a mérlegelésekor jelentősége van a perben alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseinek [régii Pp. 244. §, 275. § (2) bekezdés, 273. § (6) bekezdés]. A régi Pp. szabályai szerint a Kúria a felülvizsgálati kérelemhez kötött eljárásában a felülvizsgálati kérelemről dönt. Az ellenkérelemről [...] nem határoz. Emiatt nem vezethető le az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből az a követelmény, hogy a felülvizsgálati ellenkérelmet ugyanolyan szinten ismertesse a Kúria, mint a felülvizsgálati kérelmet, valamint az sem, hogy az ellenkérelem elutasítását részletesen indokolja” {lásd először: 3150/2019. (VI. 26.) AB határozat, Indokolás [39]–[40]; lásd legutóbb: 3349/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [27] A sérelmezett ítéletből egyértelműen megállapítható, hogy a Kúria tekintettel volt a felülvizsgálati ellenkérelemre (lásd: Kúria Kfv.III.37.295/2017/12. számú ítélet, Indokolás [22]). A Kúriának azonban nem az volt a feladata, hogy az ellenkérelmet cáfolja, hanem az, hogy határozzon a felülvizsgálati kérelemről. Ennek során a Kúria részletes indokát adta annak, hogy az alkalmazott jogszabályokból – így különösen a Get. 106. § a) pontjából, a Vhr. 78. § (2) bekezdéséből és az R.-ből – miként következik az indítványozó számára hátrányos döntés. A támadott ítélet indokolásának a minősége nem ébreszt kételyt a tekintetben, hogy sérült volna az indokolt bírói döntéshez való jog.
- [28] Ezek alapján a jelen ügyben az Alkotmánybíróság a szerződési szabadsággal mint alkotmányos joggal [Alaptörvény M) cikk (1)–(2) bekezdés] és a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben sem talált olyan körülményt, amelyet az Abtv. 29. §-a szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként értékelhetett volna. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „nincs felhatalmazása a tisztán szakjogi, törvényességi kérdésekben elfoglalt bírói álláspont felülbírálatára, az pedig, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, önmagában nem elégséges a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására, mert nem vet fel alkotmányossági kérdést” {3229/2019. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [29] 4. A fentieknek megfelelően az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján tanácsban eljárva az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja, 29. §-a, 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.
- [30] Az indítványozó a felfüggesztés iránti kérelmével kapcsolatban az Abtv. 53. § (4) bekezdését hívta fel, amely úgy szól, hogy „[a] bíróság az alkotmányjogi panaszban támadott döntés végrehajtását az Alkotmánybíróság eljárásának befejezéséig felfüggesztheti”. Az indítványozó tehát nem a megfelelő jogszabályhelyet [Abtv. 61. § (1) bekezdés] jelölte meg. Mindazonáltal a kérelemről az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie, mert a panaszeljárást a jelen végzés meghozatalával lezárult.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörchnerné dr. Marosi Ildikó
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/980/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3207/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.032/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.430/2014/19. számú ítélete és a Kúria Mfv.II.10.032/2016/5. számú ítélete ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte annak alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támasztott jogszabályi rendelkezés sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, továbbá a 25. cikk (1), valamint (2) bekezdés *b*) pontját és (3) bekezdését, és 28. cikkét.
- [2] 2.1. Az ügy előzménye, hogy a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Szakigazgatási Szerve Munkavédelmi Felügyelőségének munkavédelmi felügyelője a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 84. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján az indítványozó – az alapügy felperese – székhelyén munkavédelmi ellenőrzést tartott, amely alapján munkavédelmi eljárást indított. A munkavédelmi eljárás során több hiányosság megállapítására került sor, és a BKN/01/670-37/2014. számú határozatában megállapított határidő biztosításával e hiányosságok megszüntetésére kötelezte az indítványozót.
- [3] A közigazgatási határozattal szemben fellebbezést terjesztett elő az indítványozó, ami alapján a másodfokon eljáró Nemzeti Munkaügyi Hivatal a 25639-2/2014-5420. számú határozatában a teljesítési határidőt megváltoztatta, egyebekben az elsőfokú közigazgatási határozatot helyben hagyta.
- [4] 2.2. A másodfokú közigazgatási határozattal szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Mivel nem csatolt meghatalmazást a keresetlevélhez, ezért azt a bíróság 1.M.357/2014/3. számú végzésével idézés kibocsátása nélkül elutasította. Ezt követően az indítványozó ismételt benyújtotta a keresetlevelet, határidőn belül, és ismételt kért a másodfokú közigazgatási határozat felülvizsgálatát. Ebben azt vitatta, hogy az eljáró felügyelő nem vett figyelembe minden bemutatott iratot, hivatkozott a közigazgatási határozat egyes pontjainak megalapozatlanságára, ugyanakkor azt nem vitatta, hogy az ellenőrzés során nem álltak rendelkezésére az általa hivatkozott dokumentumok.
- [5] A bíróság a keresetet megalapozatlannak találta. A bíróság a perben tanúként hallgatta meg az alapügyben eljáró munkavédelmi ellenőrt, valamint az indítványozó munkabiztonsági megbízottját.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a bíróság döntésével szemben. Ebben elsősorban azt sérelmezte, hogy a bíróság elutasította a bíróság által tanúként meghallgatott, az indítványozóval polgári jogi jogviszonyban álló munkabiztonsági megbízott képviseleti jogának gyakorlását. Az indítványozó diszkriminatívna és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 67. § *i*) pontja, valamint az Mvt. 57. §-a alapján úgy vélte, hogy a bíróság azért zárta ki a munkabiztonsági megbízott képviseletét, mert a meghatalmazóval nem munkaviszonyban, hanem polgári jogi jogviszonyban állt. Azt is kifogásolta, hogy a bíróság nem tette lehetővé az ellenőrzést végző tisztviselő és a munkavédelmi megbízott egyidejű meghallgatását. Kifogásolta, hogy a bíróság ítélete túlterjeszkedett a kérelmen, emellett az indokolási kötelezettségének sem tett eleget, logikátlanul értékelte a bizonyítékokat, illetve egyes bizonyítási eszközöket figyelmen kívül hagyott.
- [7] A Kúria a jogerős döntést hatályában fenntartotta, és megállapította, hogy az indítványozó megalapozatlanul hivatkozott a régi Pp. 67. § *i*) pontjára és a Mvt. 57. §-ára, mivel a jogalkotó kizárólag a munkaviszonyban álló alkalmazott számára teszi lehetővé a munkáltató képviseletét, a „munkáltatójának” kifejezés egyértelműen

fennálló munkaviszonyra utal. „Önmagában az a körülmény, hogy a munkavédelmi törvény megjelölt 57. § (1)–(3) bekezdése lehetővé teszi a munkavédelmi feladatok ellátását munkaviszony vagy egyéb polgári jogi szerződés alapján is, nem jelenti a polgári eljárásjog által szabályozott perbeli képviseleti jogát.” A Kúria megállapította, hogy a diszkrimináció vonatkozásában a felülvizsgálati kérelem nem hivatkozott konkrét jogszabálysértésre, az egyidejű meghallgatás mellőzése tekintetében pedig azt állapította meg, hogy a bíróság a polgári perben nincs kötve meghatározott bizonyítási eszközök alkalmazásához. A Kúria megállapította, hogy a bíróság döntése kitért a határozat keresettel nem támadott egyes pontjaira, amelyek feltüntetése azonban az ügy érdemére nem hatott ki. Az indítványozó állítása szerint figyelmen kívül hagyott bizonyítási eszközök tekintetében pedig a Kúria megállapította, hogy a megkövetelt vizsgálatok utólagos pótlása, és az ezekről készült dokumentáció a megállapított hiányosságokat és jogszabálysértést önmagában nem teszi megalapozatlanná. A Kúria végül azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati kérelem a benne megjelölt további észrevételek vonatkozásában konkrét jogszabálysértést nem jelölt meg, így azok érdemi elbírálására nem volt lehetőség.

- [8] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában mind az első fokon eljáró bíróság, mind a Kúria döntése alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte, mivel azok sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, 25. cikkét és 28. cikkét.
- [9] 3.1. Az indítványozó arra hivatkozott indítványában, hogy a Kecskeméti Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság azon az alapon utasította el az indítványozó által meghatalmazott jogi képviselőt, hogy az nem felelt meg a régi Pp. 67. § (1) bekezdése szerinti és az Mvt. 57. § (1)–(3) bekezdése szerinti munkavállaló kritériumnak, holott az indítványozóval, mint felperessel munkaviszonyban álló munkabiztonsági megbízott volt. Az elsőfokú bíróság az indítványozó szerint nem vette figyelembe az Mt. rendelkezéseit, hanem csak a régi Pp.-t és az Mvt.-t alkalmazta az ügyben. Ez az indítványozó szerint diszkriminációt eredményezett – ennek kapcsán hivatkozott az uniós követelmények és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) rendelkezéseinek megsértésére.
- [10] Az indítványozó szerint „elfogadhatatlan” és az Alaptörvény 28. cikkét sérti a Kúria döntése, mivel úgy értelmezte a régi Pp. 67. § (1) bekezdés *i*) pontját, hogy az alkalmazott e rendelkezés értelmében kizárólag munkaviszony jellegű jogviszonyban álló személy érthető. Álláspontja szerint a Kúria nem vette figyelembe, hogy az Mvt. 57. § (1)–(3) bekezdés értelmében az alkalmazott tágabb kört ölel fel, mint a Pp., „egyesíti a munkaviszony és a polgári jogviszony jogait és kötelességeit”.
- [11] 3.2. Az indítványozó kifogásolta azt is, hogy a Kúria bizonyos felperesi érveléseket figyelmen kívül hagyott: így azt, hogy az indítványozó jogsértés megállapítását kérte az Ebktv. 7. § (1) és 8. § *t*) pontja kapcsán. Ugyanakkor a régi Pp. 67. § *i*) pont és a Mvt. 57. § kapcsán a Kúria kérelemként értékelte ezen rendelkezések megsértését. Az indítványozó szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését és 28. cikkét sérti, hogy kizárta a munkavédelmi szakember képviseleti jogát azon az alapon, hogy nem állt az indítványozóval munkaviszonyban, holott a munkavédelmi szakember feladata ugyanaz, függetlenül attól, hogy azt milyen jogviszonyban látja el. Az indítványozó szerint a bíróságoknak abból kellett volna kiindulni a jogértelmezés során, hogy a régi Pp. 67. § *i*) pontja és az Mvt. 57. §-a a képviselet vonatkozásában teljes mértékben összhangban vannak, az Alaptörvény 28. cikkéből kiindulva.
- [12] 3.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az idézte elő az indítványozó szerint, hogy az alapügy alperese nem csatolta a kockázatértékelési dokumentációt, így az első fokon eljáró bíróság annak ismerete hiányában hozott döntést. Az elsőfokú eljárás emellett jogszerűtlen volt és nem felelt meg az észszerű határidő követelményének, döntése pedig feltűnően egyoldalú. Ebben a körben kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a becsatolt bizonyítékot logikátlanul értékelte a Kúria. Kifogásolta azt is, hogy a Kúria döntése megismétli az elsőfokú bíróság ítéletének tartalmát, ezért az indítványozó szerint nem került sor érdemi felülvizsgálatra az ügyben. Ez utóbbi körben az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése, (2) bekezdés *b*) pontja és (3) bekezdése is sérült. Az indítványozó ezzel összefüggésben kifejtette, hogy a Kúria feladata a korábbi bírósági szakaszokban bekövetkezett jogszerűtlenségek felszámolása.

- [13] 4. Az Alkotmánybíróság az indítvány befogadhatósága tekintetében a következőket állapította meg. Az indítvány az indítvány benyújtására vonatkozó formai követelményeknek megfelel (határidő, jogi képviselő, határozott kérelem, indokolási kötelezettség, Abtv. 27. és 52. §).
- [14] 4.1. Alkotmányjogi panasz előterjesztésének feltétele az Abtv. 27. §-a értelmében, hogy az indítvánnyal támasztott bírói döntés az Alaptörvényben szabályozott valamely alapjog sérelmét valósítsa meg. Az Alaptörvény 25. és 28. cikkére, mivel ezek nem alapjogokról rendelkeznek, nem lehet érvényesen alkotmányjogi panaszt alapítani. Erre tekintettel az indítvány ezen rendelkezések sérelmére hivatkozó részében érdemben nem bírálható el.
- [15] 4.2. Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme körében egyrészt arra hivatkozott, hogy a bíróság tévesen értelmezte a Pp. és a Mvt. egyes rendelkezéseit. A jogszabályok értelmezése a bíróságok hatásköre. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bírósági jogértelmezéssel, nem eredményez alapjogsérelmet.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme azért sem vetődik fel, mert az indítványozó nem esett el attól, hogy perbeli képviselője biztosított legyen, pusztán attól, hogy egy meghatározott, a perbeli képviselőre vonatkozó szabályoknak meg nem felelő személy képviselje őt a perben. Így ebben az összefüggésben az alapvető jog sérelme fogalmilag sem vetődik fel.
- [17] Megjegyzi emellett az Alkotmánybíróság azt is, hogy a polgári perben történő képviselői jogra vonatkozóan a polgári perrendtartás rendelkezései – a régi Pp. 66–70. §-a, illetve a hatályos, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 64–71. §-a – az irányadók. Az Mvt. 57. §-ának szabályozási tárgya a munkavédelmi feladatok ellátására vonatkozik, ezért az – eltérő szabályozási tárgyára tekintettel – nem áll összefüggésben a polgári perrendtartás szabályozási tárgykörébe tartozó, a perbeli képviselői jogra vonatkozó rendelkezésekkel.
- [18] Ennek következtében fogalmilag sem vetődhet fel diszkrimináció az Mvt. 57. § alá tartozó munkavédelmi feladatok ellátására vonatkozó jogviszony és a régi Pp. 67. § *i*) pontja által szabályozott jogviszony vonatkozásában, mivel eltérő szabályozási tárgykörökről van szó.
- [19] 4.3. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában kifejtett további indítványi kérelmek – a jogszerűtlen és elhúzódozó elsőfokú eljárás, a bizonyítékok logikátlan értékelése, az egyoldalú döntés – tartalmukban a jogerős döntés törvényességi alapon való felülbírálatára irányulnak.
- [20] Az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a bírósági döntéseket törvénysértésre hivatkozással bírálja felül, mivel ezáltal negyedfokon eljáró bírósággá válna. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal idevonatkozó gyakorlatára, melynek lényege: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. [...] A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény és az Abtv. fent idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panaszra. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A bírósági joggyakorlat egységének biztosítása sem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [...]. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. A bírósági jogértelmezésnek, jogalkalmazásnak közvetlenül kell valamely Alaptörvényben biztosított jog sérelmére vezetnie, nem pedig azáltal, hogy eltér bíróságok más ügyekben hozott döntéseitől. A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések

teljesen soha nem küszöbölhető ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza. Ugyanezen okokból nem lehet hivatkozni a hátrányos megkülönböztetés tilalmára sem.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]–[15]}

- [21] Az indítványban felvetettek kizárólag a bizonyítékok értékelését, a jogszabályok értelmezését vitatták, vagyis az indítványban felvetettek nem léptek túl a törvényességi-jogértelmezési kifogások megfogalmazásán. Ezért az indítvány részében sem bírálható el érdemben.
- [22] 5. Mindezek alapján megállapította az Alkotmánybíróság, hogy az indítvány, mivel nem Alaptörvényben biztosított jog sérelemére hivatkozott, illetve mivel nem alapjogi rendelkezésekre hivatkozással kérte a bírósági döntések felülvizsgálatát, nem felel meg az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/632/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3208/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 2020. január 1. előtt hatályban volt 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.K.32.468/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 26. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény E) cikk (1) és (3) bekezdését, XV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint XXVII. cikk (1) bekezdését.
- [2] Az indítványozó emellett a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.K.32.468/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott bírósági döntés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, E) cikk (1) és (3) bekezdését, Q) cikk (2) és (3) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 2. Az indítvány előzménye, hogy az indítványozót, egy svájci székhelyű alapítványt, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adóigazgatósága mint elsőfokú adóhatóság, két budapesti ingatlan megvásárlása után visszterhes vagyonszerzési illeték megfizetésére kötelezte az Itv. 18. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó az adásvételi szerződésekben hivatkozott az Itv. 5. § (1) bekezdés f) pontjában foglalt mentességre, miszerint az alapítványok teljes személyes illetékmentességben részesülnek. A NAV elsőfokú határozata hivatkozott az Itv. akkor hatályos 102. § (1) bekezdés v) pontjára, amely meghatározza, hogy az Itv. alkalmazásában mi minősül alapítványnak, és arra hivatkozott, hogy az indítványozó nem felel meg a jogszabályi definíciónak, mivel az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja csak magyarországi székhelyű alapítványokra vonatkozik.
- [4] Az indítványozó fellebbezést terjesztett elő az elsőfokú hatósági határozattal szemben, és arra hivatkozott, hogy az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja diszkriminatív, valamint az uniós jogba ütközik. A fellebbezés alapján a NAV Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatóság mint másodfokú adóhatóság járt el. A fizetési meghagyásokat helyben hagyta, az indítványozó svájci székhelyére és külföldi nyilvántartásba vételére tekintettel.
- [5] Az indítványozó a másodfokú hatósági döntés bírósági felülvizsgálatát kérte. A bíróság a keresetet elutasította arra hivatkozással, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) alapján az alapítványok nyilvántartásba vételét a törvényszék látja el, az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja erre utal. Vagyis csak a Bszi. értelmében vett törvényszék által nyilvántartásba vett – vagyis magyarországi székhelyű – alapítvány esik az Itv. értelmező rendelkezése alá.
- [6] A támadott bírósági döntés hivatkozott arra is, hogy a Magyarország és a Svájci Államszövetség között a jövedelem- és vagyonadók területén a kettős adóztatás elkerüléséről szóló, Budapesten, 2013. szeptember 13-án aláírt Egyezmény kihirdetéséről szóló 2013. évi CLXIII. törvény 2. cikke szerint az annak hatálya alá tartozó adók körébe Magyarország esetében a vagyonszerzési illeték nem tartozik bele. Az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés (hatályos nevén az Európai Unió működéséről szóló szerződés, a továbbiakban: EUMSZ) 93. (a hatályos számozás szerint 113.) cikke alapján a tagállamok harmonizációs kötelezettsége a közvetett adókra vonatkozik, úgymint a forgalmi adókra, jövedéki adókra és egyéb közvetett adókra. Az indítványozóval szemben kiszabott illeték a közvetlen adók körébe tartozik, így arra az adójogi harmonizációs kötelezettség nem vonatkozik, azt a tagállamok szabadon alakíthatják. Emellett a bíróság hivatkozott az Európai Unió

- Bírósága (a továbbiakban: EUB) 2011. december 11-i C-253/09. számú ügyre, amelynek indokolásából kiemelte, hogy nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek, ha valamely tagállam a külföldi illetőséggel rendelkező személyeknek nem ad meg bizonyos, a belföldi illetőségűeknek biztosított adókedvezményeket, ugyanis az adózók ezen két csoportja nincs összehasonlítható helyzetben.
- [7] A bíróság szerint a Magyarországnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló törvény 2. cikke alapján az EUMSZ – eredetileg – 18. és 63. (a hatályos számozás szerint 21. és 78–79.) cikkében foglalt diszkrimináció tilalma, a tőke szabad mozgása és a tőke szabad áramlásának korlátozása tilalma közvetlen alkalmazása nem ad alapot arra, hogy a bíróság az indítványozót, mint felperest mentesítse az illetékfizetési kötelezettség alól, sem arra, hogy az alperesi határozatot hatályon kívül helyezze. Ugyanis egy esetleges új eljárás esetén nem volna olyan alkalmazható EUMSZ rendelkezés, vagy más közvetlen hatályú közösségi norma, amelyet a bíróság vagy az adóhatóság alkalmazhatna.
- [8] A bíróság hivatkozott arra is, hogy a közhasznúság nem pusztán a Bszi.-ben meghatározott törvényszék általi nyilvántartásba vételt jelenti, mivel annak további jogszabályi feltételei is vannak, amelyeknek konjunktívan kell teljesülniük. A bíróság ezzel összefüggésben arra hivatkozott, hogy az EUB 2006. szeptember 14. napján C-386/04. számon hozott határozat – amelyre az indítványozó hivatkozott – azzal érvelt, hogy a közhasznúkénti elismerés tekintetében az adott tagállamban meghatározott jogszabályi feltételek teljesítése is mérvadó, vagyis a bíróság értékelése szerint az EUB a közhasznúkénti elismerés feltételeit a nemzeti jog számára tartotta fenn. A törvényi előírásoknak megfelelő és meg nem felelő alapítványok pedig nincsenek összehasonlítható helyzetben, ezért diszkrimináció sem állapítható meg.
- [9] A bíróság kitért arra is, hogy nem élt az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével.
- [10] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [11] 3.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszelem kapcsán kifejtette, hogy az alapügyben a jogvita tárgya valójában a belső jog (Itv.) és az EUMSZ eredetileg 18. és 63. (a hatályos számozás szerint 21. és 78–79.) cikkének ütközése, valamint az uniós jog értelmezése volt. Erre tekintettel az indítványozó kérte az eljárás során a bíróságtól előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A bíróság azonban ennek nem tett eleget, holott az EUMSZ eredetileg 267. (a hatályos számozás szerint 309.) cikke értelmében kötelező lett volna az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére. Emiatt a bíróság döntése szerinte megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [12] Az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdése is sérült, mivel a bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az Európai Unió alapító szerződesei közvetlen hatályúak, így azt a magyar bíróságok kötelesek alkalmazni.
- [13] 3.2. Az Abtv 26. § (1) bekezdésére alapított panaszában az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXVII. cikk (1) bekezdés (mozgás és tartózkodási hely szabad megválasztása), Q) cikk (2)–(3) bekezdés és az E) cikk (1) és (3) bekezdés sérelmét állította. Kifejtette, hogy az Alkotmánybíróságnak hatáskörében áll annak vizsgálata, hogy egy magyar jogszabályi rendelkezés sérti-e az uniós jogot. Erre tekintettel sérti az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja az Alaptörvény E) és Q) cikkének hivatkozott rendelkezéseit. A diszkrimináció tilalmának sérelme abban áll az indítványozó szerint, hogy a bíróság úgy értelmezte az ügyben, hogy csak a magyar törvényszék által nyilvántartásba vett alapítványra vonatkozik. Erre az értelmezésre tekintettel a jogszabályi rendelkezésből fakadó alaptörvény-ellenesség áll fenn.
- [14] 3.3. Indítványkiegészítésében az indítványozó ismételtén kifejtette, hogy az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja bíróság általi értelmezése – miszerint csak a magyar törvényszék által bejegyzett alapítványra vonatkozik ez a rendelkezés – következtében kizárólag a magyarországi székhelyű alapítványokat illeti meg az illetékmentesség, ami diszkriminatív. Mivel az Itv. támadott rendelkezése ilyen értelmezésre ad lehetőséget, ezért az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenes és az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével ellentétes.
- [15] A bírósági döntéssel kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikkének sérelmét állította továbbra is, mert nem kezdeményezett a bíróság előzetes döntéshozatali eljárást egy olyan kérdésben, amely az uniós jog értelmezését tette szükségessé: azt a kérdést kellett volna elbírálni, hogy a magyar adóhatóság diszkriminálhat-e azon az alapon, hogy az adózó székhelye külföldön vagy belföldön van-e. Vagy a bíróságnak magának kellett volna az EUB döntései alapján – C-318/07., C-25/10., C-10/10. – úgy értelmezni az Itv.-t, hogy az összhangban legyen a hivatkozott EUB döntésekkel és az EUMSZ 63. (a hatályos számozás szerint 78–79.) cikkével.

- [16] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítványi kérelmeket vizsgálta meg.
- [17] 4.1. Az indítványozó az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontjával összefüggésben az Alaptörvény E cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmét állította. Az Alaptörvény ezen rendelkezése nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, hanem „szuverenitás-átruházásra vagy hatáskör-transzferre tartalmaz garanciális előírást” [22/2012. (V. 11.) AB határozat, ABH 2012, 10, 18]. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz alapja Alaptörvényben biztosított jog sérelme lehet. Az indítvány ebben a részében tehát nem felel meg az érdemi elbírálás egyik kritériumának.
- [18] 4.2. Az Alkotmánybíróság a diszkrimináció tilalmára, valamint a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogra alapított kérelmek tekintetében mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az indítvány e tekintetben az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének hatálya alá esik-e.
- [19] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerint „[m]indaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”
- [20] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett szabály célja a költségvetésre, a zárszámadásra és az államháztartás egyes bevételi forrásaira vonatkozó törvényi szabályok alkotmányossági kontrolljának átmeneti szűkítése [lásd más megfogalmazásban: 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [17]].
- [21] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti hatáskörében jár el, így vonatkozik rá az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése. A támadott rendelkezés az Itv. már nem hatályos rendelkezése. Az államadósság-mutató az alkotmánybírói eljárás folyamatban léte alatt mindvégig meghaladta az 50%-ot. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta, hogy hatásköri korlátozó itt hivatkozott alaptörvényi rendelkezés alkalmazási hatálya alá tartozik-e.
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az alkotmányossági felülvizsgálatot korlátozó szabály alkalmazási hatályát megszorítóan értelmezi [ld. elsőként 40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [20]], figyelemmel az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi funkciójára [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés].
- [23] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése zárt taxációt tartalmaz, vagyis az alkotmányossági felülvizsgálatot szűkítő kivételes rezsimbe kizárólag a felsorolt normák tartoznak [8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]].
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá, vagyis a szabályozás tartalma elsődleges a formával (jelen esetben a norma címével) szemben [például 3264/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]; 3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [25] Az Alkotmánybíróság több ügyben is foglalkozott az Itv. egyes rendelkezéseit támadó indítványokkal. Az egyik ügyben az Itv. sérelmezett rendelkezése illetékmentességet biztosított, amivel kapcsolatban azt állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy az a közteherviselés alóli mentesülés egyik esete, ezért tartalmilag a korlátozó szabály hatálya alá tartozik [3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [17]].
- [26] „Az illetékmentesség az illetékekre vonatkozó tényállási elemek egyike, amelyek mikénti teljesülésétől függ, hogy a közteher alanyának keletkezik-e tényleges fizetési kötelezettsége.” Korábbi gyakorlata alapján „az Alkotmánybíróság azt a következtetést vonta le, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett átmeneti hatásköri korlátozást az illetékekről szóló törvény tekintetében is úgy kell megszorítóan értelmezni, hogy a kivételes szabály csak és kizárólag azokra az Itv.-ben található rendelkezésekre vonatkozik, amelyek tartalmuk szerint anyagi illetékfizetési kötelezettségről és ahhoz kapcsolódó törvényi tényállási elemekről rendelkeznek.” [34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [40]–[41]]
- [27] 4.3. Az indítvánnyal támadott Itv. 102. § (1) bekezdése értelmező rendelkezés, amely közvetlenül nem tartalmaz anyagi jogi fizetési kötelezettségre vagy az alóli mentességre vonatkozó szabályt. Önmagában az értelmező rendelkezés, amely felsorolja egy adott fogalom alá tartozó alanyok körét, nem veti fel a diszkrimináció

tilalmának sérelmét. Az – az Itv. vonatkozásában – azon rendelkezésekkel összefüggésben veheti fel a diszkriminációt, amelyek valamely magatartási szabályt állapítanak meg az alapítványokra nézve.

- [28] Az indítványozó az Itv. 5. §-a szerinti teljes személyes illetékmentesség szabályára tekintettel – amely alapján illetékmentességet kívánt az indítványozó alapítvány igénybe venni – támadta az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontját, mivel őrá az alapítvány Itv.-beli fogalma folytán nem terjed ki az illetékmentesség. Az Itv. 5. §-a szerinti illetékmentességi szabály azonban – az Alkotmánybíróság fent ismertetett gyakorlatára figyelemmel – az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének a hatálya alá tartozik, ami miatt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja az indítványozó által felhívott szempontokból. Az indítvány alapján ugyanis az Alkotmánybíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy nem vezet-e diszkriminációra a magyar bíróság által bejegyzett, valamint a nem magyar bíróság által bejegyzett, de Magyarországon működő, az uniós jog hatálya alá tartozó alapítványok között az, hogy az utóbbi kör nem részesül az Itv.-ben az alapítványokra meghatározott illetékkezdményben az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontjában foglalt alapítvány-fogalom következtében. Vagyis az indítvány lényegében az Itv. 5. §-a alapján illetékmentességben részesített alanyi kör kiterjesztésére irányul. A diszkrimináció tilalma kifejezetten nem szerepel azon Alaptörvényben biztosított jogok között, amelyekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság az illetékekről szóló törvény tartalmát összevetheti. Ugyanez vonatkozik a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jog sérelmét felvető indítványi kérelemre is. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt ebben a részében érdemben – az Alaptörvény hatáskört korlátozó szabályára tekintettel – nem vizsgálhatta.
- [29] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontját – az indítványozó által is felvetett szempontra figyelemmel – 2020. január 1. hatállyal módosította, így az alapítvány Itv. szerinti fogalma nem tekinti követelménynek a magyarországi nyilvántartásba-vételt.
- [30] 5. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított indítványi kérelmek megfelelnek-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek. Az indítványozó a támadott bírósági döntés kapcsán az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, E) cikk (1) és (3) bekezdésének, Q) cikk (2) és (3) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [31] 5.1. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz előterjesztésére Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség. Az indítványozó által hivatkozott B) cikk (1) bekezdés, E) cikk (1) és (3) bekezdés – a fent ismertetett értelmezésre tekintettel –, valamint a Q) cikk (2) és (3) bekezdés ennek a követelménynek nem felel meg. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság követelményét rögzíti, amelynek számos részlemét nevesítette az Alkotmánybíróság gyakorlata. Ezek közül az Alkotmánybíróság kizárólag a kellő felkészülési idő és visszaható hatály tilalmának megsértését fogadja el alkotmányjogi panasz hivatkozási alapként. Az indítvány azonban nem ebben az összefüggésben vetette fel a jogállamiság sérelmét, így érdemi vizsgálatnak ezen indítványi elem tekintetében nincs helye.
- [32] Az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdése „magyar államot terhelő vállalt nemzetközi kötelezettségről” rendelkezik, vagyis nem Alaptörvényben meghatározott jogról rendelkezik. Ezért ez az indítványi elem sem felel meg az Abtv. 27. §-a szerinti feltételnek.
- [33] 5.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogról rendelkezik. Ezzel összefüggésben az indítványozó részben azt kifogásolta, hogy a bíróság az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontját úgy értelmezte, hogy az alatt kizárólag a Magyarországon bejegyzett alapítványokat kell érteni, holott az indítványozó szerint a bíróság az uniós jog és az Európai Bíróság döntéseire hivatkozással másként is értelmezhetette volna ezt a rendelkezést. Másik indoka, hogy a bíróságnak – az uniós jogra és az EUB döntéseire figyelemmel – előzetes döntéshozatali eljárást kellett volna kezdeményeznie, mivel a magyar szabályozás, illetve az uniós jog alkalmazása az ügyben kérdéseket vetett fel.
- [34] Az Abtv. 29. §-a alapján az érdemi elbírálás feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [35] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt állapította meg, hogy az indítványozó a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. Az a tény, hogy a bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkal-

mazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. Az indítványozó nem állított olyan releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.

- [36] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével összefüggésben a 26/2015. (VII. 21.) AB határozat arra mutatott rá, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az veti fel, ha az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére az uniós jog alapján kötelezett fórum az erre irányuló kérelmet indokolás nélkül utasítja el. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint, ha egy előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére kötelezett bíróság előtt merül fel a felek részéről a közösségi jog alkalmazásának, érvényessége megállapításának, illetve értelmezésének a kérdése, és a bíróság a kezdeményezésére irányuló indítvány elutasítása tárgyában nem hoz indokolt döntést, az egyértelműen alappal veti fel a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. A bíróság mérlegelési lehetősége ugyanis nagymértékben korlátozott, főszabály szerint a Bírósághoz kell fordulnia és csak akkor mentesül e kötelezettsége alól, ha a közösségi jog nem releváns az adott ügyben vagy a közösségi szabály helyes értelmezése a bíró szerint egyértelmű, illetve ha az érintett jogkérdésben a Bíróságnak kialakult gyakorlata van. A kezdeményezésre kötelezett bírónak tehát számot kell adnia arról, hogy kötelezettsége ellenére miért nem fordul a Bírósághoz. Ugyanakkor bármely – nem kötelezett – tagállami bíróság is dönthet úgy akár saját meggyőződése, akár a felek kérelme alapján, hogy él az előzetes döntéshozatal-kezdeményezés lehetőségével, illetve dönthet úgy is, hogy nem kezdeményez ilyen eljárást. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – az eljáró bíróságnak függetlenül attól, hogy kötelezettnek minősült-e vagy sem, továbbá függetlenül attól, hogy helyt ad-e a kezdeményezésre irányuló kérelemnek, avagy sem, alakszerű döntést kell hoznia a kezdeményezésről, és azt legkésőbb az ügydöntő határozatban meg kell indokolnia. Az indítványozó peres fél ugyanis joggal számíthat arra, hogy az ügye kapcsán felmerült és annak eldöntése szempontjából releváns közösségi jogi probléma a Bíróság elé kerül. Ennek elmaradása érdemi kihatással lehet a jogvita végeredményére, ezért a bíróság köteles megindokolni az indítvány elutasítását, mivel egyrészt ez garantálja, hogy megalapozott döntést hozott a kezdeményezés tárgyában, másrészt a peres fél innen ismerheti meg a döntés okát.” (Indokolás [60])
- [37] Az indítvánnyal támadott ítélet részletesen indokolta, miért nem tartotta indokoltnak az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Emellett az indítványozó sem az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott, hanem az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezés bíróság általi elutasítását, illetve az Itv., a Bszi. és a vonatkozó egyezmények, uniós jog és EUB döntések értelmezésére tekintettel támadta. Az Alkotmánybíróságnak nem áll hatáskörében ezt a döntést felülbírálni, mivel azzal bűjtatottan az ügyben legutolsó fórumként eljáró bíróság – mint az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére kötelezett – helyett maga válna legutolsó fórummá. Az, hogy a támadott bírósági döntés szerint az Itv. alkalmazott rendelkezései nem vetik fel az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a bíróság által kifejtett jogértelmezésre tekintettel, egyértelműen jogértelmezési kérdés, melynek felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [44]; 3187/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az indítványozó szerinti vélt vagy valós jogszabálysértés nem szolgálhat alapul az Alkotmánybíróság eljárására, ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadására és érdemi elbírálására nincs lehetőség.
- [38] 6. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése, az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 27. §-a és 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1198/2016.

EGYÉB DOKUMENTUMOK, KÖZLEMÉNYEK

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ALAPÍTÓ OKIRATA

(a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalva)

Az Alkotmánybíróság 18./Eln./2005. számú, 2009. június 8-án kelt és a módosításokkal legutóbb 2014. február 24-én XXV-1/79-3/2014. ügyszámon egységes szerkezetbe foglalt alapító okiratát (a továbbiakban: Alapító Okirat) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) alapján – figyelembe véve a különleges jogállású szervekről és az általuk foglalkoztatottak jogállásáról szóló 2019. évi CVII. törvényt (a továbbiakban: Küt.), valamint a kormányzati funkciók és államháztartási szakágazatok osztályozási rendjéről szóló 15/2019. (XII. 7.) PM rendelet vonatkozó előírásait is – módosítom, és egységes szövegét 2020. április 1-től az alábbiak szerint állapítom meg:

1. A költségvetési szerv elnevezése: Alkotmánybíróság
Az elnevezés rövidítése: AB
Idegen (angol) nyelvű neve: *Constitutional Court of Hungary*
Idegen (német) nyelvű neve: *Verfassungsgericht Ungarns*
Idegen (francia) nyelvű neve: *Cour Constitutionnelle de Hongrie*
2. A költségvetési szerv székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 35–45.
Levelezési címe: 1535 Budapest, Pf. 773.

Hivatalos honlapjának a címe:
www.alkotmanybirosag.hu, www.hunconcourt.hu
3. A költségvetési szerv illetékessége:
Magyarország területe
4. A költségvetési szerv alapító szerve és az alapítás dátuma:
Országgyűlés (1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 1–3.), 1989. október 30.
5. A költségvetési szerv létrehozásáról rendelkező jogszabály megnevezése:
Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (hatályos volt 2011. december 31-ig)
Az Alkotmánybíróság működését jelenleg meghatározó jogszabály: Abtv.
6. A költségvetési szerv irányító szerve, székhelye:
Alkotmánybíróság, 1015 Budapest, Donáti utca 35–45.
7. A költségvetési szerv vezetője és kinevezési rendje:
A költségvetési szerv vezetője: az Alkotmánybíróság elnöke. Az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése értelmében az Országgyűlés az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával az Alkotmánybíróság tagjai közül elnököt választ, az elnök megbízatása az alkotmánybírói hivatali ideje lejártáig tart.
Az Alkotmánybíróság Hivatalát az Alkotmánybíróság elnökének irányítása mellett az Alkotmánybíróság főtitkára vezeti. A főtitkárt az Alkotmánybíróság elnöke javaslatára az Alkotmánybíróság teljes ülése választja meg. A főtitkár felett a munkáltatói jogokat az Alkotmánybíróság elnöke gyakorolja.
8. A költségvetési szerv közfeladata:
Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alkotmánybíróság a feladatait az Alaptörvény 24. cikkében, az Abtv. 23–27. §-ában, a 32–36. §-ában, valamint 38. §-ában foglaltak szerint látja el. Az Alkotmánybíróság hatásköreit az Alaptörvény és az Abtv. tartalmazza.

Az Alkotmánybíróság

- a) az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényeket;
- b) bírói kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;
- c) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját;
- d) alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját;
- e) a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját;
- f) vizsgálja a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközését;
- g) az Alaptörvényben, illetve sarkalatos törvényben meghatározott további feladat- és hatásköröket gyakorol.

9. A költségvetési szerv alaptevékenysége:

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkében és az Abtv.-ben foglaltak szerint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, feladata a demokratikus jogállam, az alkotmányos rend és az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, a jogrendszer belső összhangjának megőrzése, valamint a hatalommegosztás elvének érvényre juttatása. Ennek érdekében alaptevékenységként alkotmánybíráskodást végez.

Az Alkotmánybíróság igazgatási munkaszervezete az Alkotmánybíróság Hivatala. Alaptevékenysége az alkotmánybíráskodáshoz, az Alkotmánybíróság közfeladataihoz, feladat- és hatásköreihez kapcsolódik.

Az Alkotmánybíróság működéséhez szükséges költségvetési előirányzatokat Magyarország éves költségvetéséről szóló törvények tartalmazzák, mellyel a mindenkor érvényes és hatályos jogszabályok, továbbá az Alkotmánybíróság elnökének rendelkezései és az Alkotmánybíróság gazdálkodással összefüggő szabályzatainak figyelembevételével gazdálkodik.

Az Alkotmánybíróság vállalkozási tevékenységet nem végez.

Az Alkotmánybíróság közfeladatainak és szakmai alaptevékenységeinek besorolása:

Kormányzati funkciók szerint:

011110 Államhatalmi szervek tevékenysége

011320 Nemzetközi szervezetekben való részvétel

Az államháztartás szakágazati rendje alapján:

841101 Államhatalmi szervek tevékenysége

10. A költségvetési szervnél foglalkoztatottak foglalkoztatási jogviszonya:

Az Alkotmánybíróság tagjainak megbízatása az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése és az Abtv. 6–9. §-ai, a 15–16. §-ai, a 18. §-a, valamint a 21. §-a alapján áll fenn.

A főtitkár megbízatása az Abtv. 22. § (2)–(3) bekezdései alapján áll fenn.

A gazdasági főigazgató jogviszonya az Abtv. 22. § (7) bekezdése alapján áll fenn.

Az Alkotmánybíróság Hivatalában foglalkoztatott köztisztviselők jogviszonya a Kút. alapján áll fenn. A munkavállalóként foglalkoztatottak jogviszonya a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény, a megbízási, szolgáltatási vagy egyéb, munkavégzésre irányuló szerződéssel foglalkoztatottak jogviszonya a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény alapján áll fenn.

Az Alkotmánybíróság Hivatalánál foglalkoztatottak felett a munkáltatói jogokat az Alkotmánybíróság elnöke gyakorolja.

11. Képviselet, aláírási jog

Az Alkotmánybíróság képviseletét teljes jogkörrel az Alkotmánybíróság elnöke látja el.

Az Alkotmánybíróság Hivatalának általános képviseletét az elnök, saját feladatkörében a főtitkár és a gazdasági főigazgató látja el.

A kötelezettségvállalási, utalványozási, szakmai teljesítésigazolási, továbbá ellenjegyzési és érvényesítési feladatok ellátására a szervezeti és működési szabályzatban foglaltak szerint kerül sor.

12. Záró rendelkezések

Az alapító okiratban nem szabályozott kérdéseket az Abtv., az Alkotmánybíróság ügyrendje, az Alkotmánybíróság Szervezeti és Működési Szabályzata és az egyéb belső szabályzatok határozzák meg.

Budapest, 2020. március 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybírósági ügyszám: XXV/812/2020.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető
HU ISSN 2062–9273